

SLUŽBENI GLASNIK

OPĆINE ŠIROKI BRIJEG

5/12

25. srpanj 2012. godine
ŠIROKI BRIJEG

K A Z A L O

*Akti sa 50. sjednice
Općinskog vijeća*

1. STATUTARNA ODLUKA o izmjenama i dopunama Statuta općine Široki Brijeg ...	javnosti u proces izrade i donošenja Prostornog plana općine Široki Brijeg	199	210
2. ODLUKA o usvajanju Prostorne osnove općine Široki Brijeg		205	
3. ODLUKA o usvajanju Programa aktivnosti		206	
Program aktivnosti na Pripremi, izradi i dono- šenju prostornog plana općine Široki Brijeg		207	
Program uključivanja			
	4. RJEŠENJE o imenovanju Savjeta za izradu Prostor- nog plana		213
	5. RJEŠENJE o utvrđivanju prava vlasništva u korist graditelja stambenog objekta		215

- 6. RJEŠENJE** o utvrđivanju
prava vlasništva u korist
graditelja stambeno-
-poslovnog objekta **217**
- 7. PROGRAM RAZVOJA**
zaštite i spašavanja ljudi i
materijalnih dobara od
prirodnih i drugih nesreća
u Općini Široki Brijeg za
razdoblje od 2012. do
2016. godine **219**
- 8. IZVJEŠĆE** općine Široki
Brijeg za razdoblje od
01.1.2012. do 31.3.2012.
godine **359**

A k t i Općinskog načelnika

- 1. PRAVILNIK** o formiranju
i organiziranju jedinica
civilne zaštite opće namjene
općine Široki Brijeg **372**
- 2. PRAVILNIK** o organiziranju
službi zaštite i spašavanja
Općine Široki Brijeg **381**

377

Na temelju članka VI. 4.a) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03, 63/03 i 20/04), članka 58. Ustava Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03 i 10/04), članka 13. i 58. Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 49/06), članka 8. i 70. i članka Zakona o lokalnoj samoupravi Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 3/09 i 18/11) i članka 135. Statuta Općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine donijelo je

S T A T U T A R N U O D L U K U
O I Z M J E N A M A I D O P U N A M A S T A T U T A
OPĆINE ŠIROKI BRIJEG

Članak 1.

U Statutu Općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08, u daljnjem tekstu: Statut), u članku 17. stavak 1. alineja 13. mijenja se i glasi:

„utvrđuje politiku predškolskog obrazovanja, unaprjeđuje mreže ustanova, te upravljanje i financiranje javnih ustanova predškolskog obrazovanja koje osniva Općina kao jedinica lokalne samouprave,“

Članak 2.

U članku 32. stavak 9. mijenja se i glasi:

„Ponavljanje cijelog izbornog postupka iz stavaka 5. i 8. može se obaviti i na narednoj sjednici Vijeća.“

Članak 3.

Članak 60. mijenja se i glasi:

„Općinsko vijeće, većinom od ukupnog broja vijećnika, usvaja proračun u roku predviđenom proračunskim kalendarom.

Općinsko vijeće nakon rasprave može prijedlog proračuna u cijelosti usvojiti, odnosno mijenjati ili vratiti predlagatelju na dopunu.

Ukoliko Općinsko vijeće ne usvoji proračun u roku od 90 dana od početka proračunske godine, Općinski načelnik proglašava proračun. Proračun stupa na snagu nakon objave u „Službenom glasniku općine.“

Članak 4.

Iza članka 60. dodaje se članak 60 a) koji glasi:

„Članak 60 a)

Ako Općinsko vijeće ne donese proračun prije početka fiskalne godine, financiranje se obavlja privremeno, a najduže za prva tri mjeseca fiskalne godine.

Odluku o privremenom financiranju donosi Općinsko vijeće, a ukoliko Općinsko vijeće do 31.12. tekuće godine ne donese odluku o privremenom financiranju, Općinski načelnik istu proglašava.

Privremeno financiranje, u smislu stavka 1. ovog članka, obavlja se razmjerno sredstvima utrošenim u istom razdoblju, odnosno najviše do tromjesečnog prosjeka za prethodnu fiskalnu godinu.

Novi ili prošireni programi i aktivnosti ne mogu se započeti dok se ne odobri proračun.

Nastavljanje višegodišnjih projekata, nabava roba i usluga, odnosno nastavljanje isplate sredstava u ove svrhe, dopušteno je sukladno uvjetima privremenog financiranja, s tim da je višegodišnje financiranje ili ovlaštenje za buduće obveze odobreno u prethodnim proračunima.

Nakon isteka privremenog financiranja, u tom razdoblju ostvareni prihodi i primici, te izvršeni rashodi i izdaci uključuju se u proračun tekuće godine.

Proračun se mora usvojiti najkasnije do 31. ožujka tekuće godine.“

Članak 5.

Iza članka 63. dodaje se novi članak 63.a) koji glasi:

„Članak 63.a)

„Ukoliko Općinsko vijeće odnosno Općinski načelnik ne potvrdi svoju odluku, odnosno akt iz prethodnog članka ili ako se u ostavljenom roku uopće ne očituje ista odluka ili akt smatrat će se stavljenim izvan snage.“

Članak 6.

Članak 66. mijenja se i glasi:

„Na području Općine osnivaju se mjesne zajednice kao obvezan oblik mjesne samouprave putem kojih građani sudjeluju u odlučivanju o poslovima iz samoupravnog djelokruga i lokalnim poslovima koji izravno i svakodnevno utječu na njihov život i rad.

U ostvarivanju prava iz stavka 1. ovog članka, mjesne zajednice su dužne uvažavati interese Općine u cjelini.

Mjesna zajednica se osniva za jedno naseljeno mjesto, više međusobno povezanih manje naseljenih mjesta, ili za veći dio naselja, koji u odnosu na ostale dijelove naselja čini prostornu i urbanu cjelinu.

Mjesno područje je teritorijalno određeni dio mjesne zajednice koji čini dio naselja ili jedno naselje ili više međusobno povezanih naselja gdje građani mogu ostvarivati svoje zajedničke interese i potrebe, a čini gospodarsku i društvenu cjelinu“

Članak 7.

Članak 68. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Inicijativu za osnivanje mjesne zajednice mogu pokrenuti građani koji su upisani u središnji birački popis, udruge građana s područja naseljenog mjesta za čije se područje predlaže osnivanje nove mjesne zajednice, Općinsko vijeće ili Općinski načelnik.“

Članak 8.

U članku 71. iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

„Rješenje o upisu u registar mjesnih zajednica donosi Općinski načelnik, a postupak registracije i način vođenja registra utvrđuje se odlukom Općinskog vijeća.“

Članak 9.

U članku 72. stavak 2. i 3. se brišu.

Članak 10.

Članak 75. mijenja se i glasi:

„Tijela mjesne zajednice su:

1. Vijeće mjesne zajednice
2. Predsjednik Vijeća mjesne zajednice.

Članak 11.

Članak 76. mijenja se i glasi:

„Tijela mjesne zajednice imaju ovlasti i odgovornosti utvrđene ovim statutom i statutom mjesne zajednice.“

Tijela mjesne zajednice bit će obvezno konzultirana o pitanjima o kojima Općinsko vijeće odlučuje dvotrećinskom većinom i u postupku donošenja planova Općine, te kao i o drugim pitanjima o kojima je zatražena konzultacija od strane Općinskog vijeća ili Općinskog načelnika.

Tijela mjesne zajednice mogu davati inicijative o pitanjima iz nadležnosti mjesne zajednice, Općine i institucija koje vrše javne ovlasti.“

Članak 12.

Članak 78. mijenja se i glasi:

„Zbor građana mjesne zajednice čine svi građani mjesne zajednice upisani u središnji birački popis.

Općinsko vijeće može tražiti mišljenje od zbora građana mjesne zajednice o prijedlogu propisa ili drugog općeg akta ili drugog pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine.

Na zboru građana mjesne zajednice može se raspravljati o svim pitanjima iz samoupravnog djelokruga Općine, predlagati način rješavanja određenih pitanja odnosno donošenja akata iz njenog djelokruga.

Zbor građana mjesne zajednice saziva Vijeće mjesne zajednice po potrebi, a obavezno na zahtjev Općinskog vijeća, Općinskog načelnika kao i na inicijativu najmanje 10% građana mjesnog područja za koje se održava zbor građana.“

Članak 13.

Članak 79. mijenja se i glasi:

„Vijeće mjesne zajednice

Vijeće mjesne zajednice biraju građani s područja mjesne zajednice upisani u središnji birački popis neposrednim i tajnim glasovanjem na način i postupkom utvrđenim odlukom Općinskog vijeća.

Odlukom iz prethodnog stavka utvrđuje se mjesto i vrijeme održavanja izbora, tijela za održavanje izbora, sredstva za održavanje izbora, način utvrđivanja i proglašenje rezultata izbora, kao i druga pitanja u svezi s izbornim procesom.

Prijedlog kandidata za članove Vijeća mjesne zajednice mogu podnijeti građani pojedinačno ili u skupini, političke stranke i udruge građana koje djeluju na području mjesne zajednice.

Broj članova Vijeća mjesne zajednice utvrđuje se statutom mjesne zajednice i ne može biti manji od 7 niti veći od 21 člana, a određuje se ovisno o veličini, razvijenosti i broju stanovnika svakog naselja ili dijela naselja na području mjesne zajednice.

Svako mjesno područje ili više manjih mora biti zastupljeno s određenim brojem članova ovisno o veličini mjesnog područja odnosno broju birača, što se utvrđuje statutom mjesne zajednice.

Mandat članova Vijeća mjesne zajednice je četiri godine.“

Članak 14.

Članak 80. mijenja se i glasi:

„Članu Vijeća mjesne zajednice prestaje mandat:

- a) istekom vremena na koje je biran;
- b) podnošenjem ostavke;
- c) smrću;
- d) preseljenjem na područje druge mjesne zajednice.

Ako članu Vijeća mjesne zajednice prestane mandat prije vremena na koje je biran, nadležno tijelo će svojom odlukom dodijeliti mandat slijedećem kandidatu koji je dobio najveći broj glasova nakon provedenih izbora za Vijeće mjesne zajednice.“

Članak 15.

Članak 81. mijenja se i glasi:

„Vijeće mjesne zajednice:

- a) priprema i dvotrećinskom većinom glasova usvaja statut mjesne zajednice;
- b) donosi poslovnik o svom radu;
- c) donosi financijski plan;
- d) bira Predsjednika Vijeća mjesne zajednice;
- e) surađuje s drugim mjesnim zajednicama;
- f) obavlja i druge poslove utvrđene statutom mjesne zajednice.

Vijeće mjesne zajednice podnosi godišnje izvješće o svom radu Općinskom vijeću.“

Članak 16.

Članak 82. se briše.

Članak 17.

Članak 83. mijenja se i glasi:

„**Predsjednik Vijeća mjesne zajednice**

Predsjednika Vijeća mjesne zajednice bira Vijeće mjesne zajednice iz reda svojih članova na razdoblje od četiri godine.

Predsjednik Vijeća mjesne zajednice je ujedno po položaju i predsjednik mjesne zajednice.

Predsjednik Vijeća mjesne zajednice predstavlja i zastupa mjesnu zajednicu, saziva sjednice Vijeća mjesne zajednice i predsjedava istima, izvršava program rada, financijski plan, te obavlja i druge poslove utvrđene statutom mjesne zajednice.

Predsjednik Vijeća mjesne zajednice za svoj rad odgovara Vijeću mjesne zajednice, te Općinskom načelniku za obavljanje onih poslova iz samoupravnog djelokruga Općine koji su preneseni mjesnoj zajednici.“

Članak 18.

U članku 122. stavku 1. u zadnjem retku iza riječi „propisa,“ dodaju se riječi: „daju suglasnosti,“.

Članak 19.

U članku 124. iza stavka 3. dodaje se stavak 4. koji glasi:
„Općinski načelnik može donositi rješenja i zaključke kao pojedinačne akte.“

Članak 20.

Ova Statutarna Odluka stupa na snagu dan nakon objave u „Službenom glasniku Općine Široki Brijeg“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- **OPĆINSKO VIJEĆE** -

P R E D S J E D N I K ,

Broj: 01-02-306/12-2
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

378

Temeljem članka 12. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/04, 50/07 i 84/10), Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 8/09) i članka 27. stavka 1. točka 5. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine donijelo je

O D L U K U**O USVAJANJU PROSTORNE OSNOVE OPĆINE ŠIROKI BRIJEG**

Članak 1.

Ovom Odlukom usvaja se Prostorna osnova općine Široki Brijeg koja predstavlja osnovu za izradu Prostornog plana općine Široki Brijeg za period od 2009. do 2028. godine.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku općine Široki Brijeg“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKO VIJEĆE -**P R E D S J E D N I K ,**

Broj: 01-02-306/12-3/1
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

379

Temeljem članka 26., 27. i 28. Zakona o prostornom uređenju Županije Zapadnohercegovačke („Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 4/99, 15/01, 10/03 i 18/11) i članka 9. Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 8/09) i članka 27. stavak 1. točka 5. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine donijelo je

O D L U K U**O USVAJANJU PROGRAMA AKTIVNOSTI**

Članak 1.

Ovom Odlukom usvaja se Program aktivnosti na pripremi, izradi i donošenju Prostornog plana općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Program aktivnosti) i smjernice za pripremu i izradu istog.

Članak 2.

Program aktivnosti sadrži i Program uključivanja javnosti u proces izrade i donošenja Prostornog plana općine Široki Brijeg.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku općine Široki Brijeg“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKO VIJEĆE -**P R E D S J E D N I K ,**

Broj: 01-02-306/12-3/1
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

**PROGRAM AKTIVNOSTI NA PRIPREMI, IZRADI I DONOŠENJU
PROSTORNOG PLANA OPĆINE ŠIROKI BRIJEG**

Red. broj	DOKUMENT	AKTIVNOSTI	VERIFIKACIJA
1	IZRADA NACRTA PROSTORNOG PLANA	a) TEKSTUALNI DIO 1. Opći i posebni ciljevi prostornog razvoja (preuzeti iz usvojene PO) 2. Projekcija prostornog razvoja (preuzeti iz usvojene PO) 3. Projekcija razvoja prostornih sustava 4. Odluka o provođenju prostornog plana b) GRAFIČKI DIO	Mišljenje na predloženi Nacrt plana daje Savjet i nositelj pripreme Plana. (Rok: 75 dana)
2	KOREKCIJA NACRTA PP	Novelirati Nacrt plana s prihvaćenim primjedbama i sugestijama Savjeta, Službe za prostorno uređenje i zaštite okoliša i Općinskog načelnika	Na novelirani nacrt plana mišljenje daje Općinski načelnik da nacrt plana može ići na javnu raspravu. (Rok: 30 dana)

3	JAVNA RASPRA- VA	- <i>javni uvid</i>: osigurati javni uvid u prostorijama općine. Nacrt plana treba biti izložen na dostupnom mjestu uz osiguranu mogućnost stručnog tumačenja plana putem nadležne stručne Službe. - <i>javno izlaganje</i>: Prostorni plan općine Široki Brijeg: javno izlaganje osigurati u vijećnici općine Široki Brijeg. Prema potrebi, može se organizirati i dodatno javno izlaganje s raspravom i u nekom drugom naselju na području općine. Nositelj izrade obavezan je pripremiti skraćenu verziju tekstualnog i grafičkog dijela planskog dokumenta odgovarajućeg mjerila za potrebe uključivanja javnosti. Skraćena verzija mora biti prezentirana na način da bude razumljiva svim korisnicima. - izrada izvješća o rezultatima javnog uvida i razmatranja	Nakon javnog uvida, javnog izlaganja i rasprava, Izrađivač plana izrađuje u pisanoj formi izvješće o svim primjedbama i sugestijama s javne rasprave. (Rok: 45 dana)

4	PRIJED- LOG PLANA	Novelirani Nacrt plana s ugrađenim primjedbama i sugestijama iz provedene javne rasprave o Nacrtu plana, uz priloge: - izvješće o rezultatima javne rasprave - izvješće s obrazloženjima neprihvaćenih primjedbi i sugestija - mišljenja nadležnih tijela općine, Županije i FBiH - donošenje PP općine Široki Brijeg Nakon usvajanja PP, izrađuje se tekst i grafički prilog Prostornog plana (izrada tekstualnog dijela i kartografskih prikaza u formi knjige), objava u Službenom glasniku, arhiviranje svih dokumenata i faza izrade.	Na novelirani Nacrt plana mišljenje daje Općinski načelnik, uz prethodno pribavljene zakonom propisane suglasnosti i predlaže Općinskom vijeću Prijedlog plana na usvajanje. (Rok: 75 dana)

**PROGRAM UKLJUČIVANJA JAVNOSTI U PROCES
IZRADE I DONOŠENJA PROSTORNOG PLANA
OPĆINE ŠIROKI BRIJEG****I**

Program uključivanja javnosti u proces izrade i donošenja Prostornog plana općine Široki Brijeg je sastavni dio Programa aktivnosti na pripremi, izradi i donošenju Prostornog plana.

II

Ovim Programom utvrđuje se tijek i način uključivanja javnosti u proces izrade i donošenja Prostornog plana općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu Plan).

III**SAVJET ZA IZRADU PROSTORNOG PLANA**

Postupak provođenja javnih konsultacija, organizirat će i pratiti Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoliša (u daljnjem tekstu Služba) kao nositelj pripreme Plana i Savjet za izradu Prostornog plana (u daljnjem tekstu: Savjet plana), odnosno koordinacijsko tijelo kojeg odredi Savjet plana.

Savjet plana osniva Općinsko vijeće svojim rješenjem.

IV

Služba i koordinacijsko tijelo će organizirati uključivanje javnosti.

Služba i koordinacijsko tijelo će organizirati Javnu raspravu i po potrebi okrugli stol, evidentirati sve istaknute i pristigle primjedbe, prijedloge i sugestije, te iste, nakon zaključenja javne rasprave, dostaviti Nositelju izrade Plana.

V

USUGLAŠAVANJE SA ZAINTERESIRANIM SUBJEKTIMA

S ciljem usuglašavanja stavova sa svim zainteresiranim subjektima (članak 25. Zakona o prostornom uređenju ZHŽ), Nositelj pripreme Plana (Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoliša) u suradnji sa Savjetom plana će organizirati okrugli stol, a osobito s tijelima, poduzećima i pravnim osobama nadležnim za vodoprivredu, šumarstvo, poljoprivredu, promet, energetiku, rudarstvo, turizam, zdravstvo, obrazovanje, kulturu, zaštitu okoliša, geodetske poslove, komunalne poslove, tijelima nadležnim za obranu i unutarnje poslove, udrugama građana i gospodarstvenicima, i to tijekom izrade Nacrta plana.

VI

UKLJUČIVANJE JAVNOSTI

S ciljem uključivanja javnosti u proces pripreme i izrade Plana, nakon izrade Nacrta plana, Nositelj pripreme plana će javnost upoznati na slijedeći način:

- putem javnih medija (internet i radio) javnosti će se uputiti obavještenje, nalog i rok za dostavljanje mišljenja o postojećem stanju i idejama o projekciji,
- po potrebi i kroz mjesne zajednice organizirati sastanke u kojima će se usmeno prikupiti mišljenja javnosti, o čemu će se sačiniti zapisnik ili službena zabilježka.

Prikupljena mišljenja Nositelj pripreme Plana će razvrstati prema tematskim oblastima i dati Nositelju izrade Plana na razmatranje. Zajednički će se zauzeti stav po pojedinim stavkama.

Javna rasprava

Sukladno članku 27. Zakona o prostornom uređenju ŽZH („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/99, 15/01, 10/03 i 18/11) skraćena verzija Nacrta plana će biti dostavljena tijelu nadležnom za donošenje Plana i izložena javnosti u prostorijama općine Široki Brijeg, svakim radnim danom od 10.00 – 14.00 h u trajanju od jednog mjeseca, a biti će dostupna i na web stranici općine.

Tijekom javnog uvida će se prikupljati primjedbe, mišljenja i sugestije u pismenom obliku, koje će Nositelj pripreme, razvrstane prema tematskim oblastima, nakon provedenih javnih konzultacija dostaviti Nositelju izrade Plana na mišljenje.

Javno izlaganje Plana će biti u vijećnici općine Široki Brijeg, o čemu će javnost biti blagovremeno informirana, minimalno tjedan (7) dana prije javnog izlaganja.

Nositelj izrade Plana će svoje mišljenje o primjedbama, mišljenjima i sugestijama dostaviti Nositelju pripreme Plana, nakon čega će Nositelj pripreme Plana, uz konzultacije sa Savjetom plana, zauzeti stav i dati pismeni nalog Nositelju izrade Plana koje će od prihvaćenih primjedbi, mišljenja i sugestija ugraditi u Plan.

Sukladno članku 28. Zakona o prostornom uređenju ZHŽ, Nositelj izrade Plana, na temelju javne rasprave o nacrtu Plana će izraditi prijedlog Plana.

Uz prijedlog plana Nositelj izrade plana podnosi izvješće u kojem je dužan razmotriti prijedloge, mišljenja i primjedbe sa javne rasprave.

Nakon provedene procedure Nositelji izrade dostavlja Plan Općinskom načelniku, koji isti dostavlja Općinskom vijeću na usvajanje.

VII

O svim datumima i satnicama svi zainteresirani subjekti biti će informirani pravovremeno.

VIII

Financiranje Savjeta prostornog plana će biti osigurano iz proračuna općine Široki Brijeg.

IX

Ovaj Program stupa na snagu danom objave u „Službenom glasniku općine Široki Brijeg“.

380

Temeljem članka III Program uključivanja javnosti u proces izrade i donošenja prostornog plana općine Široki Brijeg i članka 27. stavka 1. točka 18. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine donijelo je

RJEŠENJE**O IMENOVANJU SAVJETA ZA IZRADU PROSTORNOG PLANA****I**

U Savjet za izradu Prostornog plana općine Široki Brijeg imenuju se:

1. ANITA PUTICA KUTLE, dipl. ing. arh., predsjednica
2. BORISLAV ZOVKO, dipl. ing. sig., zamjenik
3. DRAGAN PAVKOVIĆ, dipl. ing. građ., član
4. BORO ĐOLO, dipl. ing. građ., član
5. ANDRIJA KRALJEVIĆ, dipl. ing. agr., član
6. PREDRAG NALETILIĆ, dipl. ing. teh., član
7. PREDRAG KOŽUL, dipl. ing. građ., član
8. BRACO GALIĆ, dipl. ing. građ., član
9. MARIO KNEZOVIĆ, dipl. ing. arh., član
10. DALIBOR MARKIĆ, dipl. iur., član
11. IVAN ROTIM, dipl. ing. građ., član
12. VLADO ZELJKO, dipl. oecc., član
13. MIJO SESAR, dipl. ing. elektr., član
14. IGOR MARUŠIĆ, dipl. ing. elektr. član
15. dr. MIRKO KORDIĆ, član
16. DRAGO MARTINOVIĆ, mr. sc., član
17. VJEKOSLAV DRAŠKIĆ, dipl. iur., član
18. MAJA GUGIĆ, dipl. ing. geod., član
19. KREŠO BREKALO, geod. teh., član
20. LJILJANA BOŠNJAK, mr. građ., član
21. IVO ČOLAK, dr. sc. građ., član
22. TIHOMIR ZOVKO, mr. sc., član
23. ANTE ČUŽIĆ, prof., član
24. STJEPAN KARAČIĆ, dipl. ing. geol., član
25. BORIS SOLDI, dipl. ing. arh., član

26. PERO ČEŠKIĆ, dipl. ing. arh., član
27. IVAN DUGANDŽIĆ, ing. str., član
28. TOMISLAV ČUŽIĆ, dipl. ing. str., član
29. MIRO BOŠNJAK, prof., član
30. ZDENKO MANDIĆ, dipl. ing. teh., član
31. ŽARKO KARAČIĆ, dipl. ing. str., član
32. VLADO IVANKOVIĆ, dipl. ing. rud., član

II

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u „Službenom glasniku općine Široki Brijeg“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKO VIJEĆE -

P R E D S J E D N I K ,

Broj: 01-02-306/12-3/3
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

381

Temeljem članka 61. Zakona o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 25/03 i 67/05), članka 25. Odluke o uvjetima i načinu dodjele građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“ broj: 5/03, 1/11 i 6/11) i članka 123. stavka 2. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), rješavajući po zahtjevu Rajka Skoke sina Nikole iz Rasna za utvrđivanje prava vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu na kojem je izgrađen stambeni objekt bez prava korištenja radi građenja, Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine, d o n i j e l o j e

R J E Š E N J E

1. Na gradskom građevinskom zemljištu označenom kao k.č. 3238/38 k.o. Lištica po novoj izmjeri, odnosno k.č. 2292/79 k.o. Mokro po staroj izmjeri u površini od 300 m² u t v r đ u j e s e pravo vlasništva u korist graditelja stambenog objekta **RAJKA SKOKE sina Nikole iz Rasna** JMBG: 1511968152384.

2. Naknada za dodijeljeno zemljište iznosi 11.988,00 KM (jedanaest-tisućadevetstoosamdesetosam konvertibilnih maraka).

3. Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda u Širokom Brijegu izvršit će uknjižbu prava vlasništva iz točke 1. izreke, a Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar evidentirat će nastalu promjenu u pogledu prava posjeda po pravomoćnosti rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Rajko Skoko sin Nikole iz Rasna dana 24.5.2011. godine podnio je zahtjev broj: 07/2-31-47/11 kojim je zatražio da mu se temeljem članka 61. Zakona o građevinskom zemljištu utvrdi pravo vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu u državnom vlasništvu iz točke 1. izreke, na kome je sagradio stambeni objekt bez prava korištenja zemljišta radi građenja.

U ranije provedenim postupcima pribavljen je generalni izvještaj od Službe za prostorno uređenje i zaštitu okoliša općine Široki Brijeg broj: 06-23-308/06 od 27.3.2006. godine iz kojeg je razvidno da se s velikom vjerojatnošću za objekt naknadno može izdati odobrenje za građenje u koliko je prethodno izdana lokacijska dozvola, te da rješavanje građevne dozvole ovisi o prethodnom rješavanju vlasništva tj. prava korištenja na predmetnim nepokretnostima kao i niza drugih dokumenata koji slijede nakon rješavanja vlasničkih pitanja.

Postupajući po predmetnom zahtjevu Služba prostornog uređenja i zaštite okoliša općine Široki Brijeg izdala je lokacijsku dozvolu broj: 06-23-300/2011 od 22.6.2011. godine kojom se dozvoljava legalizacija započetog stambenog objekta.

Dana 20.7.2011. godine izvršen je uviđaj na lice mjesta. Vještak geometar identificirao je predmetnu nekretninu te je pokazao međe iste. Utvrđeno je, da je na predmetnoj nekretnini započeta izgradnja stambenog objekta. Predmetnom uviđaju nazočio je podnositelj zahtjeva Rajko Skoko sin Nikole koji je na zapisnik o uviđaju izjavio da je predmetni objekt započeo graditi 2011. godine. Isti je izjavio da će Općini platiti tržišnu vrijednost predmetnog zemljišta, te je zatražio da mu se na predmetnom zemljištu utvrdi pravo vlasništva.

Predmetnim uviđajem i raspravljanjem imovinsko-pravnih odnosa utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva graditelj stambenog objekta bez prava korištenja zemljišta radi građenja, za predmetnu nekretninu Služba prostornog uređenja i zaštitu okoliša općine Široki Brijeg izdala je lokacijsku dozvolu, broj: 06-23-300/2011 od 22.6.2011. godine kojom se dozvoljava legalizacija započete izgradnje te je od iste Službe pribavljen i gore navedeni izvještaj. U zemljišnim knjigama utvrđeno da je predmetno zemljište upisano kao državno vlasništvo po kulturi građevinski plac.

Iz ovako utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da su se ispunili uvjeti za utvrđivanje prava vlasništva po članku 61. Zakona o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH”, broj: 25/03 i 67/05).

Naknada za dodijeljeno zemljište temelji se na članku 64. Zakona o građevinskom zemljištu, a obračunata je u skladu sa odredbama članka 29., 30. i 33. Odluke o uvjetima i načinu dodjele građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu (“Službeni glasnik općine Široki Brijeg”, broj: 5/03, 1/11 i 6/11). Predmetnu naknadu navedenu u točki 2. izreke rješenja sastoji se od tržišne vrijednosti zemljišta (koju je utvrdilo Stručno povjerenstvo za utvrđivanje tržišne vrijednosti građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu na području Općine Široki Brijeg, te je isto sačinilo zapisnik o procijeni broj: 18/11 od 13.7.2011. godine koji se nalazi u spisu predmeta u iznosu od 20 KM/m² zemljišta (300 m² X 20,00 KM = 6.000,00 KM) kao i rente u iznosu od 5.988,00 KM (149,70 m² – korisna površina objekta preuzeta iz lokacijske dozvole X 40 KM – visina rente u trećoj zoni koja iznosi 4% od prosječne konačne građevinske cijene iz prethodne godine metra četvornog neto stambenog prostora = 5.988,00 KM).

Temeljem izloženog odlučeno je kao u izreci.

Protiv ovog Rješenja može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Županijskom sudu u Širokom Brijegu u roku od 30 dana od prijema ovog rješenja.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- **OPĆINSKO VIJEĆE** -

P R E D S J E D N I K,

Broj: 01-02-306/12-5/1
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

382

Temeljem članka 61. Zakona o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 25/03 i 67/05), članka 25. Odluke o uvjetima i načinu dodjele građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“ broj: 5/03, 1/11 i 6/11) i članka 123. stavak 2. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), rješavajući po zahtjevu Marka Zovke sina Frane i Mile Zovko kći Pere iz Širokog Brijega zastupanih po odvjetniku Dinku Nenadiću iz Širokog Brijega za utvrđivanje prava vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu na kojem je izgrađen stambeno-poslovni objekt bez prava korištenja radi građenja, Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj 25.7.2012. godine, d o n i j e l o j e

R J E Š E N J E

1. Na gradskom građevinskom zemljištu označenom kao k.č. 2940/4 k.o. Lištica po novoj izmjeri, odnosno k.č. 173/396 k.o. Lise po staroj izmjeri u površini od 510 m² u t v r đ u j e s e pravo vlasništva u korist graditelja stambeno-poslovnog objekta MARKA ZOVKE sina Frane iz Oklaja JMBG: 0411946152382 i MILE ZOVKO kći Pere iz Oklaja JMBG: 2909957157381 s dijelom od po ½.

2. Naknada za dodijeljeno zemljište iznosi 22.698,00 KM (dvadesetdvijetisućestodevedesetosam konvertibilnih maraka).

3. Zemljišno-knjižni ured Općinskog suda u Širokom Brijegu izvršit će uknjižbu prava vlasništva iz točke 1. izreke, a Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar evidentirat će nastalu promjenu u pogledu prava posjeda po pravomoćnosti rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Marko Zovko sina Frane iz Oklaja i Mila Zovko kći Pere iz Oklaja zastupani po odvjetniku Dinku Nenadiću iz Širokog Brijega dana 19.3.2012. godine podnijeli su zahtjev, broj: 07/2-31-12/12 kojim su zatražili da im se temeljem članka 61. Zakona o građevinskom zemljištu utvrdi pravo vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu u državnom vlasništvu iz točke 1. izreke, na kome su sagradili stambeno-poslovni objekt bez prava korištenja zemljišta radi građenja.

U ranije provedenim postupcima pribavljen je generalni izvještaj od Službe za prostorno uređenje i zaštitu okoliša općine Široki Brijeg, broj: 06-23-308/06 od 27.3.2006. godine iz kojeg je razvidno da se s velikom vjerojatnošću za objekt naknadno može izdati odobrenje za građenje u koliko je prethodno izdana lokacijska dozvola, te da rješavanje građevne dozvole ovisi o prethodnom rješavanju vlasništva tj. prava korištenja na predmetnim nepokretnostima kao i niza drugih dokumenata koji slijede nakon rješavanja vlasničkih pitanja.

Postupajući po predmetnom zahtjevu Služba prostornog uređenja i zaštite okoliša općine Široki Brijeg izdala je lokacijsku dozvolu, broj: 06-23-118/2012 od 25.6.2012. godine kojom se dozvoljava legalizacija izgrađenog stambeno-poslovnog objekta.

Dana 19.7.2012. godine izvršen je uviđaj na lice mjesta. Vještak geometar identificirao je predmetnu nekretninu te je pokazao međe iste. Utvrđeno je, da je na predmetnoj nekretnini sagrađen stambeno-poslovni objekt. Predmetnom uviđaju nazočio je punomoćnik podnositelja zahtjeva koji je na zapisnik o uviđaju izjavio da je predmetni objekt sagrađen 1984. godine. Isti je izjavio da će stranke Općini platiti naknadu za zemljište, te je zatražio da se na predmetnom zemljištu utvrdi pravo vlasništva u korist podnositelja zahtjeva.

Predmetnim uviđajem i raspravljanjem imovinsko-pravnih odnosa utvrđeno je, da su podnositelji zahtjeva graditelji stambeno-poslovnog objekta bez prava korištenja zemljišta radi građenja. Za predmetnu nekretninu Služba prostornog uređenja i zaštitu okoliša općine Široki Brijeg izdala je lokacijsku dozvolu, broj: 06-23-118/2012 od 25.6.2012. godine kojom se dozvoljava legalizacija predmetnog objekta te je od iste Službe pribavljen i gore navedeni izvještaj. U zemljišnim knjigama utvrđeno da je predmetno zemljište upisano kao državno vlasništvo.

Iz ovako utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da su se ispunili uvjeti za utvrđivanje prava vlasništva po članku 61. Zakona o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 25/03 i 67/05).

Naknada za dodijeljeno zemljište temelji se na članku 64. Zakona o građevinskom zemljištu, a obračunata je u skladu sa odredbama članka 29., 30. i 33. Odluke o uvjetima i načinu dodjele građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 5/03, 1/11 i 6/11), te ista iznosi 22.698,00 KM. Predmetnu naknadu navedenu u točki 2. izreke rješenja sastoji se od tržišne vrijednosti zemljišta (koju je utvrdilo Stručno povjerenstvo za utvrđivanje tržišne vrijednosti građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu na području Općine Široki Brijeg, te je isto sačinilo zapisnik o procijeni broj: 8/12 od 10.7.2012. godine koji se nalazi u spisu predmeta u iznosu od 22 KM/m² zemljišta (510 m² – površina parcele koja se dodjeljuje X 22,00 KM = 11.220,00 KM) kao i rente u iznosu od 11.478,00 KM (382,60 m² – korisna površina objekta preuzeta iz lokacijske dozvole X 30 KM – visina rente u četvrtoj zoni koja iznosi 3% od prosječne konačne građevinske cijene iz prethodne godine metra četvornog neto stambenog prostora koju je utvrdilo Općinsko vijeće Odlukom, broj: 01-02-117/12-4 od 29.3.2012. godine = 11.478,00 KM).

Temeljem izloženog odlučeno je kao u izreci.

Protiv ovog Rješenja može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Županijskom sudu u Širokom Brijegu u roku od 30 dana od prijema ovog rješenja.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- **OPĆINSKO VIJEĆE** -

P R E D S J E D N I K,

Broj: 01-02-306/12-5/2
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

383

OPĆINA ŠIROKI BRIJEG
SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU

PROGRAM RAZVOJA

**ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD
PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI ŠIROKI BRIJEG ZA
RAZDOBLJE OD 2012. DO 2016. GODINE**

TIJEK IZRADE DOKUMENTA

Naziv projekta: „Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini Široki Brijeg za razdoblje 2012-2016“.

Naziv dokumenta: „Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini Široki Brijeg“.

Početak izrade: travanj 2012. godine

Završni Nacrt: travanj 2012. godine.

Na temelju članka 29. i 174. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06), Općinsko vijeće Široki Brijeg na 50. sjednici održanoj dana 25.7.2012. godine, donijelo je

PROGRAM RAZVOJA

ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI ŠIROKI BRIJEG ZA RAZDOBLJE OD 2012. DO 2016. GODINE

I

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Široki Brijeg za razdoblje od 2012. do 2016. godine (u daljnjem tekstu: Program razvoja) predstavlja okvirni i temeljni dokument, kojim će se, u procesu razvoja i izgradnje sustava zaštite i spašavanja, unaprijediti provedba Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju) provedbeni i drugi akti proistekli iz toga Zakona, odrediti smjerove razvoja kroz provedbu konkretnih akcijskih planova i prioriteta, uskladiti i funkcionalno objediniti rješenja nositelja planiranja iz drugih sistemskih zakona koja se odnose na ostvarivanje sadržaja mjera zaštite i spašavanja, osobito u ostvarivanju prevencije postizanja spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće na području Općine Široki Brijeg.

II

Ovaj Program razvoja sadrži sljedeća pitanja:

1) Politiku razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Općina).

2) Strateške pravce razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara s akcijskim planovima njihove realizacije,

3) Posebne dokumente o sadašnjem stanju razvoja sustava zaštite i spašavanja i načinu realizacije zadataka iz Programa razvoja u pojedinim oblastima.

III

**POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH
NESREĆA U OPĆINI ŠIROKI BRIJEG**

Politikom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini (u daljnjem tekstu: Politika razvoja) utvrđuje se politika, vizija i ciljevi, kao i strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja u Općini.

Politika razvoja jeste okvirni i temeljni dokument, kojim se omogućuje donošenje i provedba zakona, provedbenih i drugih akata, odlučuje o temeljnim načelima i opredjeljenjima, područjima razvoja, akcijskim planovima i prioritetima na razini Općine.

1. VIZIJA I CILJEVI

Kako je cilj strateškog razvojnog planiranja integralni razvoj, pri čemu integralni razvoj ne treba shvaćati kao usporedno ostvarivanje političko-ekonomskih (gospodarskih), *socijalno-sigurnosnih* (društvenih) i *ciljeva zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara*, već kao ostvarenje jednog cilja koji integrira sve troje.

To ne znači integrirati tri problema u program, *nego integrirati tri problema u jedinstvenu viziju razvoja i iz nje izvedenih ciljeva*.

Program razvoja treba krenuti od postojeće situacije i ključnih problema sustava zaštite i spašavanja, raspoznajući buduće ciljeve razvoja zaštite i spašavanja, povezujući sadašnjost i budućnost kao ostvarivanje željenog cilja.

Osloncem na postojeću razvijenost upravnih i operativno-stručnih tijela, službi i postrojbi civilne zaštite, u potpunosti funkcionalno integrirati postojeću nepovezanost značajnih elemenata sustava zaštite i spašavanja u tijelima uprave, osobito, u protupožarnoj zaštiti i vatrogastvu, zaštiti i spašavanju iz ruševina, zaštiti od poplava i spašavanju na vodi, higijensko-epidemioloških službi, zdravstvenih ekipa u okviru službi hitne pomoći, kapacitete Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, MUP-a i policije i drugih pravnih osoba od značaja za zaštitu i spašavanje da se ozbiljnije zakorači ka bitnim područjima zaštite i spašavanja u postizanju pripravnosti i spremnosti za uspješan odgovor na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća.

1.1. Vizija razvoja

- Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju, Općina, zakonodavna i izvršna vlast i pravne osobe i građani stekli su pravo i obvezu izgradnje sustava zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i okoliša od prirodnih i drugih nesreća. Temeljem toga, postojeće strukture u Općini i drugim pravnim osobama, dužne su u okviru svoje redovite djelatnosti, zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i okoliša tretirati kao najvažnije pitanje održivog razvoja, sukladno ovome zakonu i drugim zakonskim i provedbenim propisima.
- Općim zaključcima iz Procjene ugroženosti Općine od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Procjena ugroženosti), koju je 09.1.2012. godine donio Općinski načelnik ukazuje se na nužnost provođenja planskih preventivnih i operativno-stručnih mjera zaštite i spašavanja, za postizanje spremnosti u odgovoru na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća i ključnih opasnosti kod svih nositelja planiranja: zakonodavne i izvršne vlasti, pravnih osoba i građana.
- Materijalno-tehničkim opremanjem operativnih snaga, edukacijom stožera civilne zaštite za upravljanje u prirodnim i drugim nesrećama i osoba za vođenje akcija zaštite i spašavanja, uspostavom odgovarajućeg sustava obrazovanja za potrebe zaštite i spašavanja i razvijanjem svjesnosti o kulturi zaštite i spašavanja kod građana u mjestima gdje žive i rade, omogućiti smanjenje utjecaja prirodnih i drugih nesreća, onemogućavanje gubitaka ljudskih života, kao i šteta u materijalnim dobrima i okolišu.

1.1. Ciljevi razvoja

Pored prethodno iznesenih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije, vlastite i drugih, a posebice iskustva proteklog teškog razdoblja, pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati utjecaj na organizaciju i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za buduće razdoblje od 2012. do 2016. godine izvode se sljedeći ciljevi:

- Uspostavljanje sustava zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne ugroze, na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe Općine i njenih građana, na smanjenju utjecaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i okoliš i učinkovitim otklanjanju posljedica prirodnih i drugih nesreća, ako se dogode;

- Organiziranje službi zaštite i spašavanja iz pravnih osoba čija je djelatnost podudarna ili slična potrebama u zaštiti i spašavanju i koji imaju odgovarajuće resurse organiziranja sustava zaštite i spašavanja u Općini. Tamo gdje ne postoje uvjeti osnivanja službi zaštite i spašavanja od pravnih osoba, osnovati postrojbe civilne zaštite specijalizirane namjene u Općini.
- Povećati suradnju nositelja planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinaciju u zaštiti i spašavanju u Općini, primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti, na taj način da je zaštita i spašavanje sastavni dio svih politika, planova i programa;
- Organizirati i izgraditi djelotvoran i prilagodljiv sustav zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara usmjeren na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu posebice na povećanju stupnja prevencije, u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama konkretnih sredina, sukladno karakteru političko-pravnog, administrativno-teritorijalnog državnog uređenja, zaključcima iz Procjene ugroženosti;
- Definirati i izgraditi podesnu strukturu snaga za zaštitu i spašavanje čija će okosnica biti pravne osobe koje se u okviru redovite djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i posjeduju visoku razinu spremnosti, a ostale parcijalne kapacitete legislativom harmonizirati (nevladin sektor, udruge građana, vatrogastvo i protupožarna zaštita, radio-amaterstvo, zaštita na vodi i pod vodom i sl.) i njihovu djelatnost u cijelosti integrirati u jedinstven sustav zaštite i spašavanja kako ne bi dolazilo do dupliranja poslova i rasipanja resursa;
- Dograditi postojeći sustav zaštite i spašavanja izazovima koje će pred njega staviti strukturalne reforme u raznim oblastima.

2. TEMELJNA NAČELA I OPREDJELJENJA

Svi oblici zaštite i spašavanja moraju se provoditi sukladno načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih utjecaja prirodnih i drugih nesreća, te sukladno preuzetim međunarodnim obvezama (Ženevskom konvencijom o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, kao i Dopunskim protokolom o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine, Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1954., Drugim protokolom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1999.,

Konvencijom o zabrani upotrebe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976., Dopunskim protokolom ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN, koja uključuje glavna načela provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i neobvezujućih preporuka iz Osla, a koja obuhvaćaju načela, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno-civilnih snaga u mirnodopskim prirodnim i drugim nesrećama) i načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz ove oblasti.

Na temelju prethodnog, temeljna opredjeljenja u ovom području su:

- Svaki građanin ima pravo na zaštitu i spašavanje, ako je zbog prirodne i druge nesreće ugrožen njegov život, zdravlje i imovina;
- U slučaju prirodne i druge nesreće zaštita i spašavanje ljudskih života ima prednost pred svim drugim zaštitnim i spasilačkim djelatnostima;
- Svaka fizička i pravna osoba ima pravo i obvezu samostalno i skupa s drugim provoditi zaštitu od prirodnih i drugih nesreća;
- U slučaju prirodne i druge nesreće svatko je dužan pomagati u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti. Čovjeku koji je u životnoj opasnosti svatko mora priteći u pomoć, ukoliko na taj način ne ugrožava svoj život ili zdravlje. Ako ne može pomoći, treba o tome žurno obavijestiti operativni centar civilne zaštite Općine, ili za pomoć se pobrinuti na drugi način;
- Sve aktivnosti za zaštitu i spašavanje su humanitarne i nepolitičke naravi;
- Općina organizira zaštitu od prirodnih i drugih nesreća kao jedinstven i cjelovit sustav;
- Općina je izravno odgovorna za provođenje zaštite i spašavanja na svome području;
- Preventivne mjere moraju imati prednost nad svim oblicima planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- Građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog sudjelovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- Organizirane snage zaštite i spašavanja u ratu, obvezne su pomoći provođenju humanitarnih načela određenih Ženevskim konvencijama;
- Podaci o opasnostima, planovima, mjerama i aktivnostima za zaštitu i spašavanje su javni;
- Svaki punoljetni građanin mora obavijestiti najbliži operativni centar civilne zaštite, policiju o svakoj opasnosti ili prirodnoj i drugoj nesreći odmah kada je uoči ili za nju sazna;

- Sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju svaka fizička i pravna osoba odgovorna je za provođenje zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća;
- Općina, putem operativnih centara civilne zaštite i sredstava javnog informiranja, mora obavijestiti stanovništvo o opasnostima, načinu zaštite i upoznati ih s planovima zaštite i spašavanja i pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće;
- Fizičke i pravne osobe dužne su pravodobno izvršiti sve predviđene mjere zaštite svojih objekata i uposlenika od eventualnog nastanka prirodne ili druge nesreće kroz provođenje mjera zaštite i spašavanja propisanim u odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, kao i osiguranja imovine kod nadležnih osiguravajućih kuća. Eventualnu pomoć u saniranju nastalih šteta mogu tražiti od drugih fizičkih i pravnih osoba, tek ako su proveli prethodne aktivnosti;
- Priprema sustava zaštite i spašavanja temelji se na prilagodbi organizacije materijalnim i ljudskim mogućnostima Općine, te razvijenosti kritične infrastrukture i stupnju osjetljivosti na pojedine vrste ugroza;
- Općina, u slučaju prirodne ili druge nesreće prvo upotrebljava svoje snage i sredstva za zaštitu i spašavanje. U slučaju, kada zbog velikog obujma nesreće snage i sredstva Općine nisu dovoljne, Općina traži pomoć od susjednih općina. Ako i njihova pomoć nije dovoljna, Općini pomoć dodjeljuje Županija, Federacija BiH i država Bosna i Hercegovina sukladno mogućnostima;
- Oružane snage Bosne i Hercegovine i obrambena sredstva mogu se upotrijebiti za zaštitu i spašavanje kada raspoloživi civilni resursi nisu dovoljni za brzo i učinkovito izvođenje akcija zaštite i spašavanja i kada vojska nije prioritetno potrebna za obavljanje obrambenih zadataka, temeljem Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05) i Vojnoj doktrini Oružanih snaga (*poglavlje III, pružanje pomoći civilnim vlastima za vrijeme prirodnih i drugih nesreća*);
- Uporaba snaga i sredstava u slučaju prirodne i druge nesreće, mora biti dovoljna i ekonomična u razmjeru s ugroženošću, odnosno posljedicama prirodne i druge nesreće;
- Izvođenje akcija zaštite i spašavanja temelji se na obvezatnom provođenju odluka Općinskog stožera civilne zaštite. Ako kojim slučajem bude razvidno da odluka upućuje na vršenje kaznenog djela ili kršenje međunarodnog humanitarnog prava, nitko nije obvezan i ne smije provoditi takvu odluku;
- Svaki ovlašteni dužnosnik civilne zaštite, zapovjednik, šef službe odnosno vođa skupine i spasilac mora znati tko je njegov nadređeni;

- Da bi spriječili ili bar ublažili posljedice prirodnih i drugih nesreća treba brzo reagirati i učinkovito raditi. Zbog toga, snage za zaštitu i spašavanje moraju biti organizirane, opremljene i osposobljene tako da se u slučaju prirodne i druge nesreće mogu odazvati u što kraćem roku;
- Snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organiziraju se zavisno od Procjene ugroženosti i usklađene potrebe na razini Općine.
- Službe zaštite i spašavanja organiziraju se za obavljanje onih zadataka zaštite i spašavanja za koje nisu razvijeni kapaciteti u Općini, institucijama, zavodima, ustanovama, javnim poduzećima, postojećih dragovoljnih ili profesionalnih spasilačkih službi;
- Postrojbe civilne zaštite organiziraju se po prostornom i funkcionalnom načelu, a mogu i u kombinaciji oba načela;
- Kod organiziranja i provođenja zaštite i spašavanja u načelu se koriste postojeći konceptualni materijalni i drugi resursi, ali i prepoznati kapaciteti strukovnih organizacija, udruga građana i organizacija civilnog društva;
- Provođenje djelatnosti zaštite i spašavanja u miru, izvanrednim uvjetima zahtijeva stabilnu organizacijsku strukturu, opremljenu i osposobljenu za vršenje zadataka u svim uvjetima prirodne i druge nesreće;
- Pripadnici snaga za zaštitu i spašavanje imaju pravo na zaštitu pri radu za što su odgovorni njihovi utemeljitelji. Za provođenje propisanih mjera za zaštitu i zdravlje na radu skrbe tijela koja izravno zapovijedaju određenim postrojbama, službama i svim drugim snagama u operativnoj situaciji;
- Rješenja i postupci iz planova zaštite i spašavanja moraju biti jednostavni, jasni i razumljivi i prethodno simulirani kroz oblike obuke radi provjere valjanosti i ažurnosti, s čime moraju biti upoznati svi čimbenici njihove izvedbe;
- Korištenje preventivnog pristupa podrazumijeva ostvarivanje priprema za provođenje zaštite i spašavanja koje imaju nezamjenjivu ulogu. Skupe, a učinkovite mjere ne smiju biti izgovor niti razlog odlaganja njihove realizacije od strane nositelja planiranja za slučajeve kada postoji opasnost velike ili nepopravljive štete;
- Za svaku fizičku i pravnu osobu koja je namjerno ili uz nepažnju uzrokovala ugroženost zbog koje su nastali troškovi dodatnog provođenja mjera, odnosno koja je uzrokovala naknadnu štetu, primjenjuju se odredbe Zakona o obligacijama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/03);
- Protiv poznatih rizika po pravilu treba se zaštititi;
- Općina po pravilu skrbi za pomoć, odnosno socijalnu zaštitu samo onim pojedincima koji je sami sebi ne mogu osigurati;
- Pomoć u slučaju prirodne i druge nesreće po pravilu je besplatna;

U postupcima proračunavanja potrebnih sposobnosti za nošenje s procijenjenim opasnostima i mogućim posljedicama koristit će se dana načela.

3. PODRUČJA RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Planiranje razvoja sustava zaštite i spašavanja za suprotstavljanje prirodnim i drugim nesrećama je izvodljiv i isplativ način da se osigura učinkovito suočavanje s posljedicama djelovanja tih nesreća. Brzo i učinkovito djelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja uz dobro provedenu suradnju i koordinaciju, odnosno upravljanje u prirodnim i drugim nesrećama, može spasiti mnoge živote, smanjiti socijalno-ekonomske, političke i sigurnosne poremećaje, spriječiti lanac naknadnih nesreća, koje mogu izazvati i veće posljedice od utjecaja prirodne ili druge nesreće koja se već dogodila.

Programom razvoja uspostavlja se međuresorna suradnja nositelja planiranja, veza između različitih stručnih profesionalnih i dragovoljnih skupina i ukazuje na elemente njihovog zakonskog i funkcionalnog djelovanja u produciranju mogućnosti novog, prikladnog odgovora društvene zajednice na prirodne i druge nesreće. Razumijevanje logike koja stoji iza procesa izrade Programa razvoja, preduvjet je za prikladan slijed potrebnih koraka.

Od Programa razvoja ne očekuje se da će omogućiti upravljanje i operativni razvoj namjenskih kapaciteta zaštite i spašavanja za slučaj prirodnih i drugih nesreća, ali se očekuje smjer i pravac izgradnje i integriranje elemenata u jedinstven sustav zaštite i spašavanja koji omogućuje vladama, organizacijama, zajednicama i ovlaštenim pojedincima i građanima da brzo i učinkovito odgovore na prirodne i druge nesreće.

Utjecaji prirodnih i drugih nesreća razlikuju se po načinu iskazivanja, razinama i vrsti izazvanih oštećenja, zemljopisnom obujmu, rasporedu izazvanih šteta i stupnju upozorenja koji se može očekivati. Ali načini odgovora, uključeni nositelji planiranja (službe i druga tijela uprave), sektori-oblasti, konceptualni resursi po vrsti i obujmu, protok informacija, način ostvarivanja komunikacijsko-informacijske podrške upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama i drugi dijelovi žurnog odgovora zajednice, imaju jasne sličnosti.

Razvoj zaštite i spašavanja suštinski treba biti usmjeren postizanju uspješnog odgovora na prirodne i druge nesreće, spašavanju života, skrbi za beskućnike, ostvarivanju mjera oporavka i održanju kontinuiteta umješnog upravljanja u prirodnoj i drugoj nesreći na pogođenom području Općine.

Petogodišnjim Programom razvoja omogućuje se uobičajeno godišnje planiranje, izrada planova zaštite i spašavanja temeljem važnih podataka iz Procjene ugroženosti, nadzor i odgovornost nad provođenjem i kontinuirane popravke postojećih rješenja u odnosu na promijenjene okolnosti, mjesto zbivanja, jačinu i točne osobine hitnosti kojima će trebati upravljati.

Stoga će biti potrebno pravodobnim, racionalnim, timskim radom različitih struka i profila, na temelju novih tehničko-tehnoloških standarda, uz uporabu novijih dostignuća u zaštiti i spašavanju, uz angažiranje domaćih resursa i znalaca u vrlo kratkom vremenu razviti/obnoviti novi učinkovit sustav zaštite i spašavanja radi poboljšanja organiziranosti, upravljanja i materijalne pokrivenosti zaštite i spašavanja u uvjetima provođenja društvenih, sigurnosnih, obrambenih, ekonomskih i tehničko-tehnoloških reformi.

Multidisciplinarnost sadržaja mjera zaštite i spašavanja, prisutna fragmentacija nositelja zaštite i spašavanja, podložnost, način, obujam i vrste posljedica od prirodnih i drugih nesreća i sposobnost odgovora na izazove prirodnih i drugih nesreća, upućuju određenje strateških područja razvoja sustava zaštite i spašavanja čiji je središnji stup razvoja u osiguranju kontinuiteta upravljanja u tim uvjetima.

Uključivanje područja razvoja u ciklus upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća je s namjerom da se osigura društvena, stručna i znanstvena usmjerenost prema zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od višestrukih posljedica koje te nesreće sobom nose.

Koncept strateškog programiranja i planiranja razvoja sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara se stručno, metodski i logički podrazumijeva u okviru dvije faze i u četiri (4) međusobno povezanih područja razvoja, i to:

3.1. FAZA SMANJENJA RIZIKA KOJI PRETHODI PRIRODNOJ I DRUGOJ NESREĆI

- 3.1.1.** Prevencija od prirodnih i drugih nesreća,
- 3.1.1.1.** Ublažavanje kao dio područja prevencije,
- 3.1.2.** Pripravnost/spremnost za odgovor na izvanredne situacije.

3.2. FAZA ODGOVORA I OPORAVKA NAKON PRIRODNE ILI DRUGE NESREĆE OBUHVAĆA:

- 3.2.1.** Odgovor,
- 3.2.2.** Oporavak.

3.1. Faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći obuhvaća:

3.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća

Prevencija kao razvojno područje zaštite i spašavanja jeste centralna točka aktivnosti nositelja planiranja institucija javne vlasti, pravnih osoba i građana u pripremama društvene zajednice za odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Cilj prevencije od prirodnih i drugih nesreća, u djelokrugu rada i odgovornosti svih nositelja planiranja je sprječavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika i izvora ugrožavanja, te sprječavanje i ublažavanje posljedica tih nesreća.

Temeljem zakonskog djelokruga rada, nadležna tijela u jedinici lokalne samouprave obvezna su planirati i provoditi prevenciju od prirodnih i drugih nesreća jednako kao i građani, strukovne udruge građana, organizacije civilnog društva i druge organizacije sukladno njihovoj djelatnosti.

Planiranje mjera prevencije ostvaruje se kroz programe i planove zaštite od prirodnih i drugih nesreća u okviru razvojnih ciklusa za pojedine djelatnosti u kontekstu sljedećih aspekata:

- Planiranja održivog razvoja društvene zajednice u Općini;
- Najprikladnije politike Općinskog upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama;
- Prikladnim zakonodavstvom o zaštiti i spašavanju;
- Planiranjem u zaštiti i spašavanju (planovi zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća).

Provođenje mjera prevencije u zaštiti i spašavanju oslonjeno je na područja rada nositelja planiranja i uređuje se područnim (sektorskim) zakonodavstvom.

Provođenje preventivnih mjera, sukladno zaključcima iz Procjene ugroženosti, osobito je važno:

- U oblasti zakonodavstva;
- U oblasti zaštite zdravlja ljudi (epidemije);

- U oblasti planiranja prostornog razvoja, građenja i urbanizma (zaštita od potresa, rušenja, odrona, klizanja i slijeganja tla);
- U oblasti zaštite okoliša, šuma i voda, bilja i biljnih proizvoda (upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, požari, poplave, protugradna zaštita, oluja i mraz);
- U oblasti energetike i industrije (eksplozije, plinova i opasnih tvari);
- U oblasti protupožarne zaštite i vatrogastva (šumski i drugi požari, eksplozije plinova i opasnih tvari);
- U oblasti zaštite životinja i namirnica životinjskog podrijetla (epizootije, zoonoze);
- U oblasti radijacijske, kemijske i biološke zaštite (radijacijsko i drugo onečišćenje zraka, vode i tla);
- U oblasti prometa i komunikacija;
- Rizici uslijed visokog snijega i velikih snježnih nanosa;
- Rizik od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava.

3.1.1.1. Ublažavanje

Učinci prirodne i druge nesreće proizvode izravne i neizravne posljedice po ljude i materijalna dobra, zaustavljanje jednih ne znači da druge neće nastaviti štetno djelovati.

Polazno stajalište uz ovu prosudbu je da i pored toga što je moguće spriječiti neke učinke prirodne i druge nesreće, drugi učinci će očigledno nastaviti postojanje, ali se oni mogu izmijeniti ili smanjiti uz uvjet da se poduzme odgovarajuća akcija.

Razvojna orijentacija na ovom području uglavnom podrazumijeva stručne mjere usmjerene na smanjenje sila udara, rušilačkog djelovanja prirodne ili druge nesreće u Općini po ljudi i materijalna dobra.

Područje ublažavanja faktički je nastavak ojačanja prevencije primjenom konkretnih mjera i aktivnosti, koje se načelno dijele na:

3.1.1.1.1. Administrativno-stručne mjere:

- a) Razvoj zakonskog okvira,
- b) Financijski poticaji usmjereni na promoviranje strukturalnih mjera ili ublažavanja, tehničku pomoć, olakšice osiguranja, porezne olakšice itd.,

- c) Obuka i obrazovanje,
- d) Izgradnja i razvoj upravnih i stručnih institucija,
- e) Instaliranje sustava za operativni centar civilne zaštite,
- f) Svjesnost javnosti.

3.1.1.1.2. Građevinsko-tehničke stručne mjere

Uobičajene građevinsko-tehničke stručne mjere ublažavanja izravno su u funkciji učinkovite zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i razvijaju se na temelju:

- a) Odgovarajućeg prostornog planiranja,
- b) Procjene fizičkih sila koje mogu nastati potencijalnim opasnostima od prirodnih nesreća,
- c) Planiranje i analiza mjera da bi se odoljelo takvim silama,
- d) Umijeće građenja s odgovarajućom kontrolom i nadzorom.

Tim preventivnim mjerama se doprinosi kvaliteti izgradnje objekata koji će biti otporni na sile izazvane prirodnim nesrećama što će omogućiti:

- a) Izgradnju građevina koje će biti otporne na fizičke sile izazvane prirodnim nesrećama (potresima, poplavama, snježnim nanosima, jakim vjetrovima, itd.),
- b) Ojačavanje postojećih građevina da bi ih učinili još otpornijim na fizičke sile prirodnih nesreća.

3.1.1. Pripravnost/spremnost za odgovor na izvanredne situacije

Područje razvoja pripravnosti/spremnosti/Općine međusobno je uvjetovano postizanju stanja boljeg od prethodnog ili zatečenog u odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama. Faze upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama u načelu trebaju biti poistovječene razvojnim područjima zaštite i spašavanja kako bi se osigurala učinkovitost sustava zaštite i spašavanja.

Zahtjevom za postizanjem pripravnosti/spremnosti, kao razvojnim područjem zaštite i spašavanja omogućuje se nositeljima planiranja u Općini, organizacijama civilnog društva, udrugama građana i pojedincima, brzo i učinkovito djelovanje u odgovorima na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Razvoj područja pripravnosti temelji se na planskom pristupu kojim se povezuju svi aspekti zakonskih područja rada nositelja planiranja.

Institucije pravnog sustava su zakonski, po definiciji, odgovorne za očuvanje stabilnosti i vitalnosti Općinske vlasti i u uvjetima prirodnih i drugih nesreća, uspostavljanjem stožera civilne zaštite kao operativno-stručnih tijela za dužnosti upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama i stvaranjem potrebnih pretpostavki za njihov rad, što podrazumijeva ljudske i materijalno-tehničke resurse, namjenski izgrađene i opremljene prostorne kapacitete.

Prirodne i druge nesreće, bez obzira na stupanj razvijenosti sustava zaštite i spašavanja, skoro redovito iznenade nositelje planiranja i uvijek su kompliciranije nego što se to predviđi u procjenama ugroženosti.

Razvojno usmjerenje pripravnosti/spremnosti treba fokusirati na najosjetljivije komponente i to:

- a) Organizaciju i planiranje, što sadrži jasnu i sveobuhvatnu politiku u zaštiti i spašavanju, odgovarajuće i kvalitetne i održive propise o prirodnim i drugim nesrećama i kvalitetne doktrinarne dokumente po mjerama zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje, jasnu i funkcionalnu organizacijsku strukturu snaga, strukturu upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća, pouzdane procjene za aktivnosti pripravnosti u situacijama prirodnih i drugih nesreća, okvir za planiranje, posebno za žurni odgovor, kao što je evakuacija stanovništva ili njegovo privremeno premještanje u sigurna područja,
- b) Resursi, pod kojima podrazumijevamo objekte i sustave za upozoravanje i operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja, točnu i ažurnu specifikaciju resursa koji će se koristiti, opremu, sredstva i zalihe, logističke centre,
- c) Koordinaciju kao proces uvećavanja stupnja pripravnosti i napora u vođenju akcija zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kroz upozorenje, opasnost i predostrožnost u upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama,
- d) Spremnost i pripravnost operativnog centra civilne zaštite za situacije prirodne i druge nesreće,
- e) Obuka i svjesnost javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama, psihološke i druge kompenzacijske mjere učinaka pritiska prirodne i druge nesreće.

Pripravnost i spremnost su u praktičkom smislu jedinstveno razvojno područje sustava zaštite i spašavanja, međusobno ovisni i povezani od čije kvalitete ovise operacije razvojnog područja odgovora na prirodne i druge nesreće.

Spremnost je praktično stanje trenutačnih kapaciteta i sposobnosti nositelja planiranja institucija tijela upravljanja u zaštiti i spašavanju, organizacija civilnog društva, udruga građana i pojedinaca da brzo i učinkovito odgovore na sve izazove prirodne i druge nesreće.

WHO - World Health Organization (Svjetska zdravstvena organizacija) je 1995. godine promovirala „spremnost“ kao stanje koje povezuje učinkovitu pripravnost sa učinkovitom pomoći.

Temeljem toga, sasvim je prihvatljiva definicija WHO o stanju spremnosti kao „*organiziranosti postojećih tehničkih kapaciteta pojedinog sektora, institucije ili organizacije*“, uzimajući u obzir da je pripravnost razvoj novih i dodatnih kapaciteta tako da bi sljedeći odgovor na izazove prirodne i druge nesreće trebao biti bolji od prethodnog.

Iako blisko povezani, logički skoro istovjetni, leksički podudarni pojmovi, ipak se sistematski i izvedbeno razlikuju.

Zbog toga je vrlo važno da se za ostvarivanje sadržaja mjera zaštite i spašavanja ovisno od procijenjene potrebe pripreme potrebni resursi (planovi, snage, sredstva, oprema, veze i komunikacije i sl.), koji neće biti spremni za izvršenje zadaća ukoliko se ljudstvo ne obuči i osposobi u vršenju svoje konkretne službe i stručno rukuje sredstvima i opremom, a stožeri civilne zaštite u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja.

U razvojnom pogledu posebnu pozornost treba posvetiti sljedećim elementima spremnosti, jer pripravnost nije samoj sebi svrha niti dovoljna bez spremnosti, koja se postiže:

- a) Obukom za usavršavanjem,
- b) Instaliranjem sustava ranog upozoravanja,
- c) Izgradnjom specijaliziranih komunikacijskih sustava za potporu upravljanju procesom u prijenosu govora i podataka,
- d) Uspostavom baze podataka značajnih za zaštitu i spašavanje,
- e) Osiguravanjem namjenskih zaliha u odnosu na potrebe faze smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći,
- f) Zalihe za ublažavanje posljedica, faze oporavka nakon prirodne ili druge nesreće,
- g) Vježbe simulacije – provjere planova zaštite i spašavanja,
- h) Prosljeđivanje ažuriranih tehničkih informacija vezanih za pojedine opasnosti itd.

Navedeni elementi su aktivnosti spremnosti zbog toga što su oni praktično organizacija postojećih općih resursa ili informacija koje bi zadovoljile potrebe upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća (kontingentni planovi).

U normalnim uvjetima, ovi resursi zadovoljavaju druge redovite potrebe. Programi pripravnosti definiraju prilagođavanje ili prečišćavanje ovih funkcija kako bi ih napravili odgovarajućim za korištenje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

3.2. Faza odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće

3.2.1. Odgovor

Suština ukupnih priprema državne zajednice za zaštitu i spašavanje jeste postizanje sposobnosti odgovora (reakcije, intervencije) na izazove prirodnih i drugih nesreća. Zapravo, to je centralno razvojno područje sustava zaštite i spašavanja koje je uvjetovano i određeno postizanjem kvalitete razvoja područja prevencije sa ublažavanjem, a posebno pripravnosti/ spremnosti. Iz ovih razloga ovaj Program posebice obrađuje ovo područje.

Mjere odgovora /interventne mjere/ su one koje se poduzimaju neposredno prije (nakon uzbuđivanja) ili poslije udara prirodne i druge nesreće usmjerene ka spašavanju života i zaštiti imovine i sagledavanju trenutačnih šteta nastalih na početku te nesreće.

Operacije odgovora /interventne mjere/ izvode se u krajnje teškim uvjetima nametnutim silom destrukcije, teško se realiziraju, zahtijevaju velika požrtvovanja ljudstva, osigurane resurse, prethodno planiranje i programiranje, organiziranost, obučenost i uvježbanost snaga i operativno stručnih tijela za upravljanje procesom.

Učinkovitim odgovorom na stanje prirodne i druge nesreće postiže se smanjenje broja nastradalih, olakšavanje teškoća i patnji, povrat osnovnih uvjeta potrebnih za život i funkcioniranje sustava državne zajednice.

Temeljem navedenog, glavni vidovi odgovora/interventnih mjera u situacijama prirodnih i drugih nesreća su:

- a) Pokretanje interventnog sustava,
- b) Analiza i procjena,
- c) Spašavanje života, vlasništva i okoliša,
- d) Spašavanje ljudi zarobljenih u ruševinama, na vodi, pod vodom,
- e) Trijaža, liječnička pomoć, hospitalizacija, medicinska evakuacija i skrb za žrtve,
- f) Evakuacija osoba sa pogođenog područja,
- g) Gašenje požara i zaustavljanje ispuštanja opasnih tvari,
- h) Organizacija smještaja za stradale (žurne popravke kuća, smještaj u šatore, škole, hotele, športske dvorane i sl.),
- i) Organizacija ishrane žrtava prirodne ili druge nesreće i djelatnika spasilačkih postrojbi i službi, distribucije artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće, procjene zaliha i šteta na prehrambenom fondu,

- j) Osposobljavanje ulaznih i izlaznih putova, raščišćavanje ključnih prometnica, priprema heliodroma i sl. (omogućiti kružni promet unutar pogođenog područja),
- k) Uspostavljanje komunikacija i veza (radio i TV, telefonske, mobilne i informacijske veze),
- l) Opskrba pitkom vodom i strujom,
- m) Organizacija neprestanih zdravstvenih i higijensko-epidemioloških operacija,
- n) Informiranje javnosti i rad s medijima/informacijsko upravljanje/,
- o) Organizacija pojačanih mjera zaštite imovinske i osobne sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženom području,
- p) Građevinske operacije na uklanjanju nestabilnih elemenata oštećenih građevina koji predstavljaju opasnost po ljude ili druge građevine,
- q) Praćenje situacije kod stanovništva pogođenog prirodnom ili drugom nesrećom, pronalaženje nestalih osoba i ponovno spajanje obitelji,
- r) Održavanje morala stanovništva.

Navedeni vidovi učinkovitog odgovora u vođenju akcija zaštite i spašavanja zahtijevaju:

- a) Sveobuhvatne informacije o pripravnosti/spremnosti (politička usmjerenja, nositelji planiranja, organizacija, resursi i obučenost),
- b) Pravodobno i prikladno aktiviranje sustava odgovora, (planovi, pripravnost, aktiviranje i dr.),
- c) Stručno koordiniranje operacija odgovora /vođenje akcija zaštite i spašavanja/,
- d) Alternativne komunikacije i veze,
- e) Pregled stanja/mapiranje/ analiza i procjena,
- f) Kvalitetno i odgovorno upravljanje informacijama,
- g) Plansku evakuaciju.

U operacijama odgovora/interventnim mjerama/ redovito se, u više sektora, pojavljuju ozbiljni problemi na koje u razdoblju priprema za zaštitu i spašavanje u okviru područja prevencije, pripravnosti/spremnosti treba obratiti izrazitu pozornost, i to:

- Nepostojanje ili neprikladnost kontingentnih planova ili konceptualnih resursa i logističkih centara,
- Funkcionalno neizgrađena pripravnost/spremnost,
- Pravno, organizacijski i tehnički nedostaci kod upozoravanja na opasnosti,
- Stupanj organiziranosti, usklađenosti i razvijenosti i sposobnosti aktiviranja pojedinih elemenata ili cjeline sustava odgovora,
- Fizički, psihološki, socijalno-sigurnosni, zatim ekonomske posljedice učinaka i pritiska udara prirodne ili druge nesreće,

- Teškoće u procjenjivanju i evidenciji šteta i konceptualizaciji procjene o potrebama,
- Netočne i/ili nekompletne informacije iz ankete o stanju stanovništva na pogođenom području,
- Spajanje ljudi (u pogođenom području),
- Slabo upravljanje informacijama,
- Neodgovarajući artikli koji se dostavljaju i računaju kao pomoć,
- Slaba koordinacija operacija odgovora/interventnih mjera/,
- Nedostajuću i nedovoljnu svjesnost javnosti,
- Prihvat međunarodne pomoći.

3.2.2. Oporavak

Oporavak je postupak kojim se Općina pomaže u postizanju odgovarajuće razine funkcioniranja nakon prirodne i druge nesreće na stanje prije nesreće ili u nekim slučajevima, na stanje bolje od onog prije nesreće.

Sa stajališta razvoja ovoga područja zaštite i spašavanja treba imati u vidu da se proces oporavka može otegnuti, vjerojatno na 5 do 10 godina, pa čak i više, čemu se mora prilagoditi i planiranje i programiranje ukupne konsolidacije i stabilizacije.

Usmjerenost razvojnog područja oporavka jeste postizanje stabilizacije stanja na području pogođenom prirodnom ili drugom nesrećom, koja je u odnosu na izravnu operativnu funkciju sustava zaštite i spašavanja života, zdravlja ljudi i materijalnih dobara, najvažnija. Ostale faze oporavka: rehabilitacija i rekonstrukcija su takve aktivnosti koje se mogu izvršavati u okviru redovite djelatnosti, nakon faze saniranja stanja, pa Program razvoja ih neće posebno obrađivati.

Oporavak po pravilu ovisi od uspješnosti odgovora na prirodne i druge nesreće jednako kao što učinkovita prevencija, ublažavanje i pripravnost ovise od naučenih lekcija nakon odgovora i oporavka.

Posebnu pozornost glede oporavka treba posvetiti analizi stanja nakon prirodne ili druge nesreće s ciljem:

- saniranja stanja,
- rehabilitacija osoba pogođenih učinkom prirodne ili druge nesreće,
- prioritetna rekonstrukcija građevina.

Za saniranje stanja osigurati:

- analizu šteta i procjenu potreba, prioritete i potrebno vrijeme reakcije u pružanju pomoći ugroženim ljudima i materijalnim dobrima,

- sanaciju ključnih službi (zdravstvene, komunalne, epidemiološko-higijenske, građevinske, transportne, elektrodistributivne, i dr.),
- žurnu popravku kuća, stambenih i drugih objekata koji se mogu popraviti,
- privremeni smještaj ugroženog stanovništva, dostava artikala ishrane i osnovnih životnih potrepština,
- operacije raščišćavanja.

4. PROVEDBA

Uvažavajući činjenicu da Politika razvoja proizlazi iz Procjene ugroženosti, te da su zaključci iz Procjene ugroženosti sastavni dio Programa razvoja, najvažniji dio Politike razvoja čini provedba zaključaka iz Procjene ugroženosti i utvrđene politike u ovoj oblasti.

4.1. Utvrđivanje Strategije razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara

Na temelju zaključaka iz Procjene ugroženosti, zatim temeljnim načelima iz Politike razvoja, izrađena je Strategija razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini (u daljnjem tekstu: Strategija razvoja), kao drugi dokument Programa razvoja. Strategija razvoja u sebi sadrži usuglašene strateške pravce, sa akcijskim planovima njihovog osiguranja uvažavajući utvrđene faze i područja razvoja naznačene u Politici razvoja.

4.2. Razvojni programi i projekti

Strategija razvoja uključuje konkretne provedbene korake, razvojne programe i projekte, aktivnosti i inicijative s odgovarajućim opisima, nositelje realizacije, rokove, procjenu potrebnih resursa i očekivane učinke realizacije.

Politika razvoja i Strategija razvoja sjedinjuju se s praksom, postaju platformom razvoja i integriranja u jedinstven učinkovit i funkcionalan sustav zaštite i spašavanja, u razdoblju od 2012-2016. godine.

Općina će poticati provedbu razvojnih programa i projekata kroz različite mjere i aktivnosti jer su isprepleteni i međusobno povezani trajni zahtjevi za zaštitom i spašavanjem, socijalno sigurnosne i ekonomski razvoj.

To pruža najširu osnovicu za podizanje svjesnosti o potrebi unaprjeđenja ove oblasti najširoom podrškom u strukturi društva, ali i odlučnijim i privrženijim pristupom države u osiguravanju dodatnih sredstava i raznih olakšica u provedbi ovih programa i projekata, znanstveno-istraživačkom radu u zaštiti i spašavanju i dr.

4.3. Nositelji provedbe Politike razvoja

Općina

Sukladno Programu razvoja, Općina u svom programu razvoja utvrđuju Politiku razvoja i Strategiju razvoja, u kojima su također sadržani strateški pravci razvoja s akcijskim planovima, obuhvaćajući i primjenjujući utvrđena strateška područja djelovanja od faze smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj i drugoj nesreći do faze odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće.

Sve te aktivnosti moraju imati oslonac na vlastite procjene ugroženosti i utvrđenu vlastitu razinu odgovornosti provedbe.

Za ostvarivanje Politike razvoja, sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju odgovorni su: Općinsko vijeće, nositelji izvršne vlasti Općine i njihove službe za upravu.

Službe za upravu u Općini, sukladno definiranim nadležnostima i obvezama dužni su osigurati koordinaciju djelovanja i provedbu ciljeva postavljenih Politikom razvoja i Strategijom razvoja.

Ključna odgovornost navedenih nositelja provedbe Politike razvoja ogleda se u osnovnoj zadaći osiguranja uvjeta razvoja sustava zaštite i spašavanja osiguranjem odgovarajuće organizacije, kadrova, materijalnih resursa. Naime, suštinski cilj razvoja sustava zaštite i spašavanja je osposobljenost i spremnost djelovanja na razini Općine, gdje prirodne i druge nesreće nastaju.

Služba civilne zaštite općine kao stručno tijelo ima ključnu ulogu u koordinaciji provedbe Politike razvoja i Strategije razvoja, odnosno Programa razvoja.

4.4. Financiranje Programa razvoja

U Zakonu o zaštiti i spašavanju u poglavlju financiranje, a osobito od članka 179. do 184. točno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava iz posebnih naknada.

Na temelju članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, sredstva potrebna za realizaciju programa i projekata iz odgovarajućih akcijskih planova osigurat će se iz:

- proračunskih sredstava svakog nositelja planiranja u okviru redovitog planiranja za potrebe redovite djelatnosti, u načelu kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće;
- posebna proračunska sredstva koja izdvaja općina (1% od godišnjeg društvenog proizvoda) sukladno Procjeni ugroženosti;
- sredstava pravnih osoba, iz osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima;
- po osnovu posebne naknade na neto plaće 0,5%, iz sredstava koja pripadaju Općini, a na temelju godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadaća utvrđenih u Programu razvoja, u načelu osobito za osiguranje materijalnih resursa – opremanje, te osposobljenosti za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

Navedeni izvori sredstava i njihov planirani iznos utvrđeni su u posebnom elementu Programa razvoja pod nazivom: „Pregled očekivanih troškova sa izvorima financiranja“.

Ukazujući na visok stupanj ugroza, dosadašnju razinu razvoja sustava zaštite i spašavanja, predviđajuća sredstva neće biti dostatna u ovome razvoju, za osiguranje zadovoljavajuće razine osposobljenosti i spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće. Iz tih razloga ovisno, o ekonomskom razvoju i dodatnim mogućnostima izvršna i zakonodavna vlast u Općini će nastojati sukladno Procjeni ugroženosti, osigurati fondacije za razvoj zaštite i spašavanja radi integriranja u jedinstven sustav sposoban za učinkovit odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

5. ZAKLJUČCI

- 5.1.** Politikom razvoja su na modernim osnovama izraženi ambiciozni ciljevi za izgradnjom i razvojem svih pojedinačnih elemenata i sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, kao cjeline. Ostvarenje vizije takvoga sustava zaštite i spašavanja, zadaća je najvišega stupnja složenosti, koja zahtijeva prije svega, opredjeljenje te koordiniran napor i podršku svih tijela vlasti, političkih zajednica, svih političkih subjekata, ali i suštinsko prihvaćanje navedenih načela i opredjeljenja od strane svih relevantnih sudionika ovoga poduhvata.

- 5.2.** Provedba Politike razvoja i donošenje Strategije razvoja ukazuju da je sustav zaštite i spašavanja interdisciplinaran i da zahtijeva visoku stručnost i primjenu svih dosadašnjih, ali i novih znanstveno-istraživačkih projekata iz oblasti zaštite i spašavanja.
- 5.3.** Općinski načelnik, općinsko vijeće i svi drugi zainteresirani subjekti će zajednički raditi na promociji izgradnje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

IV

STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA SA AKCIJSKIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

I - UVOD

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja i njihovi akcijski planovi realizacije su osnova ostvarivanja vizije razvoja sustava zaštite i spašavanja u Općini za razdoblje 2012-2016. godina.

Strateški pravci razvoja su temeljeni na viziji i ciljevima proklamiranim u Politici razvoja, s tim da su obrađeni kroz utvrđene dvije faze sa četiri međusobno povezana područja razvoja, koja su dana detaljno u Politici razvoja.

II - OPĆENITO O STRATEŠKIM PRAVCIMA

Ova strategija, izražena kroz utvrđene strateške pravce i akcijske planove, je izraz nastojanja da se rastuća svijest o potrebi razvoja zaštite i spašavanja u Općini pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept.

Strategija razvoja usmjerava društvena nastojanja da se područja razvoja zaštite i spašavanja ostvare sukladno njihovoj prirodi, njihovim ciljevima i logici funkcioniranja, dok ih u okviru funkcionalnog sustava zaštite i spašavanja povezuju zajednički razlog djelovanja – zaštita i spašavanje života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša – te zajednički opći ciljevi. To podrazumijeva razlikovanje posebnih funkcionalnih (sektorskih) područja razvoja, odnosno namjenskih institucija (nositelja planiranja), koje su specifično organizirane zbog ostvarivanja navedene funkcije (upravna i stručna tijela civilne zaštite), u odnosu na ostala područja, subjekte i nositelje planiranja, kojima je ostvarivanje uloga i zadaća u sklopu zaštite i spašavanja samo jedna od djelatnosti njihovog zakonskog djelokruga rada, izuzev područja prevencije.

U konačnici Strategija razvoja nudi razumijevanje načina ostvarenja opredjeljenja definiranih u Politici razvoja, u kojoj je za svaki strateški pravac jedinstveno utvrđeno sljedeće:

- Osvrt na sadašnje stanje;
- Razvojnu viziju kroz četiri područja djelovanja (prevencija sa ublažavanjem, pripravnost/spremnost, odgovor i oporavak);
- Osnovni strateški pravci za ostvarenje vizije (provedba);
- Akcijski plan kroz specifikaciju konkretnih akcija koje treba poduzeti prema strateškim pravcima.

Osvrt na sadašnje stanje, sadržajno je obrađeno u Procjeni ugroženosti, tako da se u strateškim pravcima ukratko ukazuje na razloge izbora strateškog pravca razvoja u toj oblasti u odnosu na one koje nisu prioritet ili čiji je stupanj razvoja zadovoljavajući.

Razvojna vizija razrađena je kroz naprijed navedena četiri područja u kojoj su pored sadašnje normativne uređenosti, koja trenutno osigurava provođenje preventivnih mjera, dodatne mjere koje treba poduzeti u oblasti zakonodavstva, određenih ulaganja u građevinske i druge objekte, objekte infrastrukture i opremanja koja bi mogla dovesti do ublažavanja posljedica ako nastane prirodna ili druga nesreća. Za potrebe osiguranja veće spremnosti specificirani su elementi koji će tu spremnost dići na veću razinu s temeljnim ciljem odgovarajućeg odgovora na nastanak prirodne ili druge nesreće radi smanjenja ili onemogućavanja nastanka ljudskih žrtava ili većih materijalnih šteta.

Provedba strateškog pravca definira programe, projekte ili inicijative za koje se smatra da su u tolikoj mjeri važni za razvoj sustava zaštite i spašavanja, uz izradu ili korištenje stručnih i znanstvenih radova u toj oblasti s prijedlozima izravne financijske potpore nadležnih tijela vlasti.

Iako su važni za ukupan sustav zaštite i spašavanja, neki strateški pravci nisu uključeni u Program razvoja iz objektivnih razloga, zato što pretpostavljaju dugoročiji cilj ostvarenja (više od deset ili dvadeset godina), zbog nedostatnih financijskih sredstava kao rezultat nedovoljnog ekonomskog razvoja ili zbog predstojećih ili najavljenih reformi. To ne znači da nositelji implementacije Programa razvoja, kada se za to steknu uvjeti, sa materijalnim pretpostavkama, ne mogu naknadno definirati takve strateške pravce, utvrditi akcijski plan njegove realizacije, a nakon toga bi se ugradili u ovaj program razvoja i u godišnje financijske planove.

III – AKCIJSKI PLANOVI

Akcijski plan se bazira na strateškim pravcima danim u područjima razvoja, pa je zbog toga u ovom elementu dan kao posebno poglavlje.

Akcijski plan svakog strateškog pravca razvoja sustava zaštite i spašavanja daje specifikaciju konkretnih akcija za razvoj elemenata sustava zaštite i spašavanja i njihovo integriranje u jedinstven učinkovit i funkcionalan sustav u razdoblju 2012-2016.

Samo Akcijski plan utemeljen na dogovorenoj strategiji razvoja kroz područja može tu strategiju oživjeti i ponuditi odgovore na važna pitanja i to:

- Kako to ostvariti;
- Tko je nositelj;
- Do kada uraditi i s kojim očekivanim učincima;
- Čime to ostvariti.

Akcijski plan nudi platformu po kojoj će se Strategija razvoja provesti u praksu.

Akcijski plan okrenut je razvoju, odnosno onim razvojnim aktivnostima koje izravno potiču sveobuhvatan razvoj elemenata sustava zaštite i spašavanja i njihovo integriranje u funkcionalan i učinkovit sustav.

Svaka od aktivnosti treba biti specificirana kroz skicu projektnog zadatka, podrazumijevajući različitu razinu složenosti:

- Razvojni programi usmjereni na jačanje i razvoj određenog područja razvoja ili važnog segmenta određenog područja;
- Razvojni projekti usmjereni na realiziranje konkretnih ciljeva ili produkata, ali od šireg značenja za razvoj sustava zaštite i spašavanja;
- Pojedinačni projekti koji su usmjereni na provedbu konkretnih specifičnih rješenja, ali u cilju prihvaćanja stajališta da će se ta rješenja postići u nekoj etapi razvoja.

Aktivnosti koje će se ostvarivati situirane su po prioritetima i u određenom vremenskom okviru, oslonjene jedna na drugu, s tim da su sve podjednako važne u širem kontekstu.

U skicama projektnih zadaća određeni su nositelji i sudionici.

U akcijskim planovima se naznačuju nositelji izrade i odgovornosti realizacije strateškog pravca, s tim da su i obvezni, a i dana im je mogućnost angažiranja drugih tijela, institucija i eksperata.

Akcijски plan nije ograničen na broj aktivnosti kojima će se provoditi i poticati navedeni strateški pravac. Njega treba promatrati kao plan koji sadrži aktivnosti kroz koje se razvija sustav zaštite i spašavanja u Općini u cijelosti i to od strane svih nositelja planiranja, tijela vlasti, nevladinih organizacija, sudjelovanja međunarodne zajednice, strukovnih udruga, privatnog sektora i građana.

IV – KONKRETNI STRATEŠKI PRAVCI S AKCIJSKIM PLANOVIMA

1) PROGRAM OSIGURANJA MINIMUMA SREDSTAVA ROBNIH I DRUGIH ZALIHA ZA POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI, KAO DIO SPREMNOSTI I ODGOVORA NA NASTANAK PRIRODNE I DRUGE NESREĆE

1. Uvod

Ratne i druge posljedice, sadašnje stanje ekonomskog razvoja, razina nezaposlenosti i opće stanje siromaštva je temelj za utvrđivanje strateškog cilja osiguranje minimuma sredstava robnih i drugih zaliha za potrebe zaštite i spašavanja ljudi, kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće, jer iskustva ukazuju na potrebu osiguranja minimuma vlastitih resursa.

2. Postojeće stanje

Iskustveno, kroz provođenje akcija zaštite i spašavanja u posljednjih 5 godina, stanje u ovoj oblasti se može izraziti kao potpuno nezadovoljavajuće, jer u mnogim situacijama nadležna tijela nisu bila u mogućnosti osigurati ni minimum zaliha potrebnih za zaštitu i spašavanje.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije, osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06) kojim su utvrđene ovlasti Federalne direkcije robnih rezervi;
2. Zakon o Federalnim robnim rezervama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/99), koji je utvrdio obveze i nadležnosti nižih tijela vlasti u pogledu stvaranja zaliha;

3. Zakon o zaštiti i spašavanju;
4. Zakon o Crvenom križu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 28/06);
5. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

Razvojni karakter prevencije u osiguranju robnih zaliha i drugih sredstava ogleda se: u primjeni stručnih mjera, usmjerenih na osiguranje minimuma potrebnih zaliha lijekova i sanitetskog materijala potrebnih za medicinsku skrb, smještaj, organizaciju ishrane, osiguranje odjeće i obuće, pitke vode, struje i slično za potrebe pogođenog stanovništva.

Sadašnji način organiziranja ovih poslova, kao dio prevencije, odražava politiku upravljanja u ovoj oblasti, kao najprikladniju, po kojoj su sredstva robnih zaliha za potrebe zaštite i spašavanje, u načelu, decentralizirana i približena, eventualno ugroženom stanovništvu na lokalnoj razini.

Ublažavanje kao vizija novog stanja, treba osigurati:

1) Administrativno-stručne mjere:

- donošenje propisa o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja zaliha krvi i krvne plazme, te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala;
- izvršiti izmjene i dopune Zakona o federalnim robnim rezervama, kojima treba decidirano osigurati sredstva zaliha za zaštitu i spašavanje;
- osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Općine za ovu namjenu, a dio financijske podrške, ako se osiguraju sredstva u proračunima i iz sredstva utvrđenih u članku 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

2) Građevinsko-tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja, građevinsko-tehničke mjere u ovoj oblasti osigurat će se izgradnjom ili rekonstrukcijom ili prilagođavanjem postojećih objekata za potrebe čuvanja robnih zaliha za zaštitu i spašavanje, s tim da ti objekti moraju biti otporni na procijenjene elemente ugrožavanja i da imaju odgovarajuće uvjete.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti, su:

- osiguranje logističkih centara u Općini i uz preporuku pune racionalnosti, koja podrazumijeva da ti centri mogu biti i u sastavu pravnih subjekata i drugih nositelja planiranja;
- osigurati odgovarajuće zalihe koje se odnose na ishranu, zdravstveno osiguranje, smještaj unesrećenih i drugo;
- točna i sređena evidencija svih sredstava i opreme u logističkim centrima, i uspostava baze podataka o ovim sredstvima značajnim za zaštitu i spašavanje u Općini;
- osiguranje odgovarajućih zaliha namjenskih sredstava i opreme za potrebe smanjenja rizika;
- osiguranje namjenskih zaliha za zaštitu i spašavanje u fazi oporavka;
- visoka razina koordinacije kao dio spremnosti između svih nositelja planiranja na razini Općine i Županije;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Bit programa osiguranja robnih zaliha ogleda se u sposobnosti odgovora na prirodne i druge nesreće. Osiguranjem odgovarajućih zaliha hrane, pića, smještajnih kapaciteta, zdravstvenoga osiguranja i drugih potreba, treba stvoriti uvjete za učinkovit odgovor u smanjenju broja nastradalih, olakšavanju teškoća i patnji unesrećenih, stvaranje temeljnih uvjeta potrebnih za život.

Temeljem navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti, su:

- osiguranje lijekova, sanitetskog i drugog materijala za potrebe zdravstvenog osiguranja ugroženih i njihovu skrb;
- organizacija smještaja za nastradale (smještaj u šatore) ukoliko nema drugog smještaja;
- osiguranje artikala za ishranu unesrećenih i djelatnika spasiteljskih postrojbi i službi;
- distribucija osnovnih životnih namirnica, odjeće i obuće;
- opskrba pitkom vodom i alternativnim izvorima energije;
- osiguranje veterinarskih lijekova, veterinarsko-medicinskih instrumenata, opreme, hrane za životinje i sredstvima za dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju;
- osiguranje neprekidne komunikacije i veza nositelja planiranja ove oblasti sa svim nositeljima zaštite i spašavanja;
- osiguranje pune koordinacije između nositelja planiranja u ovoj oblasti s vladinim i nevladinim sektorom (Crveni križ i druge udruge građana), te postupanje po odlukama nadležnog stožera civilne zaštite, koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja.

d) Oporavak

Za ovu fazu u robnim zalihama, potrebno je predvidjeti opremu i sredstva za realizaciju oporavka (osiguravanjem građevinskog i drugog materijala), uvažavajući specifičnosti posljedica od nesreće i potrebe proizašle iz nje, s ciljem osiguranja financijskih olakšica korisnika tih zaliha.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac, predviđena je izrada programa osiguranja robnih zaliha za potrebe zaštite i spašavanja, koji treba dati odgovor i rješenja utvrđena u točki 3. ovoga strateškog pravca, koji bi trebao onemogućiti naznačene probleme iz Politike razvoja, a za ovu oblast mogući problemi su:

- nepostojanje konceptualnih resursa i logističkih centara;
- razvijenost i sposobnost aktiviranja gospodarskih društava, odnosno poduzeća za koje se utvrdi da su dio subjekata zaduženih i odgovornih za osiguranje robnih zaliha iz njihove djelatnosti;
- neodgovarajući asortiman artikala koji se dostavljaju ugroženim i računaju kao pomoć;
- slaba međusobna koordinacija nositelja planiranja u ovoj oblasti, kao i koordinacija s drugim tijelima vlasti i ne-postupanje po naredbama nadležnih stožera civilne zaštite;
- nedostajuća i nedovoljna svjesnost javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama i potrebi osiguranja minimuma vlastitih resursa za preživljavanje kod svakog stanovnika.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje ovoga programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada Projekta utvrđenog u točki 4. i njegova provedba;
- c) utvrđivanje minimuma robnih zaliha za zaštitu i spašavanje;
- d) nabavka planiranih sredstava;
- e) obnavljanje sredstava do njihovog eventualnog korištenja.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Crveni križ općine;
- b) Općinska služba za civilnu zaštitu, i nadležna općinska služba za upravu nadležna za robne zalihe, čime se ovim dijelom akcijskog plana inicira obveza planiranja robnih zaliha.

Planski rokovi:

- a) Zakonski okvir i Projekt iz točke 4. ovoga programa završiti do kraja 2013. godine;
- b) Sačiniti pregled potrebnih resursa i objekata za smještaj robnih zaliha do kraja 2013. godine;
- c) Nabavka svih planiranih resursa robnih zaliha – do kraja 2014. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovoga strateškog cilja biti će poznati nakon realizacije zadaća predviđenih u 2012. i 2013. godini.

Financijski obuhvat pretpostavlja osiguranje sredstava iz proračuna svih nositelja vlasti i namjenskih sredstava iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, čiju visinu i dinamiku će utvrditi Projekt iz točke 4., s tim, da sva financijska sredstva i realizacija Projekta treba biti završena do kraja 2014. godine.

2) PROGRAM ZAŠTITE OD EPIDEMIJA

1. Uvod

Stanje u Bosni i Hercegovini s aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi predstavlja, u pogledu pojave, mjera suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti, stalne prirodne nesreće. Nastanak epidemija se povezuje s lošim higijenskim prilikama, od stanovanja, pa do neprimjerene ishrane, sa problemima opasnog otpada, odlagališta otpadnih voda, prijenosom zaraznih bolesti, te posljedica prirodne i druge nesreće.

2. Postojeće stanje zaštite

Uvažavajući činjenicu da epidemije ljudi mogu nastati prijenosom bolesti sa životinja na čovjeka ili koristeći hranu životinjskog podrijetla, nadležna su i tijela iz oblasti veterinarstva.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/97);
2. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05);
3. Zakon o lijekovima ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/01);

4. Zakon o veterinarstvu u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/00).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti ljudi provode se mjere zdravstvene zaštite kroz provedbu zdravstvenog odgoja i prosvjećivanja, zaštitom od ekonomskih činitelja štetnih po zdravlje uključujući sve mjere za očuvanje i poboljšanje uvjeta životnog okoliša, zatim provođenje mjera radi otkrivanja i otklanjanja uzroka nastanka epidemija, mjera imunizacije, preventive i mjere na suzbijanju karantenskih zaraznih bolesti, opskrbu lijekovima i drugim medicinskim sredstvima za zdravstvenu zaštitu.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Donošenje novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti ili izvršiti izmjene i dopune postojećeg;
- Donošenje Zakona o zdravstvenom osiguranju;
- Donošenje provedbenih akata u oblasti zdravstva;
- Donošenje propisa o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja zaliha krvi i krvne plazme, te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala (sukladno članku 91. Zakona o zaštiti i spašavanju).

Osiguranje finansijskih sredstava, kojim će se dovesti do spremnosti i odgovora na pojavu epidemija, što podrazumijeva da se odmah i redovito osiguravaju sredstva za zdravstvenu zaštitu u proračunu Općine.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

Kao dio prevencije i ublažavanja treba u ovome razdoblju, za potrebe borbe protiv epidemija osigurati izgradnju ili rekonstrukciju postojećih objekata za tu namjenu.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod nastanka epidemija od strane nadležnog tijela zaduženog za zdravstvo osloncem na službe za medicinsku pomoć;
- na svim razinama planiranja zaštite od epidemija pripremiti posebnu strategiju za borbu protiv epidemija;

- u sredinama koje nemaju pripremljene objekte – karantene za smještaj oboljelih od epidemije, planski odrediti objekte, te izvršiti njihovo prilagođavanje kako bi u situaciji epidemije mogli imati funkciju karantene;
- izvješćivanje javnosti i stanovništva koristeći i operativne centre civilne zaštite na svim razinama vlasti;
- materijalno opremanje službi za medicinsku pomoć, kako bi se smanjili rizici kod nastanka epidemija;
- stalno ažuriranje planskih dokumenata u skladu sa dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije i
- edukacija stanovništva.

c) **Odgovor**

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije i tijekom trajanja epidemija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima Općinskog stožera civilne zaštite koji upravljaju akcijama zaštite i spašavanja od epidemija.

Pored navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- prethodno osiguranje lijekovima, krvlju i krvnom plazmom, vakcinama i sanitetskim i drugim materijalom za potrebe zdravstvenog osiguranja;
- osiguravanje smještaja u zdravstvenim ustanovama;
- osiguravanje smještaja u već prilagođenim objektima i pripremljenim za namjenu karantene;
- osiguranje koordinacije s nevladinim sektorom;
- prethodno osiguranje neprekidne komunikacije i veza nositelja planiranja u ovoj oblasti sa svim operativnim nositeljima zaštite i spašavanja.

d) **Oporavak**

Smanjenje broja zaraznih bolesti i njihovo radikalno suzbijanje su preduvjet bržeg i učinkovitijeg oporavka, s ciljem dovođenja u prethodno stanje, prije nastanka epidemija.

4. **Provedba**

Da bi se osigurao ovaj strateški cilj, odnosno strategija razvoja u ovoj oblasti predviđena je izrada istraživačkog pod-projekta zaštite od epidemija, pod naslovom: „Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epidemija, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi“.

Kroz izradu projekta i druge planske mjere potrebno je razriješiti ili dati odgovore na postojeće ili moguće probleme:

- nepostojanje dovoljnog broja javnozdravstvenih laboratorijskih kapaciteta;
- nedovoljnih kapaciteta za detekciju, kontrolu i prevenciju epidemija, bilo da je u pitanju prirodna ili namjerno izazvana (bio-terorizam);
- definiranje legislative u cilju jasnijeg razgraničenja odgovornosti na razini Općine i Županije;
- isticanje opasnosti od širenja zaraznih bolesti posebno u kontekstu ilegalnog prometa ljudima, životinjama i robom;
- puna koordinacija i usuglašenost projekata zaštite od epidemija na razini Federacije, Županije i Općine kojima se treba osigurati jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od epidemija, sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira – izrada provedbenih akata ili propisa, a posebno „Pravilnika o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja zaliha krvi i krvne plazme, te ostalih potrebnih lijekova i sanitetskog materijala, uključujući i sredstva za imunizaciju“;
- b) izrada Projekta: „Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epidemija, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi“;
- c) inicijativa za izradu pod-projekata u Općini ovisno o specifičnostima iz procjena ugroženosti osloncem na projekt koji će se raditi na razini Županije ZH;
- d) opremanje službi za medicinsku pomoć i drugih zdravstvenih institucija minimumom sredstava i osiguranje odgovarajućih zaliha.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba civilne zaštite;
- b) Nadležne općinske službe za upravu nadležne za zdravstvo i veterinarstvo.

Planski rokovi:

- a) Izrada svih provedbenih propisa – do kraja 2014. godine;
- b) Izrada pod-projekata u Općini po završetku Projekta na razini Federacije BiH u roku jedne (1) godine;

- c) Opremanje službi za medicinsku pomoć i drugih zdravstvenih institucija minimumom sredstava i osiguranje odgovarajućih zaliha, završiti do kraja 2016. godine, s tim da će se godišnjim financijskim planovima i ovisno od epidemiološke situacije osiguravati potreban iznos ovih sredstava.

Očekivani učinci realizacije ovoga strateškog pravca su: poboljšanje ukupne epidemiološke situacije, smanjenje rizika od nastanka epidemije, a kada epidemija nastane smanjenje posljedica gubitaka u ljudskim životima.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog pravca moraju biti osigurana u proračunima, a dio sredstava se može osigurati iz sredstava prema članku 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Visina proračunskih sredstava bit će utvrđena u godišnjim proračunima, odnosno planovima realizacije financijskih sredstava.

3) PROGRAM ZAŠTITE OD EPIZOOTIJA

1. Uvod

Stanje u našoj zemlji sa aspekta ugroženosti zdravlja i života ljudi i domaćih životinja, materijalnih šteta i onečišćenja okoliša, ograničenja proizvodnje, predstavlja u pogledu pojave, mjera suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja tretman stalne prirodne nesreće. Slika se upotpunjuje ako tome dodamo način uklanjanja nejestivih dijelova i konfiksata u klaonicama, zaraznog materijala u laboratorijima i rashodovanih lijekova po veterinarskim stanicama i ljekarnama. Trenutačna situacija s kretanjem zaraznih bolesti (bruceloza, bjesnilo, Q-groznica, ptičja gripa i druge) vrlo je složena. Sve ove bolesti predstavljaju globalnu prijetnju s katastrofalnim posljedicama i može se desiti bilo kada.

2. Postojeće stanje

Iskustveno, kroz provođenje mjera zaštite od epizootija, iako se vrši ubijanje svih zaraženih životinja i dalje se ova bolest javlja. Neshvatljivo zvuči podatak da su gotovo sve lešine ubijenih životinja zakopane u zemlju, a da se mjesta za ukopavanje vrlo teško nalaze i odobravaju i skoro nikako ne zaštićuju, čak i u slučaju pojave bolesti ptičje gripe, od koje strepi čitavo čovječanstvo.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o veterinarstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 34/02);
2. Zakon o veterinarstvu Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/00);
3. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka zaraznih bolesti provode se mjere zaštite zdravlja životinja radi osiguranja uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, higijenski i zdravstveno ispravnih proizvoda životinjskog podrijetla, zaštite ljudi, te osiguranja dobrobiti životinja i veterinarske zaštite okoliša.

Mjere zaštite odnose se na otkrivanje i sprječavanje pojava, nastanka zaraznih bolesti, osiguranja zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, opskrbom veterinarskim lijekovima i veterinarsko-medicinskim proizvodima pri neposrednom pružanju usluge radi zaštite zdravlja životinja i veterinarsko-stočarsku izobrazbu.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- donošenje provedbenih akata u oblasti veterinarstva;
- osigurati financijska sredstva, kojima treba dovesti do odgovarajuće spremnosti za zaštitu životinja i odgovora na pojavu epizootija, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Općine za ovu namjenu, utvrđenim od strane Županijskog ministarstva gospodarstva;
- nabavka suvremene laboratorijske opreme, za veterinarsku dijagnostiku, je jedna od važnijih preventivnih mjera.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

- Kao dio prevencije, za ublažavanje stanja, u ovome razdoblju treba osigurati izgradnju objekata za utilizaciju, odnosno objekata za neškodljivo uništavanje lešina i proizvoda životinjskog podrijetla proizvedenih od životinja oboljelih od zaraznih oboljenja. Objekti za neškodljivo uništavanje su spalionice koje mogu biti stacionarne i pokretne.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguravanje stručnih analiza kod pojave nastanka epizootija od strane tijela nadležnog za veterinarstvo osloncem na Veterinarski zavod HNŽ (za područje Općine ove poslove obavlja spomenuti zavod);
- u planiranju zaštite od epizootija u Općini pripremiti posebnu strategiju za borbu protiv epizootija;
- uspostaviti punu koordinaciju između svih institucija koje se bave poslovima veterinarstva radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti;
- izvješćivanje javnosti i stanovništva putem operativnog centra;
- materijalno opremanje Sektora za veterinarske poslove Službe gospodarstva kako bi se smanjili rizici od nastanka epizootija;
- institucionalni razvoj i tehnička dostignuća, edukacija farmera, klaoničara i menadžmenta prerađivačkih kapaciteta, učinkovitiji rad veterinarskih stanica i energičnije postupanje veterinarske inspekcije.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom trajanja epizootija trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima Općinskog stožera civilne zaštite, koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja od epizootija, u koordinaciji sa Stožerom za zarazna oboljenja na Županijskoj razini ili sa Državnim središtem za nadzor bolesti.

Pored navedenog, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti su:

- prethodno osiguranje veterinarskim lijekovima, veterinarsko-medicinskim instrumentima, opremom, hranom za životinje i sredstvima za dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju;
- prethodno osiguranje neprekidne komunikacije i veza nositelja planiranja ove oblasti sa svim nositeljima zaštite i spašavanja.

d) Oporavak

Smanjenje broja zaraznih bolesti i njihovo radikalno suzbijanje, zaštita okoliša i osiguranje uvjeta za proizvodnju hrane, bolja povezanost znanosti s primarnom i sekundarnom proizvodnjom hrane preduvjet su bržeg i učinkovitijeg oporavka. Osnovni cilj u ovoj fazi je dovođenje u prethodno stanje, prije nastanka epizootija.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški cilj ili strategija razvoja u ovoj oblasti predviđena je izrada istraživačkog projekta zaštite od epizootija, pod naslovom: „Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epizootija, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi“.

Ovaj projekt mora dati odgovor i utvrditi učinkovit način rješavanja problema uz punu suradnju s drugim tijelima vlasti, a odnose se na:

- osiguranje odgovarajućih planskih dokumenata usuglašeni na svim razinama vlasti;
- puna koordinacija i usuglašenost projekata zaštite od epizootija na razini Federacije, Županije i Općine kojima se treba osigurati jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od epizootija, sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira – izrada provedbenih akata ili propisa;
- b) izrada Projekta: „Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epizootija, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi“;
- c) nabavka suvremenog dijagnostičkog laboratorija u veterinarstvu.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba gospodarstva;
- b) Općinska služba civilne zaštite;
- c) Veterinarska stanica Općine Široki Brijeg.

Planski rokovi:

- a) Izrada provedbenih propisa – do 2014. godine;
- b) Izrada Projekta – do 2014. godine;
- c) Nabavka suvremenog dijagnostičkog laboratorija i spalionica do 2014. godine.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog cilja (Službe za veterinarske poslove) osigurat će se iz sredstava utvrđenih u proračunu Općine, Veterinarske stanice kao i iz članaka 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Navedena planirana sredstva bi se utrošila za izradu projekta, opremanje Službe za veterinarske poslove, opremanje laboratorija, nabavku spalionica (stacionarna i pokretna spalionica).

Okvirna visina sredstava za pojedine namjene utvrdit će se nakon izrade projekta, s tim da će planirana sredstva za ove namjene biti konkretizirana u Godišnjem financijskom planu provedbe Programa razvoja.

4) PROGRAM ZAŠTITE OD POPLAVA

1. Uvod

Štetno djelovanje voda uvjetovano je neravnomjernošću i neravnotežom brojnih prirodnih elemenata (vodnog režima, klimatskih, geoloških, topografskih) i ljudskih djelovanja.

U tom pogledu posebno je kritično Mostarsko blato ravni dio u cjelini od Uzarića do ponorskih zona na jugoistočnom dijelu i Kočerinsko polje.

2. Postojeće stanje sustava zaštite od poplava

Zaštita od poplava se do sada uglavnom nije izvodila.

U sadašnjoj situaciji izražen je problem dualizma u provođenju zaštite od poplava kao mjere zaštite i spašavanja u kojem posebnu zadaću ima stožer civilne zaštite, a Uredbom o planovima obrane od poplava osnivaju se posebna tijela koja upravljaju u situacijama poplava.

Današnja operativa specijalizirana za radove na obrani od poplava, posebice za žurne intervencije tijekom trajanja velikih voda, ima skoro zanemarivo male kapacitete. Zbog toga, pri pojavi ekstremno velikih voda mogu nastati velike štete, pa i gubici ljudskih života.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o vodama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 70/06);
2. Uredbu o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda ("Službene novine Federacije BiH", broj: 26/09).

Za prevenciju i ublažavanje poplava i negativnih posljedica koje one izazivaju, primjenjuju se raznovrsne mjere koje se dijele na fizičke i institucionalne. Fizičke mjere se dijele na ekstenzivne i intenzivne, a u institucionalne mjere spadaju razne vrste osiguranja kod osiguravajućih društava i regulativa za uređenje prostora.

Prema karakteristikama mjera zaštite od poplava mogu se razvrstati kao: preventivne, predikcione i pripremne. Ova podjela na ovakve mjere u načelu svodi se na ostvarivanje srednjoročnih i dugoročnih zadataka osiguranja zaštite od poplava čiji su rokovi izvršenja do 15 odnosno 25 godina. One neće biti predmet razrade u Programu razvoja 2012-2016.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na poplavu,
- uspostavu rada – obnova i kontrola rada svih ključnih vodomjernih stanica,
- definiranje poplavnih linija za protjecanje znakovitih vjerojatnosti pojave u dolinama svih većih vodotoka radi klasificiranja područja u pogledu ugroženosti poplavama prema stupnju ugroženosti (visok rizik, srednji rizik i mali rizik),
- određivanje područja – površina na kojima će se primjenjivati propisane preventivne i druge tehničke mjere i institucionalne mjere u okviru primjene strategije pripreme područja za podnošenje poplava,
- izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava.

2) Građevinsko-tehničke mjere

Da bi se odredile granice potencijalno plavljenih površina pri nailasku velikih voda potrebno je da se za doline svih većih rijeka izvrše odgovarajuće hidrološko-hidrauličke analize. Te analize su neophodne za uspješno i učinkovito organiziranje rada na pripremi za uspješnu obranu od poplava, za sve aktivnosti tijekom trajanja velikih voda kao i za izradu prostornih i urbanističkih planova.

Konkretna građevinska mjera koje će se u ovome razdoblju provesti kao dio prevencije i ublažavanja, naznačene su u financijskom obuhvatu u prethodnom stavku koji se odnose na obnovu i kontrolu rada svih vodomjernih stanica.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod pojava velikih voda u kraćim razdobljima od strane formiranih centara za obranu od poplava i davanje stručnih i tehničkih uputa za operativne odluke u zaštiti i spašavanju osloncem na operativni centar civilne zaštite i kvalitetne prognostičke modele Službe za seizmologiju i hidrologiju Federacije BiH;
- na svim razinama planiranja zaštite od poplava pripremiti posebnu strategiju područja za podnošenje poplava koju čine setovi tehničkih i institucionalnih mjera, uz prihvaćanje rizika plavljenja s odgovarajućim mjerama za smanjenje i ublažavanje šteta;
- institucionalna mjera podrazumijeva praćenje i registraciju velikih voda, poplavnog vala, upozoravanje lokalnog stanovništva, te plansko evakuiranje ljudi i materijalnih dobara, i u tom smislu provođenje ovih mjera podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje plavnoga vala koje treba ugraditi u odgovarajuće planove zaštite od poplava, a koje izrađuju institucije iz točke 2. strateškog cilja;
- sustav za uzbunjivanje od poplava treba da, putem automatske kišomjerne stanice ili signalnog uređaja postavljenog na neki stalni objekt na vodotoku (najbolje most), upozori nadležne službe o nailasku poplavnog vala i da je povezan s operativnim centrom civilne zaštite Općine;

- operativu specijaliziranu za radove na obrani od poplava, posebno za žurne intervencije tijekom trajanja velikih voda, treba opremiti minimumom odgovarajućih sredstava i opreme kako bi se smanjile štete koje mogu nastati od velikih voda i gubitci ljudskih života. Ako su financijska sredstva nedostatna za opremanje navedene operative, potrebno je da tijela vlasti općine odredi gospodarska društva iz oblasti građenja i slične djelatnosti i proglasi ih službama zaštite i spašavanja od poplava koje bi se pridružile specijaliziranoj operativi u zaštiti od poplava;
- stalno ažuriranje planova obrane od poplava i provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom i poslije poplava trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedi nadležnog stožera civilne zaštite sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju, koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja od poplava, osim direktnog nadzora i pojačanog održavanja objekata za zaštitu od poplava, što i dalje treba ostati u nadležnosti sektora voda, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije BiH, Županije i Općine.

d) Oporavak

Oporavak obuhvaća sanaciju, rekonstrukciju zaštitnih objekata i njihovo dovođenje u funkcionalno (prvobitno) stanje.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški cilj, odnosno strategija razvoja u ovoj oblasti predviđena je izrada istraživačkih projekata zaštite od poplava sa zadacima odgovarajućeg uređenja vodotoka u Federaciji BiH, Županiji i Općini ovisno od podjele nadležnosti.

Ovi projekti moraju dati odgovor i riješiti probleme uz punu suradnju s drugim tijelima vlasti, a odnose se na:

- osiguranje odgovarajućih planskih dokumenata usuglašanih na svim razinama donošenja (prostorni plan, prostorna osnova, program mjera, jedinstveni informacijski sustav o prostornom uređenju, urbanistički plan, itd.); i
- puna koordinacija i usuglašenost projekata zaštite od poplava na razini Federacije, Županije i Općine, kojima se treba osigurati jedinstveno uređenje vodotoka i pritoka i jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od poplava, sadrži sljedeće provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada projekata osposobljavanja objekata za zaštitu od poplava rijeka Lištica i Ugrovača;
- c) izgradnja novih objekata, i nabavka sredstva za zaštitu od poplava.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
- b) Federalno ministarstvo energetike, rudarstva i industrije;
- c) Županijsko ministarstvo za gospodarstvo;
- d) Agencija za vodno područje sliva Jadranskog mora Mostar;
- e) Nadležna gospodarska društva iz područja vodoprivrede, i nadležna općinska služba za upravu nadležna za vodoprivredu, uz inicijativu da se i na ovim razinama izrade projekti zaštite od poplava tih razina.

Planski rokovi:

- a) Projekte zaštite od poplava donijeti do kraja 2014. godine;
- b) Provedba projekata – do kraja 2014. godine, kojim se obuhvaćaju svi kratkoročni zadaci utvrđeni od strane Federalnog ministarstva.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog cilja osigurati iz sredstava utvrđenih kao posebne vodne naknade i opće vodne naknade koje će se prikupljati sukladno Zakonu o vodama, iz Proračuna Federacije BiH, Županije i općine, povoljnih kredita ili grantova, i namjenski ostvarenih sredstava prema članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

5) PROGRAM ZAŠTITE ŠUMA

1. Uvod

Ugroženost šuma i šumskog zemljišta na području Općine je rezultat različitih aktivnosti kao što su: šumski požari, biljne bolesti i štetočine, neplanska i nezakonita sječa šuma, eksploatacija mineralnih resursa, hidro-akumulacije, kao i kontaminacija minama.

2. Postojeće stanje

Zbog dugog produkcijskog razdoblja, gospodarskog značaja šumarstva, povećanih zahtjeva za korištenje općekorisnih funkcija šume bez izdvajanja zaštitnih šuma (zaštita izvorišta i vodotoka, zaštita od erozije) i šuma s posebnom namjenom (park prirode, spomenici prirode, zaštićeni pejzaži) i bez obzira na veliki značaj šuma za gospodarski razvoj, ekologiju i dr., poslije rata šumama nije posvećena odgovarajuća pažnja od strane nadležnih tijela kojima su šume i šumska zemljišta ustupljeni na upravljanje, kao i svih drugih institucija Općine. Nisu poduzimane odgovarajuće aktivnosti i mjere na unaprjeđenju organizacije upravljanja šumama, očuvanju prirodne strukture, zaštite okoliša, općekorisnih funkcija šuma, onemogućavanje bespravne-nezakonite sječe šuma i drugo.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06) u kojem su utvrđene ovlasti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva;
2. Uredba o šumama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 83/09);
3. Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06);
4. Pravilnik o sadržaju planova za zaštitu šuma od požara ("Službene novine Federacije BiH", broj: 21/04);
5. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

Za prevenciju i ublažavanje u zaštiti šuma i unaprjeđenje razvoja šumarstva, popravljavanje produkcije drveta u šumama i rast njihovih ekoloških vrijednosti, što podrazumijeva i bolje zdravstveno stanje šuma, poduzimat će se razne mjere, kao što su:

- izrada planova za zaštitu šuma od požara prema stupnju opasnosti od šumskih požara;
- praćenje ugroženosti šuma od biljnih i drugih štetočina i smanjenje njihove prekomjerne populacije;
- izgradnja i održavanje transportne infrastrukture u skladu s posebnim projektima;
- sanitarna sječa šuma;
- provođenje šumsko-uzgojnih mjera;
- zabrana bespravne sječe i pustošenja šuma;

- osiguranje šumskog reprodukcijskog materijala (šumsko sjeme i šumski sadni materijal) i kontrola uvezenog šumskog reprodukcijskog materijala;
- obnova šuma nakon prirodnih i drugih nesreća (biljne štetočine, šumski požari itd.);
- utvrđivanje zaštitnih šuma i šuma s posebnom namjenom;
- inspekcijski nadzor u oblasti zaštite šuma.

Ublažavanje kao viziju novog stanja trebaju osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- donošenje novog Zakona o šumama (krovnog zakona na razini države BiH), što će podrazumijevati prihvaćanje međunarodnih konvencija koji se tiču šuma i formiranje fonda za zaštitu šuma;
- izrada druge državne inventure šuma koja će ukazati na mnoge nejasnoće u vezi površina šuma i šumskog zemljišta, a što će poslužiti za izradu strategije dugoročnog programa razvoja šumarstva;
- uvođenje jedinstvenog informacijskog sustava u šumarstvu;
- povećanje obujma pošumljavanja goleti i rekonstrukcija degradiranih šuma;
- proširenje kapaciteta sjemenske i rasadničke proizvodnje u šumarstvu;
- razminiranje šuma i šumskog zemljišta.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

Da bi se štete od šumskih požara smanjile na što je moguće manju mjeru potrebno je izvršiti analizu postojećeg stanja šumskih prosjeka. Uraditi odgovarajući projekt zaštite šuma temeljem kojeg pristupiti izgradnji novih prosjeka i planskom pošumljavanju.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza za izgradnju novih šumskih prosjeka zbog minimiziranja šteta od šumskih požara;
- osiguranje stručnih analiza i elaborata u cilju smanjenja šteta od biljnih štetočina;
- kontinuirano praćenje stanja šuma radi pravodobne reakcije u slučaju pojave ugrožavanja šuma;
- sustav za uzbunjivanje od šumskih požara šumsko-gospodarskih društava podići na najveću razinu i uvezati s operativnim centrom civilne zaštite Federacije, Županije i Općine;
- materijalno-tehničko opremanje ovih šumsko-gospodarskih društava i odgovarajućih postrojba civilne zaštite za gašenje šumskih požara;

- plansko pristupanje izgradnji novih šumskih prosjeka i održavanju postojećih;
- stalno ažuriranje planova zaštite šuma i provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) **Odgovor**

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tokom i poslije pojave prirodne i druge nesreće, koje ugrožavaju šume trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovjedima nadležnih stožera civilne zaštite, osim direktnog nadzora i praćenja stanja šuma, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije BiH, Županije i Općine i zakonskih obveza šumsko-gospodarskih društava.

b) **Oporavak**

Oporavak obuhvaća sanaciju degradiranih šumskih površina, radi njihovog dovođenja u funkcionalno stanje.

4. **Provedba**

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac predviđena je izrada istraživačkih projekata zaštite šuma sa zadacima pošumljavanja, popunjavanja i njege podignutih nasada radi prevencije odronjavanja i klizanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprječavanja brzog otjecanja površinskih voda) i izgradnja novih prosjeka i održavanje postojećih.

Uvažavajući da je za ovu oblast temeljna nadležnost u Županiji i njenim šumsko gospodarskim poduzećima.

Ovaj projekt mora dati odgovor i na:

- način donošenja odgovarajućih planskih dokumenata i njihovu usuglašenost u ovoj oblasti i interdisciplinarno, s nadležnim tijelima za vodoprivredu, prostorno planiranje, građenje i drugo, i
- punu koordinaciju i usuglašenost projekata pošumljavanja, projekta izgradnje novih i održavanje starih prosjeka, popunjavanja i njege podignutih nasada radi prevencije odronjavanja i klizanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprječavanja brzog otjecanja površinskih voda) od Općine do Federacije BiH, kojima se treba osigurati poboljšanje stanja šumskog fonda i jedinstveno provođenje mjera zaštite šuma.

5. **Akcijski plan**

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite šuma, sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada projekata pošumljavanja, izgradnje novih i održavanje postojećih prosjeka, popunjavanja i izgradnje podignutih nasada radi prevencije odronjavanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprječavanja brzog otjecanja površinskih voda).

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Federalno ministarstvo za oblast šumarstva;
- b) Županijsko ministarstvo gospodarstva - Uprava za šumarstvo;
- c) Nadležna šumsko-gospodarska društva.

Planski rokovi:

- a) Donošenje novog Zakona o šumama;
- b) Projekt(i) „O stručnoj primjeni istraživanja u zaštiti šuma od požara, planskih potreba pošumljavanja, izgradnja novih i održavanje postojećih protupožarnih prosjeka i drugih mjera“, do kraja 2012. godine;
- c) Provedba Projek(a)ta iz točke b) – do kraja 2013. godine.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog cilja osigurati iz sredstava utvrđenih kao šumske naknade koje će se prikupljati sukladno novom Zakonu o šumama, iz proračuna Federacije BiH, Županije i Općine, te dio i sredstava ostvarenih prema članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Visina sredstava za ove namjene će se određivati Godišnjim financijskim planom realizacije Programa razvoja.

6) UTJECAJ RADIOLOŠKO-KEMIJSKO BIOLOŠKIH (RKB) AGENSA I MJERE ZA SANIRANJE POSLJEDICA PO LJUDE I OKOLIŠ - PROGRAM

1. Uvod

Suvremeni svijet, a osobito zemlje koje su izašle iz rata kao Bosna i Hercegovina više su ugrožene od radijacijsko-kemijsko-biološke (RKB) opasnosti, a osobito: ionizirajuće zračenje, osiromašeni uran, kemijski agensi, biološki agensi i drugo.

Pored toga, eventualni kvarovi na nuklearnim postrojenjima u pojedinim zemljama u okruženju, imale bi utjecaja na ugrožavanje životne sredine, ljudi, materijalnih dobara na cjelokupnom teritoriju Bosne i Hercegovine pa tako i naše Općine, imajući u vidu meteorološki i druge zemljopisne činitelje.

2. Postojeće stanje

Postojeće stanje obilježava, nedostatak odgovarajućih zakonskih i provedbenih propisa iz ove oblasti na razini države Bosne i Hercegovine, te neusklađenost zakonskih propisa koji se koriste na području Federacije BiH s međunarodnim konvencijama, direktivama i smjericama Europske unije.

Prema Zakonu o zaštiti i spašavanju, predviđeno je provođenje mjera RKB zaštite kroz organiziranje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja i postrojba za RKB zaštitu. U svezi s tim, može se konstatirati da na cijelom području Federacije BiH pa tako i naše Općine trenutno egzistira samo Služba za RKB zaštitu Federacije BiH, koju je formirala Vlada Federacije BiH.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije je neodgovarajuća, a osigurava se kroz:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06);
2. Zakon o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/99);
3. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/97);
4. Zakon o prometu otrova („Službeni list R BiH“, broj: 2/92 i 13/94- - preuzeti propis iz ex SFRJ);
5. Zakon o okolišu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03);
6. Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03);
7. Odluka o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04 i 38/06);
8. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/05).

Za prevenciju i ublažavanje nastanka posljedica po ljude i materijalna dobra od RKB sredstava, provode se odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja. Te mjere se odnose na otklanjanje i sprječavanje nastajanja pojava, odnosno izviđanje (detekcija), laboratorijska obrada uzoraka i dekontaminacija.

Ublažavanje kao viziju novog stanja RKB zaštite, trebaju osigurati:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Donošenje Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja na razini BiH;
- Na temelju Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti Federacije BiH izraditi Plan i program mjera zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite okoliša od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja u slučaju nuklearne nesreće, a u skladu s međudržavnim sporazumima iz ove oblasti;
- Izvršiti usklađivanje svih zakonskih i provedbenih propisa s međunarodnim konvencijama iz ove oblasti (zaštita zraka, vode, tla);
- Osiguranje financijskih sredstava, kojim će se dovesti do spremnosti i odgovora na slučaj da dođe do pojave radioaktivnosti, odnosno do onečišćenja okoliša kemijskim sredstvima, što podrazumijeva da se odmah i redovito osiguravaju odgovarajuća sredstva u proračunu Općine, Županije i Federacije i za potrebe RKB zaštite.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

Kao dio prevencije i ublažavanja posljedica koje mogu nastati djelovanjem RKB agensa, u svim proizvodnim kapacitetima koji se bave proizvodnjom kemijskih sredstava potrebno je pristupiti izgradnji uređaja za prečišćavanje zraka i vode od opasnih tvari. Također, potrebno je da instituti, bolnice (klinički centri), koji u svome radu koriste radioaktivne tvari, izgrade odgovarajuća spremišta za odlaganje takvih tvari.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti su:

- Integriranje svih nositelja zaštite i spašavanja od RKB agensa (javno zdravstvo, policija, vatrogasci, Oružane snage BiH, organizirane strukture civilne zaštite, gospodarska društva koja se bave proizvodnjom i distribucijom ovih sredstava), drugi nositelji zaštite i spašavanja za planski odgovor na eventualnu RKB nesreću;
- Formiranja RKB službe u Općini;
- Uspostavljanje redovitog izvještavanja nadležnih tijela, putem operativnog centara civilne zaštite, o svim podacima koji mogu ugroziti ljude i materijalna dobra;
- Izvještavanje javnosti i stanovništva putem operativnog centara civilne zaštite na svim razinama organiziranja;
- Materijalno opremanje službi zaštite i spašavanja i postrojba civilne zaštite za RKB zaštitu kako bi se smanjili rizici od RKB opasnosti;
- Ažuriranje planskih dokumenata zaštite i spašavanja od RKB opasnosti i provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije;
- Edukacija stanovništva po mjeri RKB zaštite;

- Poduzimanje mjera redovitih i drugih nadležnih tijela na otklanjanju svih pojava koje mogu uzrokovati RKB opasnosti.

c) **Odgovor**

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije i tijekom trajanja RKB opasnosti provode se po naredbi nadležnog stožera civilne zaštite.

Glavni vidovi odgovora na pojavu RKB opasnosti su:

- korištenje organiziranih snaga RKB (službi i postrojba) uz punu koordinaciju tijela koja upravljaju zaštitom i spašavanjem;
- osiguranje sredstava i opreme za zaštitu ljudi i materijalnih dobara od RKB sredstava;
- osiguranje neprekidne komunikacije i veza nositelja planiranja u ovoj oblasti sa svim operativnim nositeljima zaštite i spašavanja;
- osiguranje odgovarajućih skloništa za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od djelovanja radioaktivnih agensa.

d) **Oporavak**

U saniranju stanja izazvanog RKB opasnostima uključuju se službe i postrojbe za RKB zaštitu, institucije i građani, sve dok traje potreba za njihovim angažiranjem.

Obnavljanje potrebnih sredstava i opreme za RKB zaštitu.

Kontrola, odnosno redoviti nadzor, izvršene dekontaminacije ljudi i sredstava za RKB zaštitu, na pogođenom području.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac, odnosno strategija razvoja u ovoj oblasti, predviđena je izrada istraživačkog pod-projekta pod naslovom: „Utjecaj RKB agensa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš“.

Za izradu ovoga projekta potrebno je prikupiti i sistematizirati podatke koji su uključeni u projekt kroz znanstvene i stručno-istraživačke radove, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji.

Za ovu oblast mogući su problemi, te je kroz izradu projekta i druge planske mjere potrebno razriješiti ili dati odgovore na postojeće ili moguće probleme:

- nepostojanje dovoljnog broja odgovarajućih laboratorija (radiološki, kemijski, mikrobiološki);
- nedovoljnih kapaciteta za detekciju, kontrolu, dekontaminaciju i prevenciju kroz laboratorijsku obradu uzoraka;

- definiranje legislative u cilju jasnijeg razgraničenja svih razina odgovornosti (općinska, županijska, federalna).

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od RKB sredstava, sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira – izrada zakonskih i provedbenih akata;
- b) izrada Programa: „Utjecaj RKB agensa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš“;
- c) opremanje službi zaštite i spašavanja za RKB zaštitu i postrojba za RKB zaštitu.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba za civilnu zaštitu;
- b) Zavod za javno zdravstvo Županije;
- c) Nadležna općinska služba za upravu nadležna za zdravstvo, veterinarstvo, okoliš.

Planski rokovi:

- a) Izrada svih provedbenih propisa – do kraja 2013. godine;
- b) Izrada glavnog projekta – do kraja 2013. godine;
- c) Izrada pod-projekata u Općini do kraja 2015. godine;
- d) Opremanje službi za RKB zaštitu i postrojba za RKB zaštitu minimumom sredstava i opreme, te osiguranje odgovarajućih zaliha MTS-a i opreme, završiti do kraja 2014. godine, izrada akcijskog plana sa izvorima sredstava i rokovima u Općini.

Očekivani učinci realizacije ovoga strateškog pravca su: poboljšanje ukupne situacije, odnosno smanjenje rizika od RKB opasnosti, te smanjenje posljedica po ljude kada nastane opasnost.

Financijska sredstva za realizaciju ovoga strateškog pravca moraju biti osigurana od strane gospodarskih društava i drugih pravnih osoba koja se u svojoj redovitoj djelatnosti bave RKB zaštitom, zatim u proračunu općine, kao ukupnih sredstava za zaštitu i spašavanje, a dio sredstava se može osigurati iz sredstava prema članku 180. - 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

7) ZAŠTITA OD POTRESA, MJERE I POSTUPCI ZA SMANJENJE UGROŽAVANJA - PROJEKT

1. Uvod

Bosna i Hercegovina, a samim time i naša Općina, nalazi se na izrazito trusnome području koje svakodnevno doživljava određena podrhtavanja što su posljedica tektonskih gibanja u Zemljinoj utrobi.

Cjelokupan teritorij Općine, prema prijeratnim mjerenjima i bilježenjima svrstan je u područje visokog seizmičkog rizika, što se može iščitavati sa Seizmološke karte, gdje su jasno označena rizična područja. Iz karte je vidljivo da je naša Općina označena brojevima 8 i 9.

2. Postojeće stanje

Nakon rata i Daytonskim sporazumom postignutog mira, Bosna i Hercegovina je među različitim podjelama doživjela i podjelu u oblasti meteorologije, seizmologije, prostornog planiranja itd., što je dovelo do skoro alarmantnog stanja u oblasti građenja i stanovanja.

Sukladno zakonu nadležni za ove poslove su: Općinska služba za urbanizam, građenje i prostorno uređenje.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevenciji je osigurana kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06) u kojem su utvrđene ovlasti nadležnih federalnih tijela;
2. Svi zakoni iz oblasti okoliša koji determiniraju realiziranje ovoga projekta;
3. Zakon o planiranju i korištenju zemljišta na razini Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/06, 72/07, 04/10 i 13/10);
4. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave («Narodne novine ŽZH», broj: 17/09);
5. Zakon o građenju („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/99, 15/01 i 10/03);
6. Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/99, 15/01 i 10/03).

Prema zakonu, nadležna Općinska služba bi trebala koordinirati primjenu propisa s težištem na analizi objekata starije gradnje, dakle objektima koji su građeni starijom tehnologijom i već ruinirani, devastirani ratnim djelovanjima i lošim održavanjem, kako bi se znanstvenim istraživanjima prepoznala potencijalna opasnost od rušenja tih objekata uslijed tektonskih i drugih djelovanja i time spriječila tragedija gubitka ljudskih života.

Istraživanje bi se trebalo primijeniti ne samo na objektima za stanovanje građanim na neispitanim terenima i bez dobivenih odobrenja ili suglasnosti za građenje, nego i na drugim objektima od općeg značaja za zaštitu i spašavanje u kojima borave ljudi, ili koji će služiti za privremeni boravak i oporavak ugroženih i nastradalih.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Sagledati aspekte donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnje objekata svih vrsta, po tim planovima;
- Donošenje novog Prostornog plana Općine;
- Donošenje Prostorne osnove Općine;
- Izvješće o stanju prostora u Općini;
- Program mjera prostornog uređenja Općine;
- Uspostava jedinstvenog informacijskog sustava za cijeli prostor Federacije BiH – evidencija o područjima gdje je opasnost od prirodnih nesreća posebno izražena (seizmičke karakteristike terena, poremećaji u stabilnosti tla, utvrđivanje stupnja otpornosti već izgrađenih objekata prema starosti objekta, primjenu tehničkih standarda i drugo).

2) Građevinsko-tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja eventualnih i mogućih posljedica utjecaja potresa kao prirodne nesreće, nužno je na razini općine pokrenuti masovna istraživanja stabilnosti i otpornosti objekata za stanovanje i drugih objekata opće namjene (škole, dječji vrtići, bolnice, športske dvorane, veliki prodajni centri, namjenska skloništa itd.) u skladu s procjenama ugroženosti, a sve s ciljem preventivnog djelovanja na zaštiti ljudskih života, koji mogu biti, kako to svakodnevno vidimo u bližem i širem okruženju, višestruko ugroženi.

Ova istraživanja trebaju dovesti do spoznaja koji objekti nisu sposobni za daljnje korištenje sa aspekta zaštite i spašavanja, kao i objekte koji nisu pogodni za masovno korištenje ljudi, što obvezuje sve nositelje planiranja da takve objekte ili dodatno osposobe za namjenu ili izbace iz plana za korištenje bez rekonstrukcije ili potpuno zabrane njegovo korištenje.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- proračunska sredstva za planirano istraživanje;
- na temelju projektnih istraživanja utvrđivanja objekata za zbrinjavanje i alternativni boravak u fazi oporavka;
- visoka razina koordinacije u planiranju i istraživačkim projektima, kao dio spremnosti svih nositelja planiranja - od Općine do Federacije;
- formiranje i opremanje Službe za seizmologiju;
- donošenje odgovarajućih planova i njihova provjera kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Odgovor na potres, kao prirodnu nesreću, posebno je izražen kroz istraživačke projekte utvrđivanja seizmičkih karakteristika terena, poremećaja stabilnosti tla i objekata za stanovanje i drugih objekata opće namjene, te u primjeni rezultata istraživanja i strožoj primjeni planova i programa prostornog uređenja, čime će se umanjiti moguće ljudske žrtve, i materijalna razaranja.

Osposobljenost stožera civilne zaštite i drugih subjekata planiranja u ovoj oblasti u donošenju odgovarajućih odluka i provođenju odgovora, temelji se na potpunosti razrađenosti planova po mjerama zaštite i spašavanja od potresa.

d) Oporavak

Za ovu fazu, nužno je u proračunima svih tijela vlasti, na svim razinama osigurati određena financijska sredstva za evakuaciju i zbrinjavanje ljudi koji bi eventualno ostali bez krova nad glavom i imovine, za izradu privremenih kampova za smještaj, te pripremiti i osiguravati kvalitetne aranžmane povoljnog kreditiranja i slično.

4. Provedba

Da bi se ovaj strateški pravac postigao na zadovoljavajući način, predviđeni projekti istraživanja u oblasti prostornog uređenja i građenja trebaju dati odgovor i ponuditi praktična rješenja kroz planske dokumente utvrđene u točki 3. ove inicijative za projekte na mikro-lokalitetima za zaštitu od potresa, i točke 3.1.1. iz Politike razvoja, prije svega:

- za odgovarajuću koordinirajuću i konzistentnu politiku u oblasti prostornog planiranja i građenja, na cjelokupnom prostoru Federacije BiH;
- za ujednačenost u standardima i normativima građenja kao i u dinamici naseljavanja i građenja, osobito u oblasti individualne stambene izgradnje;

- koordinaciju između nositelja planiranja u ovoj oblasti, ali i odgovarajuću suradnju s drugim tijelima vlasti, i uz uvažavanje mišljenja struke;
- osiguranje nedostatnih financijskih sredstava za planirana istraživanja mikro-lokacija u urbanim sredinama.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje projekta sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) daljnja dogradnja zakonskog okvira;
- b) iniciranje istraživanja i izrada projekata otpornosti specifičnih objekata na seizmičku opasnost na mikro-lokalitetima, osobito u većim urbanim sredinama;
- c) osiguravanje u proračunu prema procjenama, potrebnih financijskih sredstava za projekte iz točke b) kao i posebnih sredstava za provođenje mjera zaštite i spašavanja nakon potresa;
- d) osiguravanje financijskih sredstava za djelovanje u fazi oporavka, rebalansom proračuna i na drugi način (smještaj ugroženih i pomoć u obnovi eventualno porušenih stambenih i drugih objekata).

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba za upravu u oblasti prostornog planiranja, građenja i urbanizma.

Planski rokovi:

- a) zakonski okvir – do kraja 2014. godine;
- b) godišnje osiguravanje financijskih sredstava za eventualni alternativni smještaj;
- c) istraživački projekt na mikro-lokalitetima – u Općini do kraja 2014. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovoga strateškog cilja bit će poznati nakon donošenja projekata iz točke 4.

Financijski obuhvat pretpostavlja osiguranje sredstava iz proračuna svih nositelja vlasti utvrđene u proračunima i sredstva iz članka 180 i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

8) ZAŠTITA OD ODRONA TLA, MJERE I POSTUPCI ZA SMANJENJE RIZIKA - PROJEKT

1. Uvod

Pojam „klizište“ u geologiji u općem smislu, obuhvaća mnoštvo različitih pokreta zemljane mase niz prirodne padine i vještačke kosine. Ugrožavaju sigurnost prometa na putnim komunikacijama, degradiraju i uništavaju poljoprivredno i šumsko zemljište, oštećuju ili uništavaju građevine, gospodarske objekte i predstavljaju opasnost po živote ljudi.

2. Postojeće stanje

Na području Općine nisu do sada registrirana, te kao takva ne predstavljaju posebnu opasnost.

9) IZRADA KATASTRA IZVORIŠTA VODE ZA PIĆE - PROJEKT

1. Uvod

Voda za piće je voda koja ispunjava propisane standarde kvaliteta i koja se može koristiti za piće, proizvodnju i pripremu hrane.

Već danas svijet se suočava s ozbiljnim problemom osiguranja vode za piće, a prema procjenama futurista i znanstvenika UN-a, to će za narednih 30-tak godina biti najveći problem čovječanstva, ukoliko se ne nađu odgovarajuća politička i tehnološka rješenja u osiguravanju dovoljnih količina pitke vode.

2. Postojeće stanje

Naša Općina je bogata vodama i izvorištima voda.

Voda u većini lokalnih objekata vodoopskrbe se ne kontrolira na zdravstvenu ispravnost (bunari, cisterne, izvori), dok zone sanitarne zaštite uglavnom ne postoje ili nisu uređene.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije, osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06);
2. Zakon o vodama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 70/06);
3. Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće („Službeni list SFRJ“, broj: 33/87 – preuzet propis);
4. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09).

U skladu s odredbama zakona, nadležna tijela za vodna područja, trebaju osigurati najviši stupanj stručnosti i primjene zakona o uspostavi vodoprivrednog informacijskog centra u okviru kojega se vodi katastar:

- objekata za vodoopskrbu;
- rezervnih izvorišta za vodoopskrbu;
- planiranih prostora za izgradnju akumulacija.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Razvoj zakonske regulative (donošenjem novih propisa, staviti izvan snage propise koji su preuzeti iz bivše države);
- Snimiti stanje svih izvorišta voda i napraviti njihov katastar;
- Zaštita izvora za piće od biološkog i kemijskog onečišćenja;
- Poboljšanje nadzora nad zdravstvenom ispravnošću vode za piće u objektima vodoopskrbe;
- Osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na osiguranje pitke vode.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

- Osiguranje područja sanitarnih zona oko vodo-zahvata i njihova sanacija sukladno odgovarajućim propisima;
- Sukladno katastru izvorišta voda izgraditi vodospremnike, kao i druge mjere za njihovu zaštitu.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- racionalno korištenje vodnih resursa;

- zaštita i korištenje izvorišta pitke vode, podzemnih i otvorenih vodnih tokova;
- planski pristup izradi prostora za akumulacije;
- dispozicija voda i sustava upravljanja vodama, što podrazumijeva izradu studija i projekata za praćenje izvorišta voda za piće;
- reguliranje područja sanitarnih zona oko vodo-zahvata gradskih vodovoda i sanacija ovih područja sukladno zakonskim propisima;
- opremanje službi za radijacijsko-kemijsko-biološku zaštitu radi odgovarajuće kontrole izvorišta.

c) Odgovor

Osiguravanje odgovarajućih planova, snaga i sredstava radi dopremanja pitke vode za stanovništvo koristeći postojeći katastar pitke vode, postojeće vodovode i druge alternativne izvore.

d) Oporavak

Oporavak u ovoj oblasti podrazumijeva, da se nakon prirodne i druge nesreće izvrši ažuriranje katastra izvorišta vode, sagleda njihovo stanje i poduzmu odgovarajuće mjere na zaštiti izvorišta.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti, potrebno je interdisciplinarno izraditi projekt: „Izrada katastra izvorišta voda za piće“.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje inicijative sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) izrada projekta: „Katastar izvorišta vode za piće na području Općine Široki Brijeg“;
- b) opremiti službe za radijacijsko-kemijsko-biološku zaštitu.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Služba gospodarstva i Agencija za vodno područje sliva Jadranskog mora;
- b) Općinska služba za civilnu zaštitu.

Planski rokovi:

- a) Katastar izvorišta voda s pod-projektima izraditi do kraja 2014. godine.

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovoga projekta unaprijed je poznata i sasvim logična.

Financijski obuhvat za realizaciju izrade projekta „Katastar izvorišta vode za piće“ pretpostavlja osiguranje sredstava iz proračuna svih nositelja projekta kao i namjenskih sredstava iz Zakona o zaštiti i spašavanju.

Konkretan financijski obuhvat ovoga projekta i opremanja utvrdit će se u godišnjim planovima realizacije Programa razvoja u Općini.

10) IZRADA KATASTRA PODRUČJA UGROŽENOG OPASNIM OTPADOM S AKCENTOM NA POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE - PROJEKT

1. Uvod

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, „otpad“ se definira kao sve materije ili predmeti koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se traži da budu odložene.

„Opasni otpad“ se definira kao svaki otpad koji je utvrđen posebnom regulativom i koji ima jednu ili više značajki koje prouzrokuju opasnost po zdravlje ljudi i okoliš, po svome podrijetlu, sastavu ili koncentraciji, osobito ako se nađe na poljoprivrednom zemljištu (vidi listu „opasnog otpada“ – Pravilnik o kategorijama otpada sa listama – „Službene novine Federacije BiH“, broj: 09/05).

Pod kontaminacijom poljoprivrednog zemljišta podrazumijeva se stanje nastalo unošenjem štetnih tvari vodom, zrakom ili njihovom akumulacijom na tlu ili u tlu iznad dozvoljene koncentracije.

2. Postojeće stanje

Prostor Općine izuzetno je kontaminiran raznim vrstama opasnog otpada.

Ovakva ocjena stanja, kao rezultat i posljedica rata, potvrđuje se i zbog lošeg stanja u oblasti upravljanja ovim otpadom što također izravno utječe na onečišćenje okoliša (voda, tlo, životinje, biljke, poljoprivredno zemljište). Posebno zabrinjava činjenica da značajne količine opasnog otpada nisu prikladno zbrinute ili uništene.

U vremenu poslije rata, vrlo malo je urađeno na utvrđivanju katastra područja ugroženog opasnim otpadom, a za onaj poznati otpad malo se radi da ga se ukloni ili uništi. To dovodi do destrukcije okoliša, osobito poljoprivrednog zemljišta i predstavlja stalnu opasnost od pojave raznih oboljenja kod ljudi i životinja.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03);
2. Zakon o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03);
3. Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 2/98);
4. Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06);
5. Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/05);
6. Pravilnik o uvjetima za prijenos obveza u upravljanju otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sustava za prikupljanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/05);
7. Pravilnik o postupanju otpadom koji se nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/05);
8. Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja otpada za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje poduzima nadležno tijelo ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/05);
9. Naputak o utvrđivanju dozvoljenih štetnih opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja ("Službene novine Federacije BiH", broj: 11/99).

Za prevenciju i ublažavanje negativnih posljedica po okoliš potrebno je primjenjivati raznovrsne mjere, kao što su:

- Osiguranje katastra područja ugroženog opasnim otpadom, osobito poljoprivrednog zemljišta;
- Ispitivanje poljoprivrednog zemljišta u cilju utvrđivanja količine štetnih i opasnih materija u zemljištu;
- Spaljivanje ili odlaganje na deponije na okolišno prihvatljiv način onih vrsta otpada koji ne podliježu povratu komponenti, ponovnoj upotrebi ili proizvodnji energije;
- Sprječavanje nastajanja neuređenih (divljih) deponija opasnog otpada;
- Poduzimanje svih potrebnih zaštitnih i sigurnosnih mjera prilikom upravljanja ili u tijeku upotrebe, proizvodnje, skladištenja i transporta opasnih tvari;
- Stalni nadzor i praćenje onečišćenosti okoliša (zrak, voda i tlo);
- Registar gospodarskih društava koji mogu imati negativan učinak i kontrola njihovog odlaganja opasnog otpada;

- Inspekcijski nadzor u oblasti zaštite okoliša i drugo.

Ublažavanje kao viziju novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- donošenje ili usklađivanje zakona i provedbenih propisa s međunarodnim konvencijama značajnim za zaštitu okoliša;
- izrada katastarsa poljoprivrednog zemljišta ugroženog opasnim otpadom;
- uvođenje jedinstvenog informacijskog sustava u zaštiti okoliša (zrak, voda, tlo);
- osiguranje financijskog poticaja, kojim treba dovesti do izrade odgovarajućeg katastra poljoprivrednog zemljišta ugroženog opasnim otpadom.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

Da bi se smanjio utjecaj štetnosti opasnog otpada na okoliš i poljoprivredno zemljište potrebno je izgraditi potrebne (sanitarne) deponije, izvršiti uklanjanje postojećih neuređenih divljih deponija ili na odgovarajući tehnološki i drugi način izvršiti uništavanje opasnog otpada.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

- osiguranje stručnih analiza kod pojava onečišćenja poljoprivrednog zemljišta i davanje stručnih i tehničkih uputa za operativne odluke stožera civilne zaštite, osloncem na operativni centar civilne zaštite i kvalitetne prognostičke modele Službe za kontrolu zemljišta (Služba za agropedologiju Federacije BiH);
- na svim razinama planiranja zaštite okoliša pripremiti katastar područja poljoprivrednog zemljišta kontaminiranog opasnim otpadom s odgovarajućim mjerama za smanjenje opasnosti;
- uspostaviti punu koordinaciju između odgovornih za stanje u ovoj oblasti;
- izvještavanje javnosti izravno ili putom operativnog centara civilne zaštite, u cilju smanjivanja rizika od ove opasnosti.

c) **Odgovor**

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom i poslije ugrožavanja okoliša trebaju se obuhvatiti djelovanjem i zapovijedima nadležnog stožera civilne zaštite (sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju), koji upravlja akcijom zaštite i spašavanja od ugrožavanja okoliša i poljoprivrednog zemljišta, osim izravnog nadzora i praćenja stanja okoliša, a prema podijeljenoj nadležnosti između Županije i Općine.

d) **Oporavak**

Oporavak obuhvaća sanaciju degradiranog okoliša i poljoprivrednog zemljišta i njihovog dovođenja u funkcionalno (prvobitno) stanje. Ako to nije moguće, ograničiti ili zabraniti korištenje kontaminiranog zemljišta.

4. **Provedba**

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti, potrebno je interdisciplinarno izraditi projekt: „Katastar područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište“.

5. **Akcijski plan**

Akcijski plan za realiziranje programa zaštite od opasnog otpada s akcentom na poljoprivredno zemljište sadrži:

- a) razvoj zakonskog okvira - usklađivanje sa međunarodnim konvencijama;
- b) izrada projekta: „Prikupljanje i analiza podataka o veličini prostora i stupnju ugroženosti od kontaminiranosti industrijskog i drugog specifičnog otpada (izrada katastra ugroženog područja), s akcentom na poljoprivredno zemljište i vode i mjere koje treba poduzimati.

Nositelji Akcijskog plana:

- a) Nadležna služba za upravu općine za gospodarstvo, obnovu i razvitak.

Planski rokovi:

- a) Usklađivanje propisa sa međunarodnim konvencijama - tijekom 2014. godine;
- b) Izrada projekta iz prethodne alineje 2014. godine.

Financijski obuhvat za realizaciju izrade projekta „Katastar područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište i vode“ pretpostavlja osiguranje sredstava iz proračuna, kao i namjenskih sredstava iz Zakona o zaštiti i spašavanju.

Konkretan financijski obuhvat ovoga projekta i opremanja utvrdit će se u godišnjem planu realizacije Programa razvoja.

11) PROJEKT ZAŠTITE OD POSTOJEĆEG OPASNOG INDUSTRIJSKOG OTPADA

1. Uvod

Opasni otpad, koji je nastao kao rezultat industrijske proizvodnje, definira se kao svaki otpad koji je utvrđen posebnom regulativom i koji ima jednu ili više karakteristika koje uzrokuju opasnost za zdravlje ljudi i okoliš (po svome podrijetlu, sastavu ili koncentraciji).

Projekt rješavanje problematike ovoga strateškog pravca ogleda se u sagledavanju zatečenog stanja ugrožavanja, a nakon toga saniranjem postojećeg stanja i primjena postojećih pozitivnih propisa.

2. Postojeće stanje

Slaba ekonomska razvijenost, koja je rezultat nedavne ratne destrukcije kada su uništena i devastirana mnoga industrijska postrojenja i neprimjereno zbrinut opasni otpad, dovela su do kontaminacije okoliša industrijskim i drugim sličnim otpadom.

Problem opasnog otpada, a time i industrijskog, neće se riješiti samo osiguranjem katastra zemljišta sa opasnim otpadom, koji će se uraditi po projektu: „Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom sa akcentom na poljoprivredno zemljište i vode“. To znači da će se ovaj strateški pravac riješiti na osnovu posebnih projekata i uspostavom posebnih mjera zaštite, koje u ovom trenutku u Federaciji BiH ne postoje, a osloncem na izrađeni katastar.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06), u kojem su utvrđene ovlasti Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije;

2. Zakon o zaštiti okoliša, ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03);
3. Zakon o upravljanju otpadom, ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03);
4. Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06);
5. Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05);
6. Pravilnik o uvjetima za prijenos obveza u upravljanju otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sustava za prikupljanje otpada ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05);
7. Pravilnik o postupanju otpadom koji se nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05);
8. Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja otpada za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje poduzima nadležno tijelo ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05);
9. Pravilnik o kategorijama otpada sa listama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 9/05);
10. Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obvezatna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolišnu dozvolu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/04);
11. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 4/98 i 1/02);
12. Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/98),
13. Pravilnik o uvjetima tehnološke opremljenosti poslovnih prostora za obavljanje djelatnosti prikupljanja, prerade i proizvodnje otpadnih materijala i sekundarnih sirovina („Službene novine Federacije BiH“, broj: 3/00).

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Donošenje i usklađivanje zakona i provedbenih propisa s međunarodnim konvencijama značajnim za zaštitu okoliša;
- Preuzimanje dijela katastra područja ugroženog opasnim industrijskim otpadom i utvrđivanje mjera sanacije.

2) Građevinsko-tehničke mjere:

Na temelju izrađenih projekata i osiguranih finansijskih sredstava, izvršiti sanaciju opasnog industrijskog otpada i nastaviti provoditi pozitivne propise iz ove oblasti.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u ovoj oblasti:

Sve predviđene administrativne i građevinske mjere će onemogućiti teže posljedice po zdravlje ljudi i okoliš, kao i onemogućavanje da nove prirodne i druge nesreće utjecajem na ovakav otpad mogu dovesti do opasnost po ljude.

c) Odgovor

Sve aktivnosti koje se poduzimaju neposredno prije, tijekom i poslije pojave ugrožavanja opasnim industrijskim otpadom trebaju se obuhvatiti djelovanjem i naredbama nadležnog stožera civilne zaštite, osim izravnog nadzora i praćenja stanja opasnog industrijskog otpada, a prema podijeljenoj nadležnosti između Federacije BiH, Županije i Općine.

4. Provedba

Da bi se osigurao ovaj strateški pravac ili strategija razvoja u ovoj oblasti predviđeno je, nakon izrade katastra područja ugroženog industrijskim otpadom, pristupiti izradi istraživačkih projekata i pod-projekata, za svaki prostor koji se smatra opasnim.

Ovi projekti moraju dati odgovor i riješiti probleme uz punu suradnju s drugim tijelima, a odnose se na punu koordinaciju i usuglašenost projekata, sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada na razini Federacije BiH, Županije i Općine kojima se treba osigurati poboljšanje stanja u ovoj oblasti i jedinstveno provođenje mjera prema zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje projekata sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada, sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada projekata i sagledavanja stanja i zbrinjavanja opasnog industrijskog otpada.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinska služba prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Planski rokovi:

- a) Projekte zaštite od opasnog industrijskog otpada donijeti do kraja 2014. godine;

- b) Provedba projekata – 2014. godine, s mogućnošću planiranja i u narednom programskom razdoblju.

Financijski obuhvat bit će poznat nakon izrade svakog konkretnog projekta u kome treba utvrditi koja su to sredstva koja osiguravaju gospodarska društva, sredstva iz proračuna Federacije, Županije i Općine ovisno o nadležnosti, i nakon toga će se utvrditi mogućnosti osiguranja i dijela sredstava iz stavka 2. članka 182. i članka 183. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

12) PROCJENA RESURSA OPĆINE ZA POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA - PROJEKT

1. Uvod

U sustavu zaštite i spašavanja, primarni je cilj stvoriti pretpostavke kojima će se preventivno djelovati, kako bi se destruktivna snaga prirodne ili neke druge sile svela na najmanju mjeru ili eventualno onemogućila u izazivanju ljudskih žrtava i materijalnih razaranja.

Stoga svaka društvena zajednica nastoji stvoriti uvjete, u kojima će planski predvidjeti resurse (snage i sredstva) koji će biti jamac uspješnog odupiranja djelovanju prirodnih i drugih nesreća.

2. Postojeće stanje

Prema spoznaji civilne zaštite, stanje postojećih resursa je nedovoljno poznato, podaci su neažurni i nedovoljni. Nedostatak postrojba civilne zaštite opće i specijalizirane namjene, kao rezultat slabe ekonomske razvijenosti, upućuje na nužno osnivanje službi zaštite i spašavanja u Općini, nakon sagledavanja stanja resursa i procjene mogućih resursa koji mogu biti u funkciji zaštite i spašavanja.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije je osigurana kroz:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06);
2. Pravilnik o službama i postrojbama civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/06);
3. Zakon o Crvenom križu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 28/06);

4. Sporazum između Federalne uprave i Crvenog križa Federacije BiH o međusobnoj suradnji u ostvarivanju zadaća u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 65/05).

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Izvršiti analizu resursa gospodarskih društava i nevladinih organizacija koje bi mogle, sukladno procjenama ugroženosti, biti proglašene službom zaštite i spašavanja;
- Izvršiti analizu svih resursa gospodarskih društava i nevladinih organizacija, čiji bi resursi mogu biti oslonac stožera civilne zaštite u donošenju odluka u zaštiti i spašavanju.

2) Građevinsko-tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja, odabrane i proglašene službe zaštite i spašavanja u Općini trebaju ostvariti uvid i kroz vlastite građevinsko-tehničke mjere izvršiti vlastite pripreme za provođenje mjera zaštite i spašavanja.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- Osnivanje optimalnog broja službi zaštite i spašavanje u Općini;
- Izrada točnih i ažurnih evidencija svih sredstava i opreme koju koriste ili će koristiti postojeće ili predviđene službe za zaštitu i spašavanje u Općini, uspostaviti jedinstvenu bazu podataka;
- Stvoriti namjenske zalihe specifične opreme i sredstava za potrebe službi zaštite i spašavanja, osigurati njihovo servisiranje i obnovu;
- Visoka razina koordinacije u planiranju, osnivanju i opremanju službi zaštite i spašavanje i njihovoj upotrebi;
- Tamo gdje nema uvjeta za osnivanje službi zaštite i spašavanja, obvezatno pristupiti osnivanju postrojba civilne zaštite opće namjene, i po mogućnosti postrojba civilne zaštite specijalizirane namjene, također osloncem na utvrđene resurse;
- Osigurati vršenje inspekcijskog nadzora;
- Osigurati donošenje odgovarajućih planova zaštite i spašavanja i njihova provjera kroz vježbe aktiviranja nadležnih za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

c) Odgovor

Smisao sagledavanja stanja svih resursa, osiguravanje jedinstvene baze podataka, osnivanja službi zaštite i spašavanja i formiranje odgovarajućih postrojba civilne zaštite će omogućiti da manje, dobro opremljene i spremne snage zaštite i spašavanja budu što učinkovitije i omogućuju uspješan odgovor stožera civilne zaštite u prirodnoj i drugoj nesreći.

Temeljem navedenoga, glavni vidovi odgovora u ovoj oblasti, su:

- realno stanje resursa za zaštitu i spašavanje;
- osnivanje i stavljanje u funkciju službi zaštite i spašavanja;
- osnivanje postrojba civilne zaštite;
- osiguranje i raspoređivanje odgovarajućih robnih zaliha za potrebe postrojba civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja.

d) Oporavak

U dugoročnoj fazi oporavka, nije predviđen angažman službi zaštite i spašavanja, osim pojedinih nevladinih organizacija, jer odgovornost u fazi oporavka pripada redovitim državnim i drugim tijelima i gospodarskim subjektima.

4. Provedba

Izraditi odgovarajuću studiju o procjeni i stanju resursa za potrebe zaštite i spašavanja kao temelj za osnivanje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, odnosno postrojba civilne zaštite (opće i specijalizirane namjene).

Studija o resursima za zaštitu i spašavanje treba osigurati:

- Težišno djelovanje na pojedinim, procijenjenim opasnostima i u tom pravcu opredjeljenje za osnivanje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja;
- Koordinirajuće odluke o osnivanju pojedinih službi zaštite i spašavanja kako bi se izbjeglo dupliciranje na istom području;
- Omogućiti osnivanje odgovarajućih postrojba civilne zaštite za one namjene i onaj prostor koji nije pokriven drugim organiziranim snagama i koje nemaju odgovarajuće druge resurse.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje strateškog pravca sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) Izrada i donošenje studije pod nazivom „Procjena resursa Općine za potrebe zaštite i spašavanja“;

- b) Donošenje odgovarajućih odluka o osnivanju službi zaštite i spašavanja i postrojba civilne zaštite.

Nositelji Akcijskog plana je:

- a) Općinska služba civilne zaštite.

Planski rokovi:

- a) Izrada Studije do kraja 2014. godine;
- b) Izrada projekta do kraja 2015. godine;
- c) Donošenje odgovarajućih odluka ili ažuriranje postojećih, o osnivanju službi zaštite i spašavanja i postrojba civilne zaštite – do polovice 2013. godine.

Procjena potrebnih resursa i očekivani učinci realizacije ovoga strateškog cilja mogu biti poznati nakon završetka zadaća predviđenih Programom razvoja.

Financijska sredstva za angažiranje stručnih osoba za izradu Studije, opremanje svih struktura civilne zaštite za izradu baze podataka o svim resursima, stalno ažuriranje baze podataka resursa, osiguravaju se prema članku 180. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

13) USPOSTAVLJANJE OPERATIVNIH CENTARA CIVILNE ZAŠTITE - PROJEKT

1. Uvod

Jedna od temeljnih pretpostavki za uspješno suprotstavljanje u vođenju akcija zaštite i spašavanja, za ostvarivanje koordinacije među nositeljima i suradnje sa susjednim i općinama i županijama u zajedničkom vođenju akcija spašavanja, jeste organiziran i uspostavljen sustav komunikacija i veza. U sustavu zaštite i spašavanja u Općini, u okviru struktura civilne zaštite predviđeno je organiziranje i opremanje operativnog centara civilne zaštite.

Da bi se najprije zakonska obveza struktura civilne zaštite na svim razinama i praktično provela, nužno je izraditi nova tehničko-tehnološka i organizacijska rješenja sustava za komunikacijsku i informacijsku podršku operativnog centra civilne zaštite u općini.

2. Postojeće stanje

Do 2001. godine, sustav komunikacija i veza bio je oslonjen i na sustav „Federalnog ministarstva obrane“. Reforma obrane Bosne i Hercegovine dovela je do izdvajanja civilne zaštite iz navedenog ministarstva.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije je osigurana kroz:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06);
2. Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju Operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 8/07).

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Odabrati stručne konzultante i izvođače projekta;
- Financijski poticaj, kojim treba stvoriti uvjete za uspostavu i opremanje nedostajućim sredstvima operativnog centara kroz sredstva iz proračuna, sredstva gospodarskih društava koja su zakonski obvezna biti priključena operativnom centru i sredstava utvrđenih u Zakonu o zaštiti i spašavanju.

2) Građevinsko-tehničke mjere

- Kao dio prevencije i ublažavanja, pri odabiru lokaliteta za potrebe operativnog centara, izgraditi odgovarajući prostor za njihov rad;
- Korištenje i preuzimanje postojećih relejnih čvorišta od gospodarskih društava i drugih subjekata, koja su ili mogu biti u funkciji zaštite i spašavanja, ili izgradnja novih.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- Osiguranje uvjeta da operativni centar može vršiti prijem i prenošenje svih informacija vezanih za prirodne i druge nesreće i njihove posljedice i prijenos zapovijedi, mjera i aktivnosti stožera civilne zaštite s uvezivanjem i osiguranjem materijalno-tehničkih pretpostavki svih imatelja veza zaduženih po članku 157. Zakona o zaštiti i spašavanja;
- Optimalizacija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture;
- Tehničko-tehnološka usklađenost s normama i standardima Europske unije;
- Smanjenje vremena odaziva svih nositelja zaštite i spašavanja u žurnim situacijama, u pogledu spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara;
- Inspekcijski nadzor;

- Donošenje i ažuriranje odgovarajućih planova veza i njihova provjera kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Cilj jedinstvenoga sustava komunikacijske i informacijske podrške operativnom centru civilne zaštite je u činjenici da će ovaj sustav znatno poboljšati ukupnu spremnost svih nositelja i snaga u sustavu zaštite i spašavanja, na cjelokupnom području Općine.

Temeljem navedenoga, glavni vid odgovora u ovoj oblasti, trebao bi biti:

- izgradnja Sustava 112 u operativnom centru civilne zaštite, po modelu zemalja Europske unije, kojim se omogućuje učinkovita integracija različitih podsustava hitne pomoći u integralni, učinkovit sustav oslonjen na sofisticiranu komunikacijsku, informatičku i logističku potporu.

d) Oporavak

U fazi oporavka, operativni centar civilne zaštite treba ponijeti veliki teret u komunikacijskom i informacijskom povezivanju svih subjekata i nositelja planiranja na nivou Općine pa faza oporavka, u načelu, pripada redovitim Općinskim i drugim tijelima i gospodarskim subjektima.

Isto tako ovi centri će imati značajnu ulogu u informiranju javnosti o svim pitanjima koje nameće oporavak nakon prirodne i druge nesreće.

4. Provedba

Izrada kompletnog projekta: „Uspostavljanje operativnog centra civilne zaštite“, i stvaranje uvjeta za uvezivanje u Sustav 112.

Za provedbu ovoga strateškog cilja nužna je realizacija ovoga projekta, koordinacija sa svim razinama vlasti, te planska organizacija i realizacija a potom i nabavka odgovarajuće specifične opreme i sredstava i njihovo stavljanje u funkciju.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje ovog strateškog cilja programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) Izrada kompletnog projekta: „Uspostavljanje operativnog centra civilne zaštite“, i stvaranje uvjeta za uvezivanje u Sustav 112;
- b) Opremanje operativnih centara.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Općinske služba za civilnu zaštitu;
- b) Suradnja s resornim tijelima za komunikacije i veze.

Planski rokovi:

- a) Izrada Projekta „Uspostavljanje operativnog centra civilne zaštite“, do kraja 2012. godine;
- b) Nabavka i opremanje nedostajućim sredstvima, do kraja 2013. godine.

Sredstva za realizaciju ovog projekta osiguravaju se iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, a ako Vlada Federacije BiH ne donese odluku o odstupanju o civilnoj zaštiti sredstava veze i komunikacija ukinutog Federalnog ministarstva obrane, visina cijene realizacije ovog projekta zahtijevat će promjene u dinamici i načinu realizacije osiguranja sredstava.

14) PROTUPOŽARNA ZAŠTITA I VATROGASTVO U OPĆINI ŠIROKI BRIJEG, DIO SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA - PROJEKT

1. Uvod

Zaštita ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom jedna je od ključnih mjera spašavanja koja se provodi u okviru civilne zaštite, a koja se organizira u gospodarskim društvima, objektima pravnih osoba, stambenim, javnim i drugim objektima. Pripreme koje se provode u okviru ove mjere obuhvaćaju: pravne, organizacijske, tehničke, obrazovne i promidžbene mjere.

Jedna od temeljnih pretpostavki za uspješnu protupožarnu akciju zaštite i spašavanja, ostvarivanje koordinacije među nositeljima zaštite od požara i vatrogastva na cjelokupnom prostoru Općine Široki Brijeg .

2. Postojeće stanje

Za početak je potrebno naglasiti da je ova oblast u Općinama dosta dobro normativno regulirana kroz Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), a u izradi je Županijski Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu, a biti će donesen izvjestan broj pod zakonskih akata.

Jedan od važnijih segmenta zaštite od požara je izrada Planova zaštite od požara, a to podrazumijeva izučavanje čitavog niza kompleksnih pitanja iz ove oblasti, s temeljnim ciljem da se čitava problematika zaštite od požara programski i stručno nadgleda i razrađuje, te planski usmjerava njen daljnji razvoj. Izradu takvih Planova potrebno je povjeriti ovlaštenim institucijama ili na način utemeljenja stručnih timova sastavljenih od stručnjaka raznih profila.

Pored toga, sadašnje stanje vatrogastva u Općini Široki Brijeg je zadovoljavajuće i ono je vrlo važan segment sustava zaštite i spašavanja.

Vatrogastvo je znatno osiromašeno u opremi i sredstvima koja su devastirana i amortizirana, bez dovoljno financijskih sredstava za obnovu tehnike i odgovarajućih motornih vozila i za sada se oslanja uglavnom na općinsko financiranje.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti zaštite od požara i vatrogastva je trenutačno osigurana, kroz:

1. Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09).

1) Administrativno-stručne mjere:

- Izradu odgovarajućih provedbenih propisa na Županijskoj razini sukladno s federalnim Zakonom;
- Općinska vlast treba stvarati financijski poticaj za motiviranje u utemeljenju snaga iz ove oblasti, da bi pripadnici ovih struktura kao specijalizirane postrojbe bili oslonac, u provođenju ove mjere i drugih mjera zaštite i spašavanja.

2) Građevinsko-tehničke mjere

- Kao dio prevencije i ublažavanja u zaštiti od požara, pri gradnji poštiti primjenu svih preventivnih građevinskih, tehnoloških, tehničkih i organizacijskih, te obrazovnih mjera koje smanjuju rizik od požara i doprinose poboljšanju zaštite od požara;
- Iniciranje da subjekti planiranja na svim razinama vlasti planiraju financijska sredstva za osiguravanje prostora za smještaj i rad vatrogasnih snaga, za opremanje i njihovo obučavanje.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- Stvoriti zakonske uvjete da vatrogasne snage mogu postati najvažniji resurs Općinskog stožera civilne zaštite, koji može izvoditi intervencije spašavanja ljudi i materijalnih dobara u svim prirodnim i drugim nesrećama;
- Izrada provedbenih propisa;

- Integracija postojećih komunikacijskih resursa i infrastrukture sa operativnim centrima civilne zaštite;
- Tehničko-tehnološka usklađenost s normama i standardima Europske unije;
- Inspekcijski nadzor;
- Donošenje i ažuriranje odgovarajućih planova i njihova provjera kroz vježbe simulacije, kako bi se smanjivalo vrijeme odaziva na intervencije zaštite i spašavanja u žurnim situacijama, u pogledu spašavanja ljudskih života i materijalnih dobara;
- Plansko povezivanje specijalnih postrojbi formiranih snaga protupožarne zaštite Općine i Županije sa snagama protupožarne zaštite gospodarskih društava, osobito onih u oblasti gospodarenja šumama.

c) **Odgovor**

Smisao jedinstvenoga sustava organiziranja protupožarne zaštite, kao i informacijske povezanosti s operativnim centrima civilne zaštite je u činjenici da će ovaj sustav znatno poboljšati ukupnu spremnost svih subjekata i snaga u sustavu zaštite i spašavanja, na cjelokupnom području Federacije BiH.

Temeljem navedenoga, glavni vid odgovora u ovoj oblasti, trebao bi biti:

- Postojanje organiziranih i opremljenih profesionalnih vatrogasnih postrojbi;
- Integracija u sustav zaštite i spašavanja različitih postrojba, u učinkoviti mješoviti sustav oslonjen na sofisticiranu komunikacijsku, informatičku i logističku potporu.

d) **Oporavak**

U početnoj fazi oporavka, organizirane i opremljene vatrogasne postrojbe (profesionalne ili dragovoljne) će biti u funkciji i ponijet će veliki teret u skoro svim akcijama spašavanja i pružanja zaštite, te povezivanju drugih subjekata i sudionika zaštite i spašavanja pa je time ova faza jednako važna kao i odgovor.

4. **Provedba**

Donošenjem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u Županiji Zapadnohercegovačkoj, biti će stvorena pretpostavka za stvaranje organizacijskih, tehničkih i drugih uvjeta formiranja vatrogasnih postrojba (kroz utemeljenje dragovoljnih društava ili profesionalnih sastava, ovisno o procjene ugroženosti).

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje Programa razvoja sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) Formiranje vatrogasnih jedinica (profesionalne i dobrovoljne);
- b) Donošenje provedbenih propisa i iniciranje donošenja odgovarajućih propisa iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva u Županiji i Općini;
- c) Na svim razinama vlasti donijeti poseban plan organizacije, opremanja i obučavanja vatrogasnih snaga.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Županijska uprava za civilnu zaštitu;
- b) Općinska služba za civilnu zaštitu.

Planski rokovi:

- c) Donošenje provedbenih propisa i iniciranje donošenja odgovarajućih propisa u Županiji i jedinicama lokalne samouprave, do polovice 2013. godine;
- d) Opremanje i obučavanje vatrogasnih snaga od druge polovice 2013. godine do kraja 2014. godine, prema posebnim programima i financijskim planovima svakog od nositelja planiranja.

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovoga strateškog cilja unaprijed je poznata i sasvim realna.

Financijski obuhvat će utvrditi svaki nositelj planiranja po donošenju svoga plana organizacije, opremanja i obučavanja vatrogasnih snaga i bit će sastavni dio godišnjeg financijskog plana, prema vlastitoj mogućnosti, s tim da se u ovaj financijski obuhvat uključuju i proračunska sredstva i sredstva iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

15) OBUČAVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE - PROJEKT

Jedan od glavnih elemenata ocjene o provođenju preventivnih mjera u zaštiti i spašavanju spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću, predstavlja razina obučenosti svih struktura u sustavu zaštite i spašavanja.

Iz tih razloga, pored normativno-pravne uređenosti i osnivanja snaga za provođenje akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u slučaju prirodnih i drugih nesreća i njihovog opremanja odgovarajućim sredstvima i opremom, obučavanje i osposobljavanje za obavljanje funkcionalnih zadataka predstavlja prvi i temeljni cilj i zadatak Općinske službe za civilnu zaštitu i drugih subjekata u sustavu zaštite i spašavanja.

Jedan od glavnih strateških pravaca Programa razvoja 2012-2016. godina, obuka i osposobljavanje za potrebe zaštite i spašavanja, razraditi u posebnom dokumentu Programa razvoja pod naslovom: „Osnove za izradu programa obučavanja u zaštiti i spašavanju“, koji sadrži sljedeće:

- cilj i namjena obučavanja i osposobljavanja;
- programiranje i planiranje obuke i osposobljavanja;
- organiziranje i izvođenje obuke i osposobljavanja;
- oblici osposobljavanja;
- financiranje.

Realiziranje ovoga strateškog cilja izvršit će se kroz poseban Akcijski plan obuke i osposobljavanja, u kojem trebaju biti sadržani sljedeći provedbeni koraci:

- a) Priprema i donošenje pojedinačnih Planova i programa obučavanja i osposobljavanja svih struktura u zaštiti i spašavanju (opće i specijalizirane namjene), tijekom 2013. godine;
- b) Realizirati pojedinačne planove obuke i osposobljavanja po utvrđenim prioritetima i rokovima;
- c) Tijekom 2012. i 2013. godine, planirati i izvesti veliku združenu vježbu kojom bi se provjerio, ocijenio i verificirao odgovarajući stupanj razvoja zaštite i spašavanja, njena ukupna spremnost, odnosno organiziranost, opremljenost, obučenosť i na temelju iskustava s vježbe i provedbe ovoga Programa razvoja i pripremili temelji za donošenje novog Programa razvoja.

Financijska sredstva za provedbu ovoga strateškog cilja utvrđivat će se godišnjim planom potrošnje sredstava iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, koji se donosi na osnovu Odluke Općinskog stožera za civilnu zaštitu o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade i prema naznačenoj dinamici.

16) ODNOSI S JAVNOŠĆU U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU - PROJEKT

1. Uvod

Praksa odnosa s javnošću je umjetnost i znanje kojim se, kroz uzajamno razumijevanje zasnovano na istinitom i potpunom obavješćavanju, postiže harmonija sa okolinom. Javni servisi informiranja i drugi elektronski i pisani mediji su oni činitelji koji bitno mogu pomoći u izgradnji sustava zaštite i spašavanja i svjesnosti o potrebi potpore cijele zajednice Programu razvoja i obvezi države da to učinkovito uradi.

Sukladno načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju, građanima moraju biti dostupne informacije o opasnostima, zaštiti i mogućnostima njihovog sudjelovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća i informacije o tome jesu li ili nisu sigurni, ne može im biti uskraćena.

2. Postojeće stanje

Mediji, medijski sustav i javnost u otvorenim demokratskim društvima stalno su u procesu promjene, oni su time važni činitelji za opisivanje i analizu socijalnih i drugih promjena. Proizvodnja, širenje i recepcija informacija u modernom društvu dobivaju na ekonomskom, kulturnom i političkom značenju.

Danas medijski sustav postaje centralna infrastruktura modernog društva, što je slučaj i kod nas. Naime, javni se mediji u Općini kvalitativno i kvantitativno sve više šire, ubrzao se protok informacija putem medija, razvili su se novi tipovi medija i sve dublje prodiru u cjelokupno društvo i zadobili su sveopću društvenu pozornost, a na koncu mediji su razvili i institucije.

Kako mediji sve više postaju preduvjet za informativnu i komunikacijsku praksu drugih aktera, važnost odnosa s javnošću nadležnih tijela civilne zaštite i javnosti nameće se kao prvorazredna profesionalna zadaća i izazov, što do sada nije bilo dovoljno razvijeno.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o slobodi pristupa informacija u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 28/00);
2. Zakon o slobodi pristupa informacija u Federaciji BiH „Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/01);
3. Upustvo za provođenje Zakona o slobodi pristupa informacija u Federaciji BiH, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 57/01);
4. Zakon o zaštiti i spašavanju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06);
5. Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 8/07).

Na temelju odredbi navedenih propisa tijela vlasti moraju omogućiti medijima pristup svim informacijama, osim onima koje imaju najviši rang tajnosti i koje su kao takve precizno klasificirane.

Ublažavanje kao vizija novog stanja treba se osigurati kroz:

- Donošenje odgovarajućeg provedbenog akta o odnosima s javnošću, kod svih struktura civilne zaštite, odnosno stožera civilne zaštite;

- Donošenje odluka na svim razinama vlasti koje imaju urede za odnose s javnošću da, pri upravljanju akcijama zaštite i spašavanja postaju služba nadležnog stožera civilne zaštite.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi za osiguranje spremnosti u oblasti odnosa s javnošću o rizicima, od prirodnih i drugih nesreća, su:

- donošenje Plana odnosa s javnošću u prirodnoj ili drugoj nesreći koji treba sadržavati:
  - pregled mogućih prirodnih i drugih nesreća prema Procjeni ugroženosti;
  - djelovanje prema javnosti ovisno o nesreći;
  - plan kadrova;
  - vlastiti komunikacijski kapaciteti i pregled medija preko kojih će se davati informacije;
- pravodobno obavješćivanje javnosti o mogućnostima nastajanja prirodne i druge nesreće s mjerama koje se mogu poduzeti u prevenciji;
- obuka;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Smisao pravilnog odnosa s javnošću kao odgovor na nastalu prirodnu i drugu nesreću, ogleda se u:

- osiguravanju rada operativnih centara civilne zaštite u svim uvjetima;
- stavljanje u funkciju svih ureda za odnose s javnošću;
- stavljanje u funkciju zaštite i spašavanja svih radio i TV stanica i drugih medija sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju;
- organiziranje konferencija za novinare u skladu s Planom odnosa s javnošću u prirodnoj i drugoj nesreći;
- davanje saopćenja za javnost u skladu s Planom odnosa s javnošću u prirodnoj i drugoj nesreći.

d) Oporavak

Nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće u početnoj fazi provedbe oporavka, odnosi s javnošću se razvijaju kako je to predviđeno u fazi odgovora.

U drugoj fazi oporavka, koja može biti dugotrajna, odnose s javnošću preuzimaju nadležna tijela vlasti koje su odgovorne za ukupan oporavak zajednice.

4. Provedba

Donošenje odgovarajućih planova odnosa s javnošću svih razina upravljanja akcijama zaštite i spašavanja uz pretpostavku pune provedbe projekta „Uspostavljanje operativnih centara civilne zaštite“.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- Donijeti odgovarajući propis o odnosima s javnošću, kod svih struktura civilne zaštite, odnosno stožera civilne zaštite, do kraja 2013. godine;
- Donošenje Planova odnosa s javnošću svih razina organiziranja do kraja 2013. godine.

Nositelji Akcijskog plana su:

Općinska službe civilne zaštite i općinski stožer civilne zaštite, te nadležna služba za odnose sa javnošću općine.

Procjena očekivanih učinaka realizacije ovoga strateškog cilja, osigurat će lakše provođenje mjera zaštite i spašavanja, smanjenje posljedica prirodne i druge nesreće na ljude i materijalna dobra i omogućit će jedinstven odnos s javnošću, poštivanjem sljedećih pravila:

- Trenutačno reagiranje na interesiranje medija;
- Objavljivanje samo poznatih činjenica i po svaku cijenu izbjegavanje proizvoljnih procjena žrtava ili uzroka nesreće;
- Davanje samo potpunih informacija u saopćenjima za javnost ili na konferencijama za medije;
- Odgovarajući odnos prema žrtvama, odnosno obiteljima žrtava ili povrijeđenih i oboljelih.

Financijski obuhvat za ove aktivnosti je zanemariv, jer će se koristiti sredstva i oprema financirana kroz druge ciljeve i projekte. Preostala minimalna sredstva će svaki nositelj planiranja planirati u svome proračunu.

17) STANJE OBJEKATA KULTURNE BAŠTINE I NAČINI NJIHOVE ZAŠTITE U PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA - PROJEKT

1. Uvod

Općina raspolaže značajnom kulturnom baštinom, koja je uslijed ratnih dešavanja i poslijeratne nebrige u dobroj mjeri devastirana i zahtijeva žurno i neodložnu rekonstrukciju. Da bi se spriječilo daljnje propadanje kulturno-povijesnog naslijeđa od daljnjeg propadanja potrebno je različitim mjerama i postupcima zaštititi i posebno utvrditi način njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama.

2. Postojeće stanje

Objekti kulturnih i graditeljskih dobara su ugroženi od prirodnih i drugih nesreća, u odnosu na objekte građene u dvadesetom stoljeću. Posebno sa osjetljivi na potrese, s obzirom na to da zbog vremena gradnje nisu osigurani mjerama zaštite od seizmičkih djelovanja. Zatim su ugroženi od požara, ekoloških incidenata i drugih okolnosti.

Izražena je neuređenost u ovoj oblasti na državnoj i entitetskim razinama koja se ogleda i u nepostojanju državnog zakona u ovoj oblasti kao i u niskom stupnju zajedničkog planiranja i koordinacije.

3. Područja razvoja

a) Prevencija i ublažavanje

Normativna uređenost u oblasti prevencije osigurana je kroz:

1. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06), u kojem su utvrđene ovlasti Federalnog ministarstva kulture i športa;
2. Aneks VIII Sporazuma o povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika Daytonskog sporazuma;
3. Zakon o zaštiti dobara koja su odlukama Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika proglašena kao nacionalni spomenici („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/02);
4. Zakon o zaštiti i korištenju kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa („Službene list SR BiH“, broj: 20/85, 12/87, 03/93 i 13/94);
5. Kriteriji za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima („Službeni glasnik BiH“, broj: 33/02);
6. Zakon o županijskim ministarstvima i drugim tijelima županijske uprave („Narodne novine ŽZH“, broj: 17/09);
7. Županijski zavod za zaštitu kulturno-povijesne baštine.

Ublažavanje kao viziju novog stanja, trebaju osigurati kroz:

1) Administrativno-stručne mjere:

- Inicirati donošenje državnog Zakona, te donošenje odgovarajućih propisa kojima bi se osigurala jedinstvena uređenost u ovoj oblasti i pristup zaštiti;
- Izrada odgovarajućih projekata o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni;
- punu provedbu zakonskih mjera kojima se sprječava odlaganje otpada unutar arheoloških lokaliteta, ruševina kulturnih objekata i svih drugih objekata kulturne baštine;
- inicirati da se u postojeće seizmološke karte Bosne i Hercegovine ucrtaju svi objekti kulturne baštine po zonama;
- inicirati da se u karte poplavnih područja ucrtaju i svi objekti kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodence);
- osigurati financijski poticaj, kojim treba dovesti do odgovarajuće spremnosti i odgovora na prirodnu i drugu nesreću kojom bi mogla biti ugrožena kulturna baština, što podrazumijeva da se redovito i u što kraćem vremenu osiguraju sredstva u proračunu Općine za ovu namjenu.

2) Građevinsko-tehničke mjere

Kao dio prevencije i ublažavanja za ove potrebe u ovome razdoblju treba osigurati obnovu porušenih i oštećenih kulturno-povijesnih objekata radi njihove zaštite i očuvanja od daljnjeg propadanja, sukladno projektima za svaki objekt i utvrđenim izvorima financiranja.

b) Pripravnost/Spremnost

Elementi koji će osigurati spremnost u ovoj oblasti su:

- donijeti odgovarajuće programe razvoja Općine koji trebaju nametnuti obvezu nositeljima planiranja zaštite i spašavanja, da kroz svoje akcijske planove planiraju sredstva za zaštitu kulturno-povijesnih dobara, a kroz planove zaštite i spašavanja i obvezu određivanja snaga i sredstava za eventualno spašavanje tih dobara;
- visoka razina koordinacije kao dio spremnosti između svih nositelja planiranja;
- provjera donesenih planova kroz vježbe simulacije.

c) Odgovor

Suština programa zaštite kulturne baštine ogleda se u postojanju odgovarajućih planova, te u primjeni rezultata istraživanja koji će osigurati prikladnu zaštitu kulturno-povijesnih objekata u slučaju prirodne i druge nesreće, i osiguravanjem snaga za eventualnu evakuaciju kulturno-povijesnih dobara.

d) Oporavak

Oporavak obuhvaća sanaciju i restauraciju kulturno-povijesnog naslijeđa koje bi moglo biti uništeno ili oštećeno u prirodnoj i drugoj nesreći i dovođenje u prvobitno stanje.

4. Provedba

Da bi se osigurala zaštita kulturne baštine potrebno je na razini Općine izraditi projekt pod nazivom: „Studija o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama“.

Ova studija mora dati odgovor kako osigurati prikladnu zaštitu kulturne baštine i to kroz provedbu odgovarajućih planskih dokumenata utvrđenih u točki 3. ovoga strateškog cilja, da bi se na što bolji način zaštitilo kulturno-povijesno naslijeđe od prirodnih i drugih nesreća ili eventualno smanjila šteta na njima.

5. Akcijski plan

Akcijski plan za realiziranje Programa sadrži sljedeće konkretne provedbene korake:

- a) razvoj zakonskog okvira;
- b) izrada Studije utvrđene u provedbi ovog dokumenta;
- c) osiguravanje financijskih sredstava.

Nositelji Akcijskog plana su:

- a) Služba za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Općine.

Planski rokovi:

- b) Zakonski okvir do kraja 2014. godine;
- c) Izrada Studije do kraja 2014. godine.

Financijski obuhvat pretpostavlja osiguranje sredstava iz proračuna svih nositelja vlasti na temelju izrađenih planova i projekata i njihove realizacije.

To znači da će konkretni projekti zaštite imati svoj poseban akcijski plan i financijski obuhvat koji će biti dio Programa razvoja i Godišnjeg plana realizacije.

ZAKLJUČCI

1. Nositelji i sudionici izrade programa, projekata ili inicijativa iz akcijskih planova dužni su razraditi provedbene korake iz akcijskih planova u svojim redovitim godišnjim programima i planovima, uz konstataciju da planirani priliv iz Proračuna i posebne naknade osigurava realizaciju svih strateških pravaca;
2. Općinska služba civilne zaštite i nositelji izrade programa, projekata ili inicijativa, dužni su koncem tekuće godine vršiti godišnju reviziju i usuglašavanje strateških pravaca i konkretnih provedbenih koraka iz akcijskih planova s pregledom troškova;
3. Nakon reforme policije, u Program razvoja ugraditi projekt «Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažiranja policijskih snaga i resursa u zaštiti i spašavanju». Ovaj važan strateški pravac nije se mogao realizirati zbog aktualnih strukturalnih reformi policije;
4. Nositelji planiranja u suradnji sa Općinskom službom za civilnu zaštitu dužni su strateške pravce koje nisu obradili u ovom programu razvoja, kroz konkretne programe, projekte i inicijative, naknadno donijeti, čime će isti postati dio provedbenog Programa i njegovih godišnjih financijskih planova;
5. Svi nositelji planiranja dužni su izvijestiti Općinskog načelnika ukoliko dođe do promjene u realizaciji strateških pravaca razvoja zbog financijskih ili drugih razloga koji zahtijevaju izmjenu akcijskih planova u sredstvima i rokovima;
6. Strateški pravci utvrđeni u ovome dokumentu nisu obuhvatili programe i projekte koji zahtijevaju dugoročniju realizaciju i veća financijska sredstva nego što su utvrđena u dokumentu ovoga Programa razvoja: «Pregled očekivanih troškova s izvorima financiranja». Ovi strateški pravci će biti predmet razmatranja narednog programa razvoja, zajedno s drugim započetim projektima iz ovoga Programa razvoja;
7. Godišnji plan financiranja i provedbe Programa razvoja izrađuje Općinska služba za civilnu zaštitu na temelju izvješća i planova financiranja i realiziranja strateških pravaca, nositelja i sudionika njihove izrade i koncem tekuće i početkom planske godine isti dostavlja Općinskom načelniku, na razmatranje i usvajanje;
8. O implementaciji Programa razvoja, Općinski načelnik izvještavat će Općinsko vijeće.

V**POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SUSTAVA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I NAČINU REALIZACIJE ZADATAKA IZ
PROGRAMA RAZVOJA U POJEDINIM OBLASTIMA****1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI
OPĆINE ŠIROKI BRIJEG****I – U v o d**

Procjenu ugroženosti, utemeljenu u članku 31. stavak 2. točka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju izradila je Općinska služba za civilnu zaštitu u suradnji s općinskim službama i drugim tijelima općinske uprave, zavodima, znanstvenim i drugim ustanovama. Zaključci iz Procjene ugroženosti, kao jedan od elementa Programa razvoja daju se u cijelosti.

Na temelju prijedloga Općinske službe za civilnu zaštitu i mišljenja Općinskog stožera civilne zaštite, a temeljem članka 29. Zakona o zaštiti i spašavanju, Općinski načelnik je razmotrio predloženu Procjenu i Odlukom Općinskog načelnika, broj: 03-11/12 od 09. siječnja 2012. godine istu prihvatio i usvojio.

II - Ključne opasnosti za područje Općine

Temeljem svih pokazatelja iz Procjene ugroženosti područja Općine, moguće opasnosti su od: potresa i rušenja objekata, poplava uzrokovanih obilnim padalinama, suše i veći ljetni požari, olujni vjetrovi, epidemije, biljne i stočne bolesti, velike snježne padaline.

1. KLJUČNE OPASNOSTI ZA PODRUČJE OPĆINE

Red. broj	Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje Općine
1	<i>1.1. 2</i>	3
1.	<i>Potresi</i>	<i>Ovoj opasnosti i rizicima su podložne sve urbane sredine, dakle stambeni konglomerati na području Općine, –intenziteta 7, 8 i 9⁰ MCS a prema seizmološkim pokazateljima podložna su osobito područja općine: što se vidi iz Seizmološke karte;</i>
2.	Velike poplave	<i>U području općine Široki Brijeg (Mostarsko blato) manje štete;</i>
3.	Suša	<i>Suša, kao prirodna nesreća koja nanosi velike štete na ratarskim i voćarskim kulturama.</i>
4.	Požar	<i>To je pojava-opasnost koja se javlja skoro svake godine i koja nema samo jedan uzročnik, a u obliku požara otvorenog prostora i s najvećim štetama zabilježen je na području općine;</i>
5.	Tuča (led) tijekom proljetnih i jesenjih mjeseci	<i>Prirodna nesreća koja nastaje iznenadno i kratko traje, a njezin negativni učinak je najizraženiji na voćarskim i ratarskim kulturama na području općine;</i>
6.	Velike hladnoće i olujni vjetrovi	<i>U proteklom razdoblju zabilježeno je jedno ekstremno djelovanje na području općine;</i>

7.	Masovne ljudske, životinjske i biljne bolesti	<i>Registrirane su kao učestale i s velikim negativnim učincima na području općine;</i>
8.	Odroni tla	<i>Ova se pojava javlja u manjoj mjeri;</i>
9.	Visoki snježni nanosi	<i>Ove godine smo imali ekstremno visoke snježne padaline i nanose;</i>
10.	Kemijsko-biološko onečišćenje zraka, vode i tla	<i>Izložena su sva veća naseljena mjesta, intenzivniji cestovni promet, smješteni industrijski kapaciteti i sl.;</i>
11.	NUS-evi	<i>Ova se pojava javlja u manjoj mjeri;</i>
12.	Prometne nesreće	<i>Ugroženo je područje cijele Općine, razlozi su višestruki: starost i neispravnost vozila, loši i oštećeni putovi, prometnice i dr.;</i>
13.	Ekspanzija i eksplozije plina	<i>Područje koje je posebno ugroženo: uglavnom su to područja oko benzinskih crpki -prodaja plina, ali i gospodarski, obrtnički, zdravstveni i uslužni subjekti koji u procesu proizvodnje, zagrijavanja prostorija i pripreme hrane, koriste i skladište veće količine plina. Tu su i drugi mali potrošači-domaćinstva koja nisu registrirana kao potrošači plina, ali su potencijalne plinske bombe.</i>
14.	Društveno uvjetovani procesi	<i>Od destrukcije prema konstrukciji; od disolucije prema izgradnji institucija pravne države; od socijalnog i gospodarskog siromaštva i zaostalosti prema razvoju i prosperitetu; od dezintegracija suradnjom prema integracijama u državi, regiji, europskim i euroatlantskim; od ugrožavanja prema ostvarenju ljudskih prava i sloboda; od oštećenosti i ugroženost prema zdravom okolišu i ekosustavu.</i>

2. OPĆI ZAKLJUČCI

- 2.1. Na razini Općine, postoje određeni kapaciteti koji još uvijek nisu funkcionalno integrirani u sustavu zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nesreće, a odnose se na postojeće službe hitne pomoći, vatrogasne postrojbe i upravna i operativno-stručna tijela civilne zaštite općine, policijske snage (prometna policija i specijalne policijske postrojbe), kapaciteti javnih poduzeća, Oružane snage BiH. Suradnja sa svim nositeljima planiranja u tijelima općinske uprave, drugim institucijama i ustanovama je imperativ, jednako u ostvarivanju strateške prevencije, izradi i usklađivanju planova zaštite i programa razvoja, kao i u stvaranju povjerenja građana u institucije pravnog sustava. Ove složene zadaće moguće je izvršiti samo ukoliko se osigura kvalitetan servis u obavljanju ovih poslova i zadaća u okviru svih tijela općinske uprave.
- 2.2. Procjene rizika i opasnosti od prirodnih i drugih nesreća obveze su općinskih tijela vlasti, koje ovisno od konkretnih pokazatelja trebaju biti vrlo detaljne i precizne i u funkciji postizanja svjesnosti o značaju priprema za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara kod tijela vlasti i svjesnosti o osobnoj i uzajamnoj zaštiti i spašavanju kod građana. Imajući u vidu ukupne prirodne, zemljopisne, urbanističke, gospodarske, socijalne, migracijske i odlike složenih društvenih procesa u uvjetima postojeće državne organizacije u Bosni i Hercegovini, tranzicije i reforme, potrebno je još detaljnije i stručno kvalitetnije procijeniti rizike od prirodnih i drugih nesreća, i kao takve uskladiti sa drugim razinama.
- 2.3. Gospodarska dobra (industrijski kapaciteti, naftne i plinske instalacije, poljoprivredna dobra, šumski resursi, prometnice i objekti na njima i drugi infrastrukturni objekti), trebaju s aspekta zaštite i spašavanja biti izravno obuhvaćeni vrjednovanjem parametara mogućih nesreća i rizika, stvaranjem baze podataka u tijelima općinske uprave, ustanovama, zavodima i javnim poduzećima.
- 2.4. Bitna pitanja problematike okoliša i stvaranja preduvjeta za izbalansirano korištenje prirodnih resursa i uspostavu održivog razvoja, pitanje je upravljanja životnom sredinom i strategijom prostornog planiranja u Općini. Problem opasnog (industrijskog, medicinskog i dr.) otpada, jedan je od prioritarnih problema zaštite okoliša.

U Općini ne postoji kontroliran sustav upravljanja opasnim otpadom. Nekonrolirano odlaganje opasnog otpada i nepravilno odlaganje na lokalne deponije posljedica je odsustva svjesnosti i drastičnog odstupanja od obveza primjene zakonskih odredbi.

Takvi deponiji bez odgovarajućih projektnih rješenja, bez tehničke opremljenosti, bez fizičko-tehničke zaštite, bez tehnologije odplinjavanja, bez pokrivanja inertnim materijalima, bez regulacije procjednih voda i infrastrukturnih sadržaja, su ekološka bomba.

2.5. Priroda prijetnje potresa u Općini i dogradnju stambenih i poslovnih objekata, često bez odgovarajućih urbanističkih planova i dozvola, zahtijeva reviziju i kontrolu primijenjenih standarda gradnje i poduzimanje odgovarajućih mjera na postizanju spremnosti (otpornosti na rušenje).

2.6. Šume, vode i drugi ekosustavi su značajni za ekonomsko stanje Općine, a ujedno su resursi koji su učestalo skloni gubicima od prirodnih i drugih nesreća. Međutim, ukoliko gubici nisu odmah vidljivi i ne predstavljaju izravnu opasnost za pučanstvo, redovito izostaje učinkovit odgovor na nesreće i oporavak od nesreća.

2.7. Stalna i neposredna prijetnja od prirodnih i drugih nesreća izazvanih nadnaravnim djelovanjem prirode ili ljudskim djelovanjem, zahtijeva suradnju Općine sa susjednim općinama i županijama i drugim zemljama u zajedničkom planiranju akcija zaštite i spašavanja, primanju i pružanju međunarodne humanitarne pomoći u slučaju većih nesreća, jer BiH je prihvatila međunarodne humanitarne standarde.

2.8. Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i ostvarenju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja. Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastralog pučanstva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća (gašenju požara i dr.), potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

Procjena ugroženosti stvara temelj za izradbu Programa razvoja zaštite i spašavanja Općine i Plana zaštite i spašavanja Općine.

III – Zaključci po pojedinim opasnostima

1. Potres

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave potresa umanjile, potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove Općine. Pored toga potrebno je primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (putova, vodovodne i kanalizacijske mreže i sl.).
- Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uvjete područja, lokacije na kojima se grade objekti, i primjenom osnovnih principa potresnog inženjerstva u projektiranju, u velikoj se mjeri može direktno utjecati na smanjenje posljedica od potresa. Temeljem postojećeg stanja može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija zgrada na određenim područjima ne pruža mogućnost primjene učinkovite zaštite od potresa, osim zgrada građenih suvremenim otpornim konstruktivnim sustavima.
- U slučaju nastanka potresa većih razmjera u Općini, potrebno je poduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, a prvenstveno organizirati potragu i spašavanje zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.
- U ovim aktivnostima potrebno je angažirati sve vlastite raspoložive snage i sredstva za zaštitu i spašavanje uključujući Oružane snage BiH, kao i odgovarajuće snage i sredstva iz Republike Srpske.
- S obzirom da će u akcijama potrage i spašavanja zatrpanih biti potrebno angažirati i druge snage i sredstva (pse tragače, specijalne instrumente za otkrivanje zatrpanih, specijalnih strojeva za uklanjanje ruševina i sl.), potrebno je kroz planove zaštite i spašavanja planirati traženje pomoći od susjednih općina i županija ili šire društvene zajednice, pa i međunarodne zajednice.
- S obzirom na visoku seizmičnost područja Općine u okviru teritorija Bosne i Hercegovine, te nedovoljan postojeći broj seizmoloških stanica i zastarjelost seizmoloških instrumenata, potrebno je izvršiti modernizaciju i osuvremenjivanje mreže seizmoloških stanica, kako bi se obavljalo sustavno registriranje, prikupljanje, analiziranje i proučavanje seizmičkih i seizmo-tektonskih pojava (prirodni i inducirani potresi, eksplozije i gorski udari), izučavanje seizmičnosti, seizmičke aktivnosti i učestalosti potresa, kao i definiranje seizmičkih učinaka djelovanja lokalnih i udaljenih potresa na izučavani prostor i prognoziranje njihovoga utjecaja na zemljište, vode, vodotoke i objekte.

- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove vrste prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara potresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmoloških, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje.
- Da bi se procijenile posljedice za ljude i materijalna dobra u slučaju potresa na području Općine potrebno je raspolagati podacima o strukturi stambenog fonda i cjelokupne infrastrukture.

2. Odranjavanje, slijeganje tla

Zaključci:

- 1) Nužno je kontinuirano praćenje i dokumentiranje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, osobito u zahvatu prometnica (cestovnih), te dosljedna provedba propisa koji reguliraju uvjete gradnje,
- 2) Važne aktivnosti u ovoj oblasti su nadgledanje i proučavanje rizika od odrona, slijeganja tla, zatim obavješćivanje javnosti kako bi se mogle poduzeti učinkovite i organizirane mjere u slučaju odrona, slijeganja tla. Moraju postojati tehnički osposobljene postrojbe za pomoć.

3. Visoki snijeg i snježni nanosi

Zaključci:

- 1) Za zadatke spašavanja nastradalih u snježnim nanosima i lavinama potrebno je osnovati, osposobiti i tehnički opremiti odgovarajuće udruge građana (planinarska društva, Gorska služba spašavanja, speleolozi i sl.).
- 2) U slučajevima kada snage i sredstva civilnih struktura nisu dovoljne, u izvršavanju zadaća zaštite i spašavanja te pružanju podrške u akcijama zaštite i spašavanja, tražiti angažiranje oružanih snaga, sukladno Zakonu o obrani BiH i posebnim Operativnim procedurama.
- 3) S ciljem poduzimanja organiziranih i učinkovitih mjera zaštite i spašavanja, važne aktivnosti u ovoj oblasti su nadgledanje i proučavanje rizika od snježnih nanosa i lavina, što podrazumijeva obilazak i opserviranje, a potom obavješćivanje javnosti.

4. Poplava

Zaključci:

- Osigurati sredstva za izgradnju objekata za zaštitu od poplava i jasno utvrditi stupanj zaštite kojega oni osiguravaju.

- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cijelosti, a koji imaju utjecaja na nastanak poplava. Pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području (kontrolirana sječa šuma i pošumljavanje, način korištenja zemljišta i način obrade, uspostavljanje odgovarajućih uvjeta vezano za vodni režim kod izgradnje bilo kojih objekata, dosljedna primjena svih predviđenih mjera, radova, postupaka kod izgradnje objekata i sl.).
- Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje, upravljanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata.
- U Općini osigurati uvjete za poduzimanje mjera, kroz donošenje preventivnih i operativnih planova obrane od poplava, u skladu s odgovarajućim propisima kojima se uređuje ova oblast.
- U suradnji s Agencijom za vodno područje sliva Jadranskog mora uskladiti i izraditi „Novi elaborat plavnog vala“.

5. Suša i olujni vjetrovi

Zaključci

- Kako bi se prevenirale opasnosti od nastanka i štete od suše, velikih razmjera koje mogu ugroziti ljude i materijalna dobra, treba osigurati smanjenje gubitaka u vodovodnim sustavima, rekonstrukcijom i bržim protokom kroz sustav.
- Planskim aktivnostima osigurati dovoljne količine vode za navodnjavanje obradivih površina, čime bi bili stvoreni uvjeti za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.
- Vršiti prihvat i kaptazu velikih voda, kada ih ima i stavljanje na raspolaganje u uvjetima potrebe, putem izgradnje umjetnih akumulacija čime se pored proizvodnje električne energije stvaraju i uvjeti za razvoj turizma, vrši zaštita od poplava nizvodnog područja, osigurava voda za navodnjavanje.
- Planirati i osigurati transport vode cisternama za saniranje potreba najugroženijih potrošača, za što je potrebno sustavno nabavljati i čuvati dovoljan broj transportnih sredstava.
- Potrebno je osigurati rezervne količine vode, izgradnjom ili postavljanjem spremnika za vodu i dr. za učinkovitu zaštitu od požara (osobito na otvorenom prostoru).
- Uključiti se u unaprjeđenje hidrometeorološkog informacijskog sustava BiH, u operativne sustave i znanstveno-tehničke programe Svjetske meteorološke situacije (WMO).
- Istraživati osjetljivost pojedinih gospodarskih aktivnosti na klimatske promjene.

6. Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

6.1. Epidemije - *Zarazne bolesti ljudi*

- Kao zaključak ističe se da se epidemija širih razmjera može pojaviti na svakom dijelu područja Općine, a broj oboljelih bi zavisio od vrste uzročnika, odnosno vrste oboljenja. Da bi se moglo adekvatno reagirati na takvo mjesto potrebno je jačati higijensko-epidemiološke službe općinske razine.
- Također, sve postojeće zdravstvene ustanove će biti potencijalna mjesta zbrinjavanja ozlijeđenih i oboljelih,
- To su: SKB Mostar, te sa njima pripadajućom primarnom zdravstvenom zaštitom, kao i Dom zdravlja u Širokom Brijegu.
- Za potrebe evakuacije povrijeđenih koriste se heliodromi, sportska igrališta, stadioni koji se nalaze u neposrednoj blizini bolnica.

Nevladine strukture, koje se u ovim slučajevima uključuju, su: Crveni križ Općine i druge humanitarne organizacije.

6.2. Epizootije - *Zarazne bolesti životinja*

Mjere zaštite su: preventivne i neposredne s ciljem sprečavanja i umanjenja utjecaja na životinje i namirnice životinjskog podrijetla.

Zaključci:

- Nužno je permanentno osiguravati higijenski ispravnu vodu za napajanje životinja, kao i sanitarnu zaštitu izvorišta;
- Provoditi uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja voda iz tla;
- Osiguravanje zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, njege i držanja životinja;
- Redovito, dva puta godišnje, obavljati preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije;
- Osiguravanje dovoljne količine imunoloških sredstava.

6.3. Biljne bolesti i štetočine u šumama

Zaključci:

- Navedeni kukci su sekundarni štetnici koji napadaju oslabljena i oštećena stabla pa njihovo prenamnožavanje traje više godina.
- Mjere borbe prema tome nisu kratkoročne, a pogotovo ne mogu biti samo uklanjanje napadnutih stabala, te predlažemo izvođenje već urađenih projekata u cilju trajne sanacije napadnutih površina i uputiti projekte nadležnim domaćim i međunarodnim institucijama. Naravno, ova mjera ne isključuje mogućnost daljnjeg uklanjanja napadnutih stabala i postavljanje klopki sa feromonima na napadnutim terenima.
- Šumske kulture i štetočine treba držati pod stalnom i redovitom kontrolom kako bi se eventualne nove pojave kukaca pravovremeno spriječile i poduzele mjere zaštite.
- Poduzeća raspolažu dovoljnim brojem stručne i kvalitetne radne snage koja bi po iznalasku financijskih sredstava bila u stanju izvršiti radove sanacije i sprječavanje daljnjih šteta (protupožarna zaštita, izgradnja protupožarnih putova, sanacija požarišta, sanitarne sječe, postavljanje feromonskih klopki, uspostavljanje šumskog reda, pošumljavanje i dr.).
- Odgovornost za zaštitu šuma ne može biti samo u sferi šumske struke, nego i u institucijama sustava.
- Nositelji poslova za zaštitu bilja i biljnih proizvoda su županijsko ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno služba za gospodarstvo u općini, pravne osobe u oblasti poljoprivrede i šumarstva, specijalizirane znanstvene ustanove, poljoprivredne zadruge, individualni poljoprivredni proizvođači.
- Kao snage za zaštitu bilja i biljnih proizvoda, mogu se osnovati i posebne postrojbe civilne zaštite, koje se osnivaju zavisno od potreba koje bi trebale proisteći iz odgovarajućih procjena ugroženosti na određenom području.

7. Rizik od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava (NUS-a)

Zaključci:

Da bi se ovaj problem osim praktičnog eliminiranja, sveo u okvire nadzora i podnošljivosti, potrebno je, među ostalim:

- Razvijati sve oblike prevencije o minskim opasnostima u tijelima vlasti i svjesnosti kod građana.

Tehničko-tehnološke nesreće

1. Požari

Zaključci:

- Zaštita i spašavanje od požara zahtjeva temeljitu rekonstrukciju u svim važnim pitanjima bitnim za kvalitetno uspostavljanje organizacije, funkcioniranja i razvoja, usklađivanje i objedinjavanje postojećih resursa u tijelima uprave, pravnim osobama, gospodarstvu, profesionalnim postrojbama, dragovoljnim vatrogasnim postrojbama i društvima i povećanje svjesnosti o razvoju osobne i uzajamne zaštite od ovih opasnosti kod građana, u mjestu gdje žive i rade, kao dio ukupnog sustava zaštite i spašavanja.
- Imajući u vidu činjenicu da se za uspješnu intervenciju u velikim požarima, eksplozijama plinova, akcidenata s opasnim tvarima kad prerastu u prirodnu nesreću mora osigurati u izuzetno kratkom roku veliki broj osposobljenih ljudi, specifičnu opremu i sredstva, koji bi po unaprijed utvrđenom planu trebali intervenirati, može se konstatirati da u Općini nema dovoljno i optimalno organiziranih snaga, opreme i sredstava za uspješne intervencije u ovoj vrsti prirodne i druge nesreće.
- Urbana izgrađenost područja Općine, raspored gospodarskih objekata, vodo-privrednih, energetske, prometnih i drugih objekata sa gledišta zaštite od požara i eksplozija razrađena je u općinskom planu zaštite od požara i planovima zaštite svakog gospodarskog društva. Navedeni elementi koji se odnose na ekonomsku i urbanu izgrađenost i dr., sa stanovišta mogućih eksplozija plinova ili akcidentnih situacija s opasnim tvarima, koje mogu prerasti u prirodnu i drugu nesreću, izuzev kod pojedinih korisnika gdje je to samoinicijativno urađeno, praktično nisu cjelovito razrađeni, te će se u tom smislu predložiti dopuna normativno-pravnog reguliranja kod izrade budućih zakona o opasnim tvarima.
- Izrazito sušno vrijeme pogoduje nastanku šumskih požara, dužini trajanja požara i otežava gašenje požara. Za gašenje šumskih požara koji su zahvaćali područje Općine, bile su angažirane vatrogasne postrojbe i pučanstvo, upotrijebljena su znatna tehnička sredstva, pri čemu su otežavajući čimbenici u lokaliziranju i gašenju požara bili nepristupačnost požarištima i neizgrađenost protupožarnih prosjeka i putova.
- Zakon o šumama uređuje između ostalog i zaštitu šuma od požara, a nadzor nad provođenjem navedenog Zakona i propisa koji proizlaze iz ovoga Zakona, vrši Općinska služba gospodarstvo, zbog čega je potrebno uskladiti planove zaštite i spašavanja, ne samo na razini šumskih javnih gazdinstava, već i na razini nositelja planiranja političkih zajednica i općina.

- donošenje Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva na razini ŽZH sukladno s Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), kojima bi se ova oblast uredila na novim suvremenim osnovama i uskladio odnos svih subjekata u sustavu zaštite i spašavanja prema ogromnom prirodnom bogatstvu ove zemlje koje svake godine, nažalost nezaštićeno, nestaje u vatri i dimu.
- Na općinskim tijelima vlasti i subjektima zaštite i spašavanja su i sljedeće, konkretne zadaće:
  - o Provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara;
  - o Organizirano motrenje šuma, redovito praćenje i pravodobno javljanje o nastanku požara u cilju što hitnijeg otklanjanja, u skladu sa Zakonom o šumama;
  - o U skladu s procjenom ugroženosti u općini i gospodarskim društvima organizirati i obučiti snage za uspješne intervencije od požara (vatrogasne postrojbe, dragovoljna vatrogasna društva);
  - o Postojeća MTS-a sredstva i opremu u vatrogasnim postrojbama i dragovoljnim vatrogasnim društvima koja je zastarjela, potrebno je obnoviti, nabavkom nove opreme;
  - o Angažiranje pučanstva, vatrogasnih postrojbi, dragovoljnih vatrogasnih društava i drugih pravnih osoba u slučajevima nastanka požara koji ugrožavaju ljude i materijalna dobra;
  - o Poštivanje procedura o prijevozu opasnih tvari u cestovnom prometu (obučeni ljudi, ispravna vozila i dr.).

2. Ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih tvari

Zaključci:

- Fizičko-tehnička zaštita objekata u kojima se radi s eksplozivnim tvarima ili se one skladište se provodi prema važećim propisima, objekti u kojima se vrši proizvodnja zapaljivih tečnosti ili plinova, kao i magazini i skladišta u kojima se čuvaju zapaljive tečnosti u količini većoj od 5.000 m³ ili plinovi u količini većoj od 1.000 m³, moraju biti osigurani stalnom stražom i odgovarajućim zaštitnim pojasom.
- Benzinske crpke ili magazini za smještaj eksplozivnih tvari imaju jednu od propisanih mjera sigurnosti (stražarska služba, video nadzor, zaštitarske agencije, uposlenici koji rade na pretakanju zapaljivih tečnosti i plinova u tijeku 24 sata).
- Na mjestu nesreće potrebno je predviđati blokadu putova i preusmjeravanje prometa unutar područja pogođenog nesrećom.
- Javna priopćenja će se prenositi putem sredstava javnog priopćavanja.

- Suradnja operativnog dežurnog sa službama čija je djelatnost: popravka vodovoda, električnih i telefonskih vodova, vatrogasnih službi, hitne pomoći i ostalih institucija.
- Nakon usvajanja Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva u Županiji, na osnovu istog a u cilju provođenja zakona, u tijeku je izrada provedbenih akata – pravilnika:
  - Pravilnik o izradi procjene ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija,
  - Pravilnik o sadržaju plana zaštite od požara i tehnoloških eksplozija,
  - Pravilnik o razvrstavanju građevina i građevinskih dijelova i prostora u kategorije ugroženosti od požara,
  - Pravilnik o sadržaju općeg akta iz područja zaštite od požara.

3. Radioaktivno i drugo onečišćenje zraka, vode i tla

3.1. Zaključci:

- Postojeće stanje organiziranosti i ostvarivanje postojeće, a osobito preventivne zaštite, u oblasti zaštite od ionizirajućeg zračenja nije primjereno, niti na razini realnih potreba.
  - Temeljem Zakona o zaštiti od ionizirajućih zračenja i radijacijske sigurnosti¹, na prijedlog Federalne uprave za zaštitu od zračenja i radijacijsku sigurnost, Vlada Federacije BiH treba donijeti Plan i program mjera zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite okoline od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja u slučaju nuklearne nesreće, a suglasno međudržavnim sporazumima iz ove oblasti.
  - Ovim Planom i programom treba, sukladno ovom Zakonu, utvrditi intervencijske i izvedbene intervencijske razine za zaštitu ljudi, te poduzimanje mjera za zaštitu pučanstva, domaćih životinja i poljoprivrede od strana tijela odgovornih za provođenje ovih mjera, načinu obavljanja javnosti, kao i program periodične provjere djelotvornosti.
  - Pristupiti provedbi Odluci o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća² s rokovima za njihovu nabavku.
  - Organizirati, opremiti i obučiti Službu RKB zaštite u okviru Zavoda za javno zdravstvo sa sjedištem u Grudama, koja bi pokrivala i područje Općine Široki Brijeg.
-

3.2. Onečišćenje zraka

Zaključci:

- Ustrojiti registre industrijskih onečišćivača s podacima o vrsti onečišćenja i potencijalnoj opasnosti za okoliš kao i kontinuirani nadzor nad njima.
- Ustanoviti standarde za količine štetnih tvari koje se ispuštaju u zrak.
- Uspostaviti sustav kontrole efikasnosti izgaranja fosilnih goriva.
- Uspostaviti nadzor nad emisijom i imisijom polutanata i istraživanja njihovog utjecaja na zdravstveno stanje stanovništva; provesti državni program eliminacije ODS tvari koje oštećuju ozonski omotač.
- U sustav nadgledanja zraka uvesti sljedeće parametre: CO, NO, NO₂, ozon i respirabilne čestice uz uvođenje automatskih mjernih stanica.
- Uspostaviti nadzor štetnih noksi na radnim mjestima na kojima su uposlenici izloženi udisanju štetnih plinova i prašina, uz sustavno izvješćivanje o morbiditetu i mortalitetu vezanom za ta radna mjesta.

3.3. Onečišćenje vode

Zaključci:

- Uspostaviti jedinstvene registre objekata za vodoopskrbu i donijeti mjere za poboljšanje sustava vodoopskrbe.
- Utvrditi potencijalne rizike zbog nepostojanja ili nedovoljne uređenosti zona sanitarne zaštite kod lokalnih objekata vodoopskrbe i zastarjelih postupaka kloriranja kod većine vodotoka.
- Opremiti i osposobiti laboratorije za ispitivanje značajnih pokazatelja higijenske ispravnosti vode, izuzev zavoda za javno zdravstvo i nekih drugih laboratorija.
- Regulirati područja sanitarnih zona oko vodo-zahvata općinskog vodovoda i sanaciju ovog područja prema sanitarno-higijenskim principima i zakonskim propisima.
- Izvršiti sanaciju postojećeg kanalizacijskog sustava i osposobljavanje postrojenja za tretman otpadnih voda naselja, te otpočeti plansku izgradnju novih.
- Osigurati odgovarajuće aparature za kontinuiranu dezinfekciju vode u gradskom vodovodu.

3.4. Onečišćenje tla

Zaključci:

- Izraditi registar odlagališta, tj. uspostaviti kontinuirani nadzor nad specifičnim otpadom.
- Problem uništavanja specifičnog otpada riješiti nabavkom mobilnog postrojenja za spaljivanje, koje bi se po potrebi premještalo s jedne na drugu lokaciju.

4. Kulturno-povijesna dobra

Zaključci:

- 1) Programima razvoja, treba nametnuti obvezu nositeljima planiranja zaštite i spašavanja, da kroz svoje akcijske planove planiraju sredstva i za zaštitu kulturno-povijesnih dobara, a kroz planove zaštite i spašavanja i obvezu određivanje snaga i sredstava za eventualno spašavanje tih dobara;
- 2) Potrebno je izraditi seizmološku kartu s ucrtanim svim objektima kulturne baštine po zonama, i ažurirati je nakon svakog novog proglašenja spomenika kulture;
- 3) Izraditi kartu poplavnih područja s ucrtanim svim objektima kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodenice), i ažurirati je nakon svakog proglašenja objekta spomenikom kulture;
- 4) Izraditi studiju o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni i sl. te vršiti ažuriranje stanja tih objekata godišnje;
- 5) Kontinuirano educirati konzervatorske i restauratorske stručnjake s aspekta primjene novih saznanja i tehnoloških rješenja obnove objekata kulturne baštine u svijetu.

5. Ostale nesreće

Zaključci:

- 1) U skladu s materijalnim mogućnostima izvršiti tehničke prepravke putne mreže na magistralnim i regionalnim putovima, a prilikom izgradnje novih prometnica pridržavati se tehničkih normativa;

- 2) Pooštriti primjenu i provedbu propisa koji reguliraju tehničku ispravnost motornih vozila i priključnih sredstava, a po potrebi izvršiti dogradnju istih;
- 3) S ciljem reguliranja oblasti plovidbe i sigurnosti plovnih sredstava i ljudi potrebno je što prije donijeti krovni zakon o unutarnjoj plovidbi na razini Bosne i Hercegovine;
- 4) Kako bi se umanjio broj industrijskih i drugih nesreća potrebno je pristupiti izmjenama i dopunama svih propisa kako bi se kroz iste osigurala humanizacija radnih uvjeta i zaštite ljudi na radu i u radnom prostoru.

6. Snage civilne zaštite i materijalno-tehnička sredstva predviđena za angažiranje na zadacima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Zaključci:

- 1) Ako se izvede analiza kadrovskog i stručnog profila uposlenih u navedenim strukturama zaštite i spašavanja, doći ćemo do porazne ocjene o spremnosti za preventivno i operativno suprotstavljanje obrađivanim opasnostima i rizicima koji iz njih proistječu: kako po ljude tako i po materijalna dobra;
- 2) Mnoge oblasti se tek pravno uređuju kako bi provedbeni aspekti djelokruga rada nositelja planiranja dobili na operativnosti;
- 3) Dostignutim stupnjem organiziranosti, funkcionalnosti i popunjenosti izvršiteljima ne možemo biti zadovoljni jer u kvalitativnom smislu malo gdje ispunjava zahtjeve za izgradnjom sustava zaštite i spašavanja.

7. Stanje organiziranosti, popunjenosti opremljenosti informacijskog i komunikacijskog sustava u funkciji podrške upravljanju akcijama zaštite i spašavanja

Zaključci:

- 1) Nedostatke navedene u prijedlozima za organiziranje snaga za zaštitu i spašavanje i potrebna MTS i oprema za njihovo opremanje, treba otkloniti potpunom provedbom Zakona o zaštiti i spašavanju, osobito u dijelu koji se odnosi na osnivanje, popunu i funkcioniranje operativnog centra civilne zaštite u Općini;

- 2) Provedbu ovoga zakona dužan je osigurati Općinski načelnik;
- 3) Pored toga, nakon osnivanja operativnog centra civilne zaštite u Općini primjenom provedbenih propisa koji proizlaze iz Zakona o zaštiti i spašavanju potrebno je donijeti odgovarajuće odluke, izvršiti popunu ljudstvom i MTS-om i opremom za nesmetan i funkcionalan rad ovog centra;
- 4) Opremanje komunikacijskom i informacijskom opremom i sredstvima, obučavanje i osposobljavanje i uspostavljanje organizacije veza i komunikacija vršiti na jedinstvenim osnovama i u okviru namjenskih projekata, programa i planova razvoja, kako bi se svi elementi ovog informacijsko-komunikacijskog sustava mogli integrirati u namjenski funkcionalan sustav.

8. Potrebna financijska sredstva

Zaključci:

- 1) Prethodne analize i konstatacije upućuju da i pored velikih poteškoća u konsolidaciji političkih, ekonomskih, sigurnosnih i drugih pitanja državne strukture, postoji formalno-pravna pretpostavka dostupnosti financijskih sredstava, iako je njihova prihodovna osnovica dosta slaba u odnosu na potrebe općine Široki Brijeg oko uspostave organizacije i funkcija elemenata sustava zaštite i spašavanja, otklanjanja i saniranja posljedica od prirodnih i drugih nesreća;
- 2) Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda po osnovu članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, transparentnog izvršenja proračuna po ovim stavkama u općini Široki Brijeg, Vlada Federacije BiH je donijela „Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća“;
- 3) Sredstva ostvarena po osnovu članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobro, nisu i ne mogu biti jedina sredstva u općini Široki Brijeg za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava po članku 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja kao objedinjena voditi na posebnom računu Općine;
- 4) Planiranjem financijskih sredstava nositelja planiranja u proračunima političkih zajednica u Općini, višestruko je isplativije, opravdanije i moralnije ulagati u prevenciju (sprječavanje nastajanja posljedica) nego ulagati u otklanjanje posljedica koje se uslijed izostale prevencije multipliciraju;

- 5) Prevencija u zaštiti i spašavanju na razini Općine treba biti financijski podržana u okviru redovitog planiranja proračuna za potrebe osnovne djelatnosti, usuglašeno s prioritetima Godišnjeg plana provođenja mjera iz Programa razvoja. Pored proračunskih sredstava za zaštitu i spašavanje u okviru redovitog planiranja proračuna, izuzetno će se koristiti i dio sredstava izdvojen po osnovu 0,5% za potrebe preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara;
- 6) Upravljanje raspoloživim financijskim i materijalnim resursima jedino izvodljivo izradom proračuna Općine i njihovim optimiziranjem, po načelu povezivanja, poštujući okvirne uvjete koji trebaju biti, strateški oblikovani u Programu razvoja, što se odnosi i na sredstva po članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju;
- 7) Program razvoja za sve nositelje planiranja, posebice za upravna i stručna tijela civilne zaštite, tvori osnovu za obveznu izradu godišnjih planova u provedbi razvojnih mjera za postizanje spremnosti sustava zaštite i spašavanja za odgovor na izazove prirodne i druge nesreće;
- 8) Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća potrebno je na razini Općine u proračunu izdvojiti 1% od svog godišnjeg proračuna.
- 9) Kako je stanje opremljenosti snaga civilne zaštite za izvršenje namjenskih zadaća nedopustivo loše, potrebno je donijeti političke odluke na svim razinama njene organiziranosti da se realizira Program dodatnog opremanja struktura civilne zaštite koji je Vlada Federacije BiH usvojila još 2001. godine. Financijska sredstva potrebna za ove namjene iznose minimalno 45.000.000,00 KM za područje cijele Federacije BiH;
- 10) Raznovrsni poslovni interesi kompatibilni interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinanciranja ove djelatnosti, osobito ukoliko promiču razvijanje svjesnosti o vrijednostima u Općini, zaštiti i spašavanju ljudi, materijalnih dobara i okoliša.

2. PODACI O STANJU ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STUPANJ ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

I - Uvod

Politika razvoja i Strategija razvoja definiraju da su, ranjivost prema prirodnim ili drugim nesrećama, povećanje industrijalizacije i sve kompleksnija infrastruktura, obilježje Općine.

Pored toga, poznato je da je civilna zaštita u Općini u prošlosti, bila u sastavu obrambenog sustava i zbog toga često poistovjećivana sa spašavanjem žrtava rata, zbog čega, nažalost i dalje nije prepoznata kao nužnost u svojoj nadasve humanoj misiji brige i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

II - Stanje organiziranosti civilne zaštite

Prirodne i druge nesreće utvrđene u Procjeni ugroženosti, ukazuju na mogućnost izazivanja posljedica većih razmjera na širem području Općine.

Imajući to u vidu, Federacija BiH je opredijeljena izgradnji jedinstvenoga sustava zaštite i spašavanja, u kojemu će na svim razinama vlasti imati istu organizaciju, iste nositelje zaštite i spašavanja i istu strukturu upravljanja akcijama zaštite i spašavanja.

To opredjeljenje za jedinstvo organizacije i funkcioniranja zaštite i spašavanja, potvrđuje se i osigurava Zakonom o zaštiti i spašavanju, kao i čitavim nizom provedbenih propisa koji proistječu iz ovoga zakona i osiguravaju jedinstvo sustava zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

Zakon o zaštiti i spašavanju (članak 40.) uređuje strukturu civilne zaštite i kao temeljnog, organiziranog, stručno-operativnog segmenta u sustavu zaštite i spašavanja, za provedbu mjera zaštite i spašavanja kroz:

- a) Službu za civilnu zaštitu u općini i stožere civilne zaštite;
- b) Službe zaštite i spašavanja;
- c) Postrojbe civilne zaštite:
  - opće namjene,
  - specijalizirane namjene;
- d) povjerenstva za procjenu šteta.

Pored prethodno navedenih struktura civilne zaštite Zakonom o zaštiti i spašavanju u sustavu zaštite i spašavanja utvrđene su obveze i potrebe organiziranja, pripremanja i provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za sva tijela vlasti u Općini, te pravnih i drugih osoba.

a) Općinska služba za civilnu zaštitu Široki Brijeg

- 1) Osnovana je Općinska služba za civilnu zaštitu u čijem sastavu je i Operativni centar civilne zaštite. Služba još nije popunjena materijalno, odnosno u tom smislu nije osposobljena i stavljena u funkciju zaštite i spašavanja u punom kapacitetu.
- 2) U Općini Široki Brijeg, Služba za civilnu zaštitu je samostalna, te je imenovan stožer Civilne zaštite a sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju i Operativni centar civilne zaštite.

b) Stožeri civilne zaštite

Važan element sustava zaštite i spašavanja je i Stožer civilne zaštite u Općini, te u gospodarskim društvima i drugim pravnim osobama.

Prema Zakonu o zaštiti i spašavanju, u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja Stožer civilne zaštite obavlja sljedeće poslove:

- 1) odlučuje o uporabi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na ugrožena područja;
- 2) nalaže provedbu odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere;
- 3) usmjerava, koordinira i upravlja akcijama zaštite i spašavanja svih nositelja angažiranih na zaštiti i spašavanju na svojem području;
- 4) rješava sva pitanja koja se tijekom provedbe djelatnosti na zaštiti i spašavanju pojave u svezi angažiranja snaga i sredstava civilne zaštite i provedbi mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Pored već navedenih zajedničkih poslova Zakonom o zaštiti i spašavanju predviđene su i posebne zadaće svih stožera civilne zaštite od Federacije BiH do pravne osobe.

U Općini je imenovan Stožer civilne zaštite kao stručno-operativno tijelo za upravljanje akcijama zaštite i spašavanja. Potrebno je žurno izvršiti sukladno Zakonu, materijalno-tehničko opremanje svih članova Stožera osobnom i zajedničkom opremom.

Materijalna popunjenost Općinskog stožera civilne zaštite uvjetovana je nedostatkom financijskih sredstava.

Općinski stožer civilne zaštite imenovan je Odlukom Općinskog načelnika, kao stručno-operativno i jedino ovlašteno tijelo za upravljanje akcijama zaštite i spašavanja, na području Općine i osposobljen je za izvršavanje Zakonom utvrđenih zadaća.

U osnovi, Zakon o zaštiti i spašavanju utvrđuje potrebu da najrazvijeniji dio sustava zaštite i spašavanja treba biti na razini Općine.

Pored toga, podaci govore da još nijedna pravna osoba iz članka 32. Zakona o zaštiti i spašavanju nije osnovala stožere, i može se konstatirati da je stanje na ovoj razini potpuno nezadovoljavajuće.

c) Službe zaštite i spašavanja

Dosadašnji stupanj razvoja Bosne i Hercegovine, kao i elementi tekuće srednjoročne strategije razvoja Bosne i Hercegovine ukazuju da nismo u mogućnosti, a nije ni racionalno, razvijati masovno postrojbe civilne zaštite različitih struktura, namjena i broja, pa se zakonodavac opredijelio da za potrebe sustava zaštite i spašavanja treba uključiti sve resurse i snage u tijelima uprave, gospodarskim društvima i pravnim osobama.

Na razini Općine osim što su osnovana zakonom propisana upravna i stručno-operativna tijela, postoje i određeni kapaciteti koji još uvijek nisu funkcionalno integrirani u sustavu zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nesreće, a odnose se na gospodarska društva, naročito koja obavljaju djelatnosti iz članka 32. Zakona o zaštiti i spašavanju, kapaciteti javnih poduzeća i drugih pravnih osoba, vladine i nevladine organizacije, kao što su službe hitne pomoći, profesionalne vatrogasne postrojbe i dragovoljna vatrogasna društva, Crveni križ, policijske snage, Oružane snage Bosne i Hercegovine i drugi.

Suradnja među svim nositeljima planiranja u tijelima lokalne samouprave, drugim institucijama i ustanovama je imperativ, jednako u ostvarivanju strateške prevencije, izradi i usklađivanju Programa razvoja, a potom planova zaštite i spašavanja, kao i stvaranju povjerenja građana u institucije pravnog sustava.

d) Postrojbe civilne zaštite

Sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju, postrojbe civilne zaštite osnivaju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage civilne zaštite radi neposrednog angažiranja na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća.

Postrojbe civilne zaštite osnivaju se kao postrojbe opće i specijalizirane namjene, a temeljem Procjene ugroženosti, mogu se osnivati kao timovi, odjeljenja i vodovi. S obzirom da na području Općine ne postoje operativne snage kojima bi se u uvjetima prirodne i druge nesreće mogle intervenirati u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, nameće se potreba za osnivanjem jedne specijalne jedinice civilne zaštite za žurne intervencije, koja bi mogla zadovoljiti dio procijenjenih potreba.

e) Povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća

U skladu s odredbama Uredbe o procjeni šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/04, 38/06, 52/09 i 56/09) na razini jedinice lokalne samouprave predviđeno je osnivanje povjerenstava za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća.

Pored konkretnih zadaća povjerenstava utvrđenih u navedenoj Uredbi, povjerenstva se osnivaju i radi zakonitog, racionalnog i ekonomičnog, odnosno transparentnog korištenja proračunskih sredstava u saniranju i ublažavanju posljedica nastalih djelovanjem prirodne ili druge nesreće.

U Općini su osnovana povjerenstva za procjenu šteta.

f) Izvori financiranja

Izvori financiranja zaštite i spašavanja u Općini, osiguravaju se u proračunu Općine, i koja su uglavnom nedostatna za financiranje svih potreba zaštite i spašavanja.

Izvršna tijela vlasti u Općini, kroz svoje proračune uglavnom financiraju redoviti rad tijela civilne zaštite i njihove programe rada, dok je financiranje stožera civilne zaštite u proteklom periodu nije bilo adekvatno riješeno.

g) Civilno društvo i nevladine organizacije

Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i u ostvarenju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja.

U Općini djeluje više nevladinih organizacija i udruga građana i fondacija čija djelatnost ima izuzetan značaj u sustavu zaštite i spašavanja.

Prema Procjeni ugroženosti izdvajamo:

- Crveni križ Općine je nevladina organizacija koja je prihvatila načela Međunarodnog crvenog križa, a svoju djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o crvenom križu Federacije Bosne i Hercegovine, statutom i drugim aktima kojima je ova djelatnost utvrđena. Potrebno je između Općinske službe za civilnu zaštitu i Crvenog križa općine potpisati odgovarajući sporazum o međusobnoj suradnji u ostvarivanju zadataka u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Humanitarne i nevladine organizacije koje u svome poslanju imaju zaštitu i spašavanje, odnosno pomaganje ljudima kao što su:
  - Radio-amateri su udruga građana koja se uključuje u osiguranje sustava veza za sve strukture koje sudjeluju u prevenciji i sprječavanju nesreća, osobito s katastrofalnim posljedicama i mogu predstavljati značajnu alternativu za uspostavu i održavanje veza kada redovite veze ne mogu uspostaviti funkciju.
  - Vatrogasni resursi, kroz profesionalne vatrogasne postrojbe i dobrovoljna vatrogasna društva značajan su kapacitet koji treba na novi način uvezati u sustav zaštite i spašavanja.
  - Udruge od značaja za zaštitu i spašavanje su: izviđači, gorani i druge udruge građana.

III - Dostignuti stupanj zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

a) Procjena ugroženosti

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju donesena je Metodologija za izradu procjene ugroženosti, te Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

Općinski načelnik, je na prijedlog Općinske službe za civilnu zaštitu donio Procjenu ugroženosti, a prema podacima zaključno s danom 09.1.2012 godine.

Temeljem urađenih procjena ugroženosti i donesenih programa razvoja, što je u skladu s Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja pristupiti izradi tih planova.

b) Mehanizmi za praćenje rizika i pravljenje mapa rizika

Sadašnja organiziranost i međusobna koordinacija subjekata u sustavu zaštite i spašavanja nije osigurala mehanizme za praćenje rizika i pravljenje mapa rizika.

Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima u Općini za praćenje rizika i mapiranje rizika, zadužene su resorne službe koje su dužne o svim situacijama redovito izvješćivati Općinski stožer civilne zaštite, odnosno Općinsku službu za civilnu zaštitu i vatrogastva o poduzetim mjerama i aktivnostima za sprječavanje, odnosno ublažavanje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća.

c) Osvrt na dosadašnja iskustva

Na temelju dosadašnjih iskustava i analiza prirodnih i drugih nesreća koje su ugrozile područje Općine i šire, odnosno dobivenih znanja kroz različite oblike sudjelovanja na seminarima, okruglim stolovima i vježbama u zemlji i inozemstvu, stečena su značajna iskustva koja je nužno, kao naučene lekcije, ugraditi u sva planska dokumenta Općine za organiziranje zaštite i spašavanja.

Tijekom svake akcije, u fazi odgovora i oporavka, a osobito nakon nesreće, analiziraju se posljedice u kojima se posvećuje osobita pažnja ugroženosti siromašnijih slojeva stanovništva koji nisu u mogućnosti izvršiti sanaciju svojih objekata i slično. U takvim situacijama sva tijela vlasti kroz svoje proračunske zalihe, ali i kroz uvedenu posebnu naknadu za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća, osiguravaju minimalna sredstva za zbrinjavanje najugroženijih kategorija stanovnika.

d) Međunarodna suradnja u upravljanju smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća

Stalna i neposredna prijetnja od prirodnih i drugih nesreća izazvanih nadnaravnim djelovanjem prirode ili ljudskim djelovanjem, zahtijeva da Bosna i Hercegovina, sa susjednim i drugim zemljama u okruženju potpiše odgovarajuće sporazume i memorandume o zajedničkom planiranju akcija zaštite i spašavanja, primanju i pružanju humanitarne pomoći u slučaju većih prirodnih i drugih nesreća.

Ovakvi sporazumi ili memorandumi trebali bi se potpisati sa nizom zemalja u regiji čime bi se, u slučaju prirodnih i drugih nesreća, omogućilo brzo, u skladu sa traženjem ugroženog, djelovanje bez većih problema tijekom prelaska državnih granica.

Za sada su Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska potpisale međudržavni sporazum o međusobnoj suradnji u prirodnim i drugi nesrećama, a u tijeku je priprema za potpisivanje sličnog sporazuma sa državama Srbijom i Crnom Gorom.

Pored toga Bosna i Hercegovina je prihvatila humanitarne standarde i pozitivna iskustva međunarodnih humanitarnih i drugih organizacija. Isto tako potrebno je sa susjednim regijama, zemalja potpisnica sporazuma uspostaviti i razvijati stalnu suradnju po pitanjima zaštite i spašavanja.

3. PLANSKE PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

I - Uvod

Ukazujući na potrebu utvrđivanja planskih preventivnih mjera zaštite i spašavanja, polazimo od činjenice, da preventivne mjere za zaštitu i spašavanje moraju imati središnje mjesto i prednost nad svim drugim oblicima organizirane i planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i od činjenice da građani Općine moraju biti pravodobno i pravilno informirani o svim opasnostima i rizicima i o mogućnostima zaštite, kao i o nužnosti njihovoga sudjelovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća.

Podaci o opasnostima i rizicima, planovima, mjerama i aktivnostima na zaštiti i spašavanju su javni, pa nositelji planiranja moraju upoznavati stanovništvo o opasnostima i rizicima, načinu zaštite i upoznati ih s planovima zaštite i spašavanja kao i o pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće, kao dio prevencije za smanjenje rizika.

II - Opće naznake prevencije

Prema naznakama u Politici razvoja, prevencija obuhvaća planiranje mjera koje su kao redovite planske aktivnosti usmjerene na umanjenje mogućnosti nastanka prirodne i druge nesreće i njenih posljedica, a ako se nesreća ipak desi, determinira se kao skup mjera koje će umanjiti štetne učinke po ljude i materijalna dobra.

Vrlo važan segment mjera prevencije je faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći, odnosno vrijeme prije nastanka prirodne ili druge nesreće. U vremenu prije nastanka prirodne ili druge nesreće podrazumijeva se provođenje određenih mjera zaštite i spašavanja kojima se može utjecati na sprječavanje nastanka prirodne i druge nesreće, odnosno kojima se može utjecati na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće, za što su posebno odgovorna tijela vlasti i pravne osobe.

Potrebno je podvući obvezu svih nositelja planiranja da u planirane preventivne mjere zaštite i spašavanja ugrade strateške pravce sa akcijskim planovima u kojima su sadržani konkretni programi, projekti i inicijative za provođenje tih mjera, s utvrđenim nositeljima, suradnicima, rokovima i izvorima financiranja. To znači, da se moraju izabrati ostvarivi ciljevi za predviđeno vrijeme realizacije Programa razvoja, odnosno moraju biti u potpunosti realni.

III - Prevencija kroz mjere i aktivnosti

Temeljem Zaključaka iz Procjene ugroženosti i Politike razvoja, prioritetno se nameću određene preventivne mjere i aktivnosti zaštite i spašavanja od ključnih opasnosti, koje definiramo kao programske prioritete, kroz strateške pravce sa akcijskim planovima u ovom ili budućim programima razvoja.

1) Potres

Procjenom ugroženosti su već utvrđene moguće posljedice za ljude i materijalna dobra u slučaju potresa na teritoriju Općine. Temeljem Procjene ugroženosti može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija građevina na određenim područjima, bespravna gradnja i, ne pružaju mogućnost primjene učinkovite zaštite od potresa, osim građevina građenih suvremenim otpornim konstruktivnim sustavima.

a) Mjere:

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra, od pojave potresa, umanjile potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz izradu novih i izmjenu postojećih prostornih i urbanističkih planova,
- Striktno primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata,
- Prilikom novih projektiranja moraju se uzimati u obzir konkretni seizmički uvjeti područja, lokacije na kojima se grade objekti i primijeniti temeljna načela potresnog inženjerstva, što će izravno utjecati na smanjenje posljedica od potresa.

b) Aktivnosti:

- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara potresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmičkih, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje,

- Započeti proces znanstvenog pristupa sagledavanju ugroženosti na mikro-lokalitetima, osobito urbanih sredina sa starim objektima ili objekata koji su građeni starom tehnologijom, a istodobno ugroženih bespravnom gradnjom i klizištima,
- Izvršiti modernizaciju i osuvremenjivanje mreže seizmoloških stanica, kako bi se obavljalo sustavno registriranje, prikupljanje, analiziranje i proučavanje seizmičkih i seizmo-tektonskih pojava.

2) Odronjavanje

Procjenom ugroženosti evidentirana je opasnost odronjavanja tla jer je na području Općine registriran manji broj u sjevernom području naše Općine, čiji je broj posebno povećan tijekom i neposredno nakon rata (1992-1995.), uslijed nekontrolirane sječe šume i eksploatacije mineralnih sirovina što je utjecalo na promjenu vodnoga režima i režima tla. Osim toga, mnoga odronjavanja uzrokovana su ili aktivirana uslijed izražene nezakonite i neplanske gradnje posebno individualne stambene izgradnje.

b) Mjere i aktivnosti:

- Obvezatno je kontinuirano praćenje i dokumentiranje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, osobito u zahvatu područja ugroženih odronjavanjem tla i prometnica,
- Znanstveni i stručni pristup sagledavanja ugroženosti na mikro-lokalitetima, osobito urbanih sredina i lokaliteta ugroženih bespravnom gradnjom, izradom odgovarajućih karata, sanacijom odrona po prioritetima,
- Pooštriti mjere nadzora i sankcioniranja nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, u okviru dosljedne provedbe propisa koji reguliraju uvjete nisko i visoko-gradnje.

3) Visoki snijeg i snježni nanosi

Procjenom ugroženosti od visokog snijega i snježnih nanosa nametnula se potreba poduzimanja organiziranih i učinkovitih mjera zaštite i spašavanja, u uvjetima nastanka snježnih neprilika, kao što su zametenost i neprohodnost putnih pravaca, zatim izoliranost ruralnih sredina, nedostatak energenata u urbanim sredinama, paraliziranje gradskog prometa i opskrbljivanje stanovništva živežnim namirnicama u takvim uvjetima.

a) Mjere i aktivnosti:

- Za ovakve aktivnosti, odnosno spašavanje nastradalih u snježnim nanosima i lavinama potrebno je osposobiti i tehnički opremiti odgovarajuće udruge građana (planinarska društva, Gorska služba spašavanja, speleolozi i drugi.),
- Sukladno procedurama tražiti i angažiranje Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pružanju pomoći općinskim vlastima na potrazi i spašavanju i druge vrste pomoći,
- Plansko osiguravanje robnih zaliha za ovakve namjene.

4) Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom

Područje Općine je ugroženo od poplava manjeg ili većeg intenziteta, većih ili manjih vodotoka i što je posebno izraženo ciklično pojavljivanje u kratkim vremenskim razmacima. Uz ovu pojavu uglavnom se ne izražava potreba evakuacije stanovništva i provođenje mjere spašavanja na vodi i pod vodom. To zahtijeva ostvarivanje neprekidne suradnje i uvezivanja redovitih djelatnosti svih nadležnih nositelja zaštite i spašavanja u ovoj oblasti.

a) Mjere:

- Osigurati sredstva (financijska i materijalna) i provođenje izgradnje objekata za zaštitu od poplava, te jasno utvrditi stupanj zaštite kojega oni osiguravaju,
- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cijelosti, a koji imaju utjecaja na nastanak poplava, a pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnome području.

b) Aktivnosti:

- Istraživačkim aktivnostima izraditi projekte zaštite od poplava na vodotocima koji su u ingerenciji Općine, te inicirati slične projekte na mikro-razinama u općini radi uređenja glavnih tokova rijeka, u cilju jedinstvene zaštite od poplava,
- Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje, upravljanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata.

5) Suša

Procjenom ugroženosti od suše koje nisu česte, osobito s katastrofalnim posljedicama, ali koje u manjem ili većem intenzitetu nanose štete u materijalnim dobrima, nametnula je potrebu prevencije od nastanka i šteta od suše velikih razmjera. Pored toga, suša može ugroziti i ljude, smanjenjem dotoka vode u vodovodnim sustavima ili mehaničkim prekidom u opskrbi vodom, a posebno pogoduje izazivanju požara većih ili manjih razmjera.

a) *Mjere i aktivnosti:*

- Znanstvenim istraživanjem, prioritetno uspostaviti jedinstven katastar postojećih i novih izvorišta i objekata za vodoopskrbu na području Općine,
- Dodatno opremiti i osposobiti laboratorije za ispitivanje higijenske ispravnosti vode,
- Zahvaćanjem dodatnih količina voda iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta poboljšati opskrbljenost stanovništva kroz već obuhvaćene javne vodovode i proširivanjem istih na veći broj naselja u kojima je došlo do smanjenja dotoka u rezervoare,
- Planirati i osigurati cisterne i druga sredstva za transport vode radi opskrbe najugroženijih kategorija stanovništva.

6) Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

6.1. Epidemije

Prema Procjeni ugroženosti, epidemije zaraznih bolesti predstavljaju nagle pojave više slučajeva nekog zaraznog oboljenja ljudi, koja je rezultat više uvjeta za njeno nastajanje. Prema epidemiološkim procjenama za vrijeme trajanja prirodnih ili drugih nesreća epidemije zaraznih bolesti ljudi javljaju se deset puta češće nego u normalnim okolnostima.

a) *Mjere i aktivnosti:*

Pored općih mjera utvrđenih u Procjeni ugroženosti, u slučaju većih epidemija kao i u slučaju prirodnih i drugih nesreća koje mogu dovesti do epidemije, potrebno je poduzeti i dodatne preventivne mjere ublažavanja opasnosti za ljude, i to:

- rano otkrivanje izvora zaraze i putova prenošenja zaraze,
- laboratorijsko ispitivanje uzoraka,
- prijavljivanje zaraznih bolesti,
- izolaciju oboljelih,

- prijevoz i liječenje oboljelih osoba,
- zdravstveni odgoj,
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija,
- imunizacija, seroprofilaksa i kemoprofilaksa,
- karantena, zdravstveni nadzor.

6.2. Epizootije

Epizootije predstavljaju bolesti životinja koje s obzirom na učestalost u Bosni i Hercegovini analogno F BiH, Županiji i Općini (više od 15), koje direktno ugrožavaju živote ljudi, te pojava novih oboljenja kao što je, trenutno, avijarna influencija (Ptičja gripa), zahtijevaju posebnu pažnju i planiranje preventivnih mjera u ovome programskom razdoblju.

a) *Mjere i aktivnosti:*

Pored općih mjera utvrđenih u Procjeni ugroženosti kao dio preventivnih mjera zaštite u ovoj oblasti potrebno je naročito:

- rano otkrivanje i sprječavanje pojava širenja zaraznih oboljenja životinja,
- opremanje odgovarajućih veterinarskih laboratorija i ustanova radi ispitivanja uzročnika zaraznih bolesti,
- dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju,
- pravodobno osiguranje zaštitnih cjepiva za životinje,
- posebne državne mjere ograničenja i zabrane uvoza i prijevoza životinja i namirnica životinjskog podrijetla.

6.3. Biljne bolesti i štetočine

Prema Procjeni ugroženosti, utvrđena je stalna prisutnost jednog broja biljnih bolesti i štetočina koje se po značaju dijele na karantenske i ekonomski vrlo štetne koje mogu prouzročiti i određena oboljenja kod ljudi, jer je biljna hrana kao strateški proizvod bitan uvjet za održavanje i reprodukciju ljudi.

Kompletne mjere za suzbijanje opasnosti i posljedica biljnih bolesti i štetočina kao i mjere na unaprjeđenju stanja u ovoj oblasti dane su u Procjeni ugroženosti.

6.4. Zaštita šuma

Izuzetno izražen problem u ovoj oblasti zahtijeva u ovome dokumentu kao i u drugim dokumentima Programa razvoja, ova oblast je posebno obrađena, jer je aktualno zdravstveno stanje šuma u Općini ocijenjeno lošim, a rezultat je to mnogih negativnih utjecaja, objektivne i subjektivne prirode.

Subjektivni uzroci su posljedica neorganiziranosti države, odsustva jedinstvenog koncepta gospodarenja šumama, jačanja utjecaja lokalne vlasti pri korištenju ovog prirodnog resursa, nekontrolirana sječa (krađa) drveta.

a) Mjere i aktivnosti:

- Obnova znanstveno-istraživačkog rada u šumarstvu, posebno s projektima zaštite sa aspekta pošumljavanja goleti i rekonstrukcije degradiranih šuma, smanjenja devastiranosti šuma koje dovode do erozija tla i pojava, potreba izgradnje protupožarnih putova radi zaštite šuma,
- Radi očuvanja šuma, potrebno je utvrditi strategijske osnove razvoja šumarstva, donijeti krovni (opći) Zakon o šumama koji će uvažavati međunarodne konvencije koje se tiču šuma, ali više od toga, nužno je mijenjati shvaćanje o šumama i jače afirmirati njihove općekorisne funkcije.

7) Rizik od mina

Procjena ugroženosti, koja je proizašla iz Procjene BHMACH-a, ukazuje na izuzetnu ugroženost cjelokupnog stanovništva Bosne i Hercegovine od mina i drugih NUS-a. Uvažavajući tu Procjenu, Vlada Federacije BiH je 2009. godine donijela Izlaznu strategiju održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite od 01.1.2010. do 2019. godine, koju je pripremila Federalna uprava za civilnu zaštitu.

Bez obzira na taj dokument izdvajamo sljedeće mjere i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

a) Mjere i aktivnosti:

- U Bosni i Hercegovini je potrebno potpunije pravno dograditi zakonsku i stručnu problematiku razminiranja,
- Razviti sve oblike prevencije o minskim opasnostima u tijelima vlasti i svjesnosti kod građana kroz realizaciju dodatnih programa „Svjesnosti o minama“,
- Objediniti resurse za razminiranje u Bosni i Hercegovini i osigurati učinkovitost svih kapaciteta, osloncem na vlastite finansijske mogućnosti i upravljanje.

8) Požari

Veliki požari u Općini do sada su se uglavnom pojavljivali kao posljedica tehničko-tehnološke ili prirodne nesreće (suše), veliki šumski požari i drugi požari nastali prirodnim djelovanjem i ljudskom nepažnjom. Gašenje požara, spašavanje ljudi ugroženih požarom uz provođenje prevencije, glavni je zadatak snaga protupožarne zaštite (među njima i javna poduzeća koja gazduju šumama) i vatrogasnih postrojbi. Procjenom ugroženosti je konstatirano otežano provođenje preventivnih mjera od požara i eksplozija, gašenje požara, spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, te ostvarivanje svih drugih pitanja od značaja za funkcioniranje i razvoj u ovoj oblasti u Općini.

Da bi se ovakvo stanje nadišlo potrebno je provesti sljedeće mjere i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

a) Mjere i aktivnosti:

- Donijeti Zakon o zaštiti od požara i vatrogastva ŽZH i u skladu sa istim izraditi provedbene akte;
- Sukladno Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu Županije treba donijeti dopunu Procjene ugroženosti s posebnim osvrtom na požar kao ugrozu koja najviše pogađa područje Općine, i gospodarska društva, organizirati i obučiti snage za uspješne intervencije gašenja požara (vatrogasne postrojbe, dragovoljna vatrogasna društva);
- Analogno tome donijeti Plan zaštite od požara Općine pravnih osoba i gospodarskih društava;
- U skladu sa zakonskim propisima koji reguliraju zaštitu šuma, preko gospodarskih društava koja gazduju šumama, izvršiti organizirano motrenje šuma, redovito praćenje i pravodobno javljanje o nastanku požara u cilju što hitnijeg otklanjanja, odnosno gašenja požara.

9) Radijacijsko–kemijsko–biološka zaštita (RKB)

Procjenom ugroženosti utvrđene su moguće posljedice po ljude i materijalna dobra od RKB agensa.

a) Mjere

- Inicirati donošenje zakonskih i provedbenih propisa Bosne i Hercegovine koji trebaju biti usklađeni s međunarodnim konvencijama i propisima Europske unije (iz oblasti ionizirajućeg i ne-ionizirajućeg zračenja, iz oblasti sigurnosnog postupanja s kemikalijama i druge provedbene propise koji govore o državnome registru i inventaru kemikalija, profilima, odnosno načinu izvješćivanja, procjene rizika i planova za intervencije i drugo, iz oblasti biološke sigurnosti);

- Uspostavljanje multidisciplinarnog režima angažmana institucija iz oblasti javnog zdravstva (opremanje i osnivanje medicinskih timova višefunkcionalnog sastava);
- Uspostavljanje baze podataka i umrežavanje svih aktera u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od RKB agensa (tijela civilne zaštite, javno zdravstvo, policija, vatrogasci i drugi);
- Postojeće mreže stanica za praćenje radioaktivnosti proširiti na sve veće urbane centre u Federaciji BiH;
- Stručno obučavanje i osposobljavanje za izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja u slučaju RKB nesreće. Znanstvena istraživanja na uklanjanju i ublažavanju prisutnih rizika kontaminiranog okoliša sa RKB agensima.

b) Aktivnosti

- Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom sa akcentom na poljoprivredno zemljište, radi izbora što preciznijih metoda i tehnika mogućeg odgovora na RKB nesreće,
- Nakon donošenja zakona i drugih propisa na razini Bosne i Hercegovine koji se odnose na ionizirajuće zračenje i radijacijsku sigurnost, zdravstvenu zaštitu, zaštitu okoliša, kemikalije, prijevoz opasnih tvari i drugo, potrebno uskladiti federalne, županijske i općinske propise,
- Organizirati, opremiti i obučiti službu RKB zaštite u okviru Zavoda za javno zdravstvo sa sjedištem u Grudama.

10) Zaštita okoliša

Procjenom ugroženosti iz oblasti zaštite okoliša izdvojene su moguće posljedice po ljude i materijalna dobra uslijed onečišćenosti vode, zraka i tla na području Općine. Stvarni stupanj ugroženosti i konkretne mjere koje bi trebalo poduzeti dat će se nakon donošenja ili ažuriranja postojećih propisa, odnosno nakon stručnih elaboracija iz ove oblasti, a u ovom dokumentu se donose samo okvirne mjere i aktivnosti:

a) Mjere i aktivnosti

- Uskladiti Zakon o zaštiti okoliša i Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03) s međunarodnim konvencijama i propisima Europske unije,
- Razviti i primjenjivati upravljačke standarde i metodologije koje se odnose na atmosferu,
- Izraditi registar odlagališta i uspostaviti kontinuirani nadzor nad opasnim otpadom,

- Riješiti postojeći problem takozvanog industrijskog otpada,
- Problem uništavanja opasnog otpada riješiti i nabavkom mobilnih postrojenja za spaljivanje.

11) Zaštita i spašavanje kulturno-povijesnih dobara

U cilju učinkovite provedbe preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja kulturno-povijesnih dobara u Općini, općinska tijela i nadležne državne institucije moraju prioritetno pristupiti provedbi:

a) Mjere:

- Kroz odgovarajuće propise u Općini, utvrditi mjere za sprječavanje odlaganja otpada unutar arheoloških lokaliteta, ruševina kulturnih objekata i svih drugih objekata kulturne baštine,
- Osigurati kontinuitet u educiranju konzervatorskih i restauratorskih stručnjaka s aspekta primjene novih saznanja i tehnoloških rješenja obnove objekata kulturne baštine u svijetu, za potrebe Općine.

b) Aktivnosti:

- Ostvariti suradnju s nadležnima da se prilikom izradbe seizmološke karte Bosne i Hercegovine ucrtaju i objekti kulturne baštine, po zonama, i ažurirati je nakon proglašenja svakog novog spomenikom kulture,
- U izradi karata poplavnih područja ucrtati sve objekte kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodenice), i ažurirati je nakon proglašenja svakog novog objekta spomenikom kulture,
- Izraditi studiju o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni, ažurirati stanje (godišnje).

Planiranje i provođenje mjera prevencije važno je s aspekta ekonomskog stanja u Općini i potrebi da postojeći resursi (organizacija, kadrovi i materijalna sredstva) budu u funkciji. Općina nema sredstava niti mogućnosti da bez punog angažiranja tijela vlasti svih razina, pravnih osoba iz članka 32. Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih pravnih osoba, te vladinih i nevladinih organizacija i udruga, ima pravi odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Važnost planiranja i provođenja preventivnih mjera, kao početni korak, treba biti u nadilaženju improvizacija u primjeni Zakona o zaštiti i spašavanju. Treba žurno nadići i pristupiti implementaciji obveza utvrđenih u narednom elementu „Temeljni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

4. TEMELJNI CILJEVI, ZADACI I NAČINI OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANI- ZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

I - Uvod

S obzirom na procijenjeno stanje ugroženosti područja Općine od prirodnih i drugih nesreća, pri čemu su definirane ključne opasnosti i rizici - koje su stalna prijetnja životu i zdravlju ljudi i materijalnim dobrima, odnosno koje uslijed nedovršene/neizgrađene normativno-pravne infrastrukture predstavljaju ogroman teret i kočnicu u razvoju, napretku i sveukupnome boljitku kako područja Općine tako i šire, nameće se potreba žurnog pristupanja realizaciji postavljenih ciljeva i zadaća.

Političko i strateško definiranje ciljeva i zadaća ima presudnu ulogu u stvaranju povoljnog okruženja i ozračja zadovoljstva uvjetima i stupnjem zaštite i spašavanja od svih determiniranih opasnosti i rizika kako na području naše Općine.

II - Temeljni ciljevi

Uvažavajući sva dosadašnja iskustva, procjene ugroženosti Općine, koje je do sada donio Općinski načelnik pojave, događaje i trendove koji imaju utjecaja na organizaciju i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za razdoblje 2012-2016. godine, a uvažavajući ciljeve utvrđene u Politici razvoja, utvrđuju se i osnovni ciljevi zaštite i spašavanja u Općini, i to:

- 1) uspostavljanje sustava zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne ugroze, na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe Općine i njenih građana, na smanjenju utjecaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, na materijalna dobara i okoliš, a ako se dogode nesreće da bude manje posljedica i učinkovitije otklanjanje posljedica tih nesreća;
- 2) povećanje suradnje među nositeljima planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinaciju u provođenju akcija zaštite i spašavanja u Općini, primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti;

- 3) organiziranje i izgradnju djelotvornog i prilagodljivog sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, usmjerenog na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, posebice na povećanju razine prevencije, u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama zaštite i spašavanja;
- 4) definiranje i izgradnju odgovarajućih struktura za zaštitu i spašavanje (postrojbe i službe zaštite i spašavanja) čija će okosnica biti pravne osobe koje se u okviru redovite djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i imaju visoku razinu spremnosti, a ostale parcijalne kapacitete (vatrogastvo i protupožarna zaštita, Crveni križ i druge udruge), u cijelosti integrirati u jedinstven sustav zaštite i spašavanja;
- 5) dogradnju postojećeg sustava zaštite i spašavanja koji će prouzrokovati strukturalne reforme u oblasti obrane i policije kako bi se ojačali i kapitalizirali učinci civilno-vojne suradnje.

III - Konkretna zadaća

1. Operativni centri civilne zaštite

S obzirom da je u Općini, odnosno u sastavu Općinske službe za civilnu zaštitu ustrojen Općinski operativni centar civilne zaštite, u narednom razdoblju je nužno raditi na odgovarajućem opremanju istog.

Da bi se ovo mogli ostvariti, potrebno je organizirati i izdvojiti značajna sredstva za opremanje ovih centara kvalitetnom opremom, što će se učiniti kroz vlastite programe razvoja Općine.

Ove centre je u narednom razdoblju potrebno što prije stručno i kadrovski osposobiti i obučiti za rad u uvjetima prirodne ili druge nesreće, odnosno kako bi mogli u određenom vremenu opsluživati nadležne stožere civilne zaštite. Posebnu pažnju prilikom organiziranja i popunjavanja ovih centara treba obratiti na njihovu „mirnodopsku ulogu“ odnosno ulogu u uvjetima prirodne ili druge nesreće, kada se ti centri popunjavaju do punog broja i kada rade neprekidno 24 sata.

2. Stožeri civilne zaštite

U Općini je formiran stožer civilne zaštite.

Organiziranje, odnosno kadrovsko jačanje stožera civilne zaštite mora se završiti najkasnije do konca 2012. godine.

3. Službe zaštite i spašavanja

Prema odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, a sukladno članku 32. od gospodarskih društava i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje osnivaju se službe zaštite i spašavanja, odnosno ako nije moguće u tim gospodarskim društvima i drugim pravnim osobama organizirati službu zaštite i spašavanja, sukladno Procjeni ugroženosti, organiziraju se samostalne službe zaštite i spašavanja koje djeluju na području Općine.

Treba donijeti odgovarajuće odluke o osnivanju, a potom organizirati i potpisivanje odgovarajućih ugovora o međusobnim obvezama u pogledu dodatnog opremanja, obuci tih službi i njihovoga sudjelovanja u akcijama zaštite i spašavanja na zahtjev odgovarajućih stručno-operativnih tijela zaštite i spašavanja (stožera civilne zaštite).

Sve propise iz ove oblasti treba donijeti najkasnije do konca 2012. godine.

Općinski načelnik donijet će odgovarajuće propise o formiranju službi zaštite i spašavanja i izvršiti njihovo konstituiranje do konca 2012. godine.

4. Postrojbe civilne zaštite

Da bi se na općinskoj razini osnovale, sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju i procjenama ugroženosti, postrojbe civilne zaštite (opće i specijalizirane namjene) potrebno je odmah pristupiti izradi i donošenju novih propisa kojim će se utvrditi poslovi, zadaci i način rada ovih postrojbi, te njihov okvirni i osobni ustroj (formacije).

Sve propise iz ove oblasti treba donijeti najkasnije do polovice 2013. godine, a subjekti sustava zaštite i spašavanja će ga implementirati u roku predviđenom u tim propisima.

Posebno je važno napomenuti da se Programom razvoja, prije svega akcent daje na osnivanje službi zaštite i spašavanja na svim razinama organiziranja, a u nemogućnosti organiziranja službi zaštite i spašavanja, osnivaju se odgovarajuće postrojbe specijalizirane namjene iz članka 131. Zakona o zaštiti i spašavanju.

5. Povjerenstva za procjenu šteta

Praksa je pokazala da na terenu vlada velika nejasnoća oko metoda i postupaka u radu na procjenjivanju i evidentiranju nastalih šteta i provedbi postupaka oko traženja i korištenja dobivene financijske ili materijalne pomoći. Iz tih razloga, a i da bi se sve ovo objedinilo kroz jedno stručno tijelo, spomenutom uredbom je propisano da se na svim razinama vlasti osnivaju ova povjerenstva.

Da bi Povjerenstva za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća mogla kvalitetno ispunjavati svoje obveze, utvrđene i u mjerama prevencije, potrebno je izraditi odgovarajuće planove i programe za njihovu obuku u provođenju Uredbe, ili propisati dodatne smjernice ili upute koje bi pojasnile način rada ovih povjerenstava.

6. Opremanje

Uvažavajući ekonomski razvoj Općine, intencije i zadaće iz Programa razvoja upućuju na potrebu uključivanja u sustav zaštite i spašavanja resursa koji se nalaze u gospodarskim društvima i drugim pravnim osobama.

Opremanje ovih struktura će se ostvarivati nakon njihovog proglašenja službama zaštite i spašavanja u općinama, odnosno nakon njihovog uključivanja u planove zaštite i spašavanja.

Ostale strukture zaštite i spašavanja (stožeri, povjerenici, postrojbe, te povjerenstva za procjenu šteta) opremaju se i financiraju iz proračuna osnivača ili drugih zakonom predviđenih izvora.

To će se ostvariti temeljem potreba utvrđenih procjenom i odlukama nadležnih tijela, a realizacija će uslijediti kroz planove zaštite i spašavanja navedenih nositelja planiranja, nakon donošenja Programa razvoja.

Ako bi se masovnije organizirale službe zaštite i spašavanja u subjektima iz članka 32. Zakona o zaštiti i spašavanju, nabavka odgovarajućih materijalno-tehničkih sredstava i opreme, uglavnom bi se svela na minimalna izdvajanja financijskih sredstava za opremanje organiziranih struktura zaštite i spašavanja predviđenih u proračunima Općine, odnosno predviđene odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju.

U narednom razdoblju svi nositelji planiranja zaštite i spašavanja su dužni pravodobno planirati odgovarajuća financijska sredstva za nabavku i opremanje, te obučavanje svih struktura zaštite i spašavanja sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju.

7. Suradnja sa nevladinim organizacijama i udrugama

Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pri pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća, gašenju požara i dr.), potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

Uključivanjem nevladinih organizacija i udruga u sustav zaštite i spašavanja, kao službe zaštite i spašavanja ili subjekti utvrđeni u planovima po mjerama zaštite i spašavanja osiguravala bi se i njihova financijska potpora kroz provedbu programa razvoja i planova zaštite i spašavanja Općine.

IV - Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje ostvaruje se prije svega dosljednim provođenjem Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji proizlaze iz ovog Zakona, te inter-resornih zakonskih i provedbenih propisa kojima je regulirana ova oblast.

Da bi se ovo ostvarilo, potrebno je u što kraćem roku:

- 1) Izvršiti inter-resorno usklađivanje svih zakonskih i provedbenih propisa u dijelu koji se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara;
- 2) Na razini Općine donijeti Programe razvoja koje treba međusobno uskladiti i koordinirati, što treba uraditi najkasnije do konca 2012. godine;
- 3) Donijeti nove ili ažurirati postojeće Planove zaštite i spašavanja, što treba učiniti najkasnije jednu godinu nakon donošenja Programa razvoja;
- 4) Organizirati i uspostaviti inspeksijski nadzor u oblasti zaštite i spašavanja Općine;
- 5) Osigurati punu transparentnost i odgovornost u trošenju financijskih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje.

V - Smjernice za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

a) Opće smjernice

Temeljem Zakona o zaštiti i spašavanju, smjernice o organiziraju strukture civilne zaštite sadržane su u propisima kako slijedi:

- Zakonom o nadležnostima općinskih tijela vlasti u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a u skladu sa stavkom 2. članka 29. Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđene su nadležnosti istih;
- Propisom Općine utvrđuju se nadležnosti općinskih tijela vlasti u obavljanju poslova iz stavka 1. članka 40.;

- Propisom Općine utvrđuju se nadležnosti tijela vlasti u obavljanju poslova iz članka 29.;
- Federalna uprava civilne zaštite je propisala način rada i upravljanja stožera civilne zaštite, kao i tijela iz članka 111.;
- Federalna uprava civilne zaštite je propisala poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite iz članka 118. stavak 1.;
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom bliže utvrdila uvjete za organiziranje, poslove i zadatke i način rada službi zaštite i spašavanja iz članka 122. i 124.;
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom utvrdila uvjete za organiziranje, poslove, zadatke i način rada postrojbi civilne zaštite iz članka 127.;
- Propisima Federalnog ministarstva financija utvrđen je način prikupljanja, evidentiranja i namjenskog trošenja posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, na temelju članka 180.

Procjena ugroženosti ukazuje na potrebu da se obvezno planira organiziranje sljedećih postrojbi:

- 1) Postrojbe opće namjene u općini sa zadaćama prema članku 129. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- 2) Ostale postrojbe prema procjenama ugroženosti i temeljem pravilnika o službama zaštite i spašavanja i postrojbama.

b) Dodatne smjernice

Sustav zaštite i spašavanja u Općini treba da predstavlja dio opće strategije sigurnosti u Bosni i Hercegovini, donesen je Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 50/08).

U cilju unaprjeđenja međunarodne suradnje i zajedničkog djelovanja, planiranja mjera za prevenciju, odnosno ublažavanje prirodnih i drugih nesreća, unaprjeđenja znanstveno-istraživačkog rada i osposobljavanja u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je pažnju usmjeriti na:

- regionalnu i subregionalnu suradnju po svim važnim pitanjima prepoznavanja opasnosti,
- motrenje i praćenje, prognoziranje i predviđanje mogućih opasnosti i prirodnih i drugih nesreća,
- planiranje zajedničkih mjera prevencije,
- informacijsko-komunikacijski sustav kao podrška upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama,
- civilno-vojnu suradnju,
- procedure prelaska državnih granica,
- povećanje osobne zaštite građana,

- razvoj i proizvodnju zaštitne i spasilačke opreme.

c) Programi i planovi za smanjenje rizika

Programom razvoja utvrdit će se preventivne i operativne mjere koje treba provoditi prije nastanka, u tijeku i nakon prirodne nesreće, što će biti temelj za izradu novih planova zaštite u Općini.

U planovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara Općine predviđeno je, da se kroz provođenje ovih planova moraju smanjiti veliki rizici koji mogu prouzrokovati prirodne i druge nesreće većih (katastrofalnih) razmjera, a odnose se na velike potrese, poplave, slijeganje tla, odrone, požare i sl.

Iz naučenih lekcija i iskustava drugih zemalja sačiniti odgovarajuće planove obuke svih struktura u Općini.

5. TEMELJI ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

I - Uvod

Ovim dokumentom uređuju se: ciljevi i namjena, planiranje, organiziranje, izvođenje i provjeravanje stupnja obučenosti i osposobljenosti za zaštitu i spašavanje, kao i materijalno-tehničko i financijsko osiguravanje procesa izvođenja obuke i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja.

Obuka i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje obuhvaća prezentiranje temeljnih i posebnih znanja o prirodnim i drugim nesrećama, obuka i osposobljavanje kadrova iz službi i drugih državnih tijela nadležnih za prevenciju i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća, pripadnika postrojbi civilne zaštite, pripadnika službi zaštite i spašavanja, stanovništva, nevladinih organizacija, gospodarskih društava: (zavoda, instituta i drugih struktura) čija djelatnost može koristiti zaštitu i spašavanje.

Trenutačno stanje u oblasti planiranja i izvođenja većine oblika obučavanja i osposobljavanja je po «ad hoc» sustavu, odnosno prema trenutačnim procjenama i potrebama za obučavanjem i osposobljavanjem samo nekih od struktura civilne zaštite koja se odvija u Federalnom centru za obuku struktura zaštite i spašavanja (u daljnjem tekstu: Federalni centar), koji se nalazi u Federalnoj upravi civilne zaštite ili upućivanje pojedinih predstavnika na obuku i stručno usavršavanje koju po određenim pitanjima organiziraju domaće ili inozemne vladine i nevladine organizacije.

II - Cilj i namjena

Temeljni cilj obučavanja i osposobljavanja je prenošenje znanja i osposobljavanje za kvalitetno izvršavanje zadaća zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća, a osobito mjera prevencije u zaštiti i spašavanju i provođenju mjera zaštite i spašavanja.

Svaki program obuke i osposobljavanja mora sadržavati specifične ciljeve koji se temelje na temeljnom i općem cilju za osiguranje učinkovitog djelovanja svake strukture ponaosob u okviru određene mjere, kao i cjelovitom sustavu zaštite i spašavanja.

III - Programiranje i planiranje

Programiranje obuke i osposobljavanja vrši se sukladno članku 169. točka 5. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Na temelju usvojenog Programa razvoja, Federalna uprava civilne zaštite priprema godišnje i operativne planove obuke i osposobljavanja svih struktura u sustavu zaštite i spašavanja.

Programi i planovi obuke i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje pripremaju se i u skladu s odgovarajućom Metodologijom za izradu obrazovnih programa Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti, a uvažavajući najnovije trendove u obrazovanju odraslih.

Dosadašnja praksa, koju treba planirati i u narednom razdoblju u Federaciji BiH, uvažavala je trenutne procjene i na temelju istih organizirana je:

- obuka instruktora za obuku u zaštiti i spašavanju, s ciljem jačanja kadrovske baze za obuku;
- obuka Općinskog stožera civilne zaštite za kvalitetnu procjenu stanja i upravljanje akcijama zaštite i spašavanja;
- obuka nositelja najodgovornijih funkcija u jedinici lokalne samouprave za potpunije razumijevanje i provedbu Zakona o zaštiti i spašavanju.

Obučavanje postrojbi, službi i povjerenika civilne zaštite, nije planirano niti izvedeno zbog činjenice da iste još uvijek nisu osnovane na svim razinama, što treba biti prioritet u narednom razdoblju.

1. Programi osposobljavanja

Programi osposobljavanja za zaštitu i spašavanje u Federacije BiH, obuhvaćaju:

1. Članove stožera civilne zaštite Općine;
2. Osoba koje profesionalno rade na poslovima civilne zaštite;
3. Zapovjednike postrojbi opće i specijalizirane namjene;
4. Rukovoditelje službi zaštite i spašavanja;
5. Pripadnike postrojbi civilne zaštite specijalizirane namjene, koji rukuju specijalnim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje;
6. Pripadnike postrojbi opće namjene;
7. Povjerenike civilne zaštite;
8. Pripadnike nevladinih organizacija i udruga, koja po prirodi svoga djelovanja imaju značaj za zaštitu i spašavanje;
9. Stanovništvo (građane) i
10. Učenike osnovnih, srednjih škola i studente.

Navedeni programi se razlikuju prema namjeni svake od struktura za zaštitu i spašavanje za koju se planiraju i realiziraju, i to:

- pripadnici postrojbi civilne zaštite opće i specijalizirane namjene moraju proći kroz uvodno, osnovno i dopunsko osposobljavanje, najmanje jednom u roku od pet godina;
- pripadnici službi zaštite i spašavanja uvodno i dopunsko osposobljavanje, jer im osnovna znanja osigurava njihova osnovna djelatnost;
- zapovjednike postrojbi civilne zaštite i rukovoditelje službi zaštite i spašavanja za obavljanje zapovjednih odnosno rukovodnih dužnosti;
- stožere civilne zaštite svih razina, za upravljanje akcijama zaštite i spašavanja;
- nevladine organizacije i udruge (Crveni križ, radio-amateri, planinari, izviđači, gorani i dr.) obučavati tako da uz svoju osnovnu djelatnost osiguraju i potrebnu osposobljenost u zadacima zaštite i spašavanja;
- obuku stanovništva za provođenje mjera samo-pomoći i prve pomoći u zaštiti i spašavanju planirati u suradnji sa sredstvima masovnog komuniciranja, prije svega lokalnih radio i TV stanica (za ovu namjenu organizirati snimanje nastavnih filmova, tematskih rasprava, kviz znanja iz ove oblasti, TV spotove i sl.);
- timove za uklanjanje mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava obučavati prema standardnim operativnim procedurama propisanim od strane Minsko-akcionog centra Bosne i Hercegovine i Federalne uprave civilne zaštite;
- učenike i studente obučavati kroz planiranje sadržaja zaštite i spašavanja u sklopu srodnih predmeta redovite nastave ili fakultativno kroz obradu određenih oblasti, koje treba usuglasiti s nadležnim ministarstvima obrazovanja.

2. Sadržaj programa osposobljavanja

Pojedinačni programi obučavanja i osposobljavanja za prevenciju, upravljanje akcijama zaštite i spašavanja kao i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća pripremaju se u skladu s procjenama ugroženosti teritorije od prirodnih i drugih nesreća.

Zajedničke osnove svih planova sadržanih u Programu razvoja proizlaze iz prethodnih iskustava kao i ostvarenih rezultata i naučenih lekcija u zemljama koje u ovoj oblasti imaju dugu tradiciju i zapažene rezultate.

Program za svaku strukturu zaštite i spašavanja mora polaziti od konkretnih zadataka i namjene u slučaju angažiranja u zaštiti i spašavanju i mora sadržavati:

- uvodni dio, s težištem na normativnom uređivanju određenih pitanja;
- opservacija, predstavljanje i rješavanje konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju iz domene svake strukture ponaosob, u skladu s planom upotrebe i naučenim lekcijama, s težištem na praktičnoj simulaciji; i
- analiza svake tematske oblasti iz koje trebaju proizaći smjernice i zaključci za daljnji rad.

2.1. Programi za predavače - instruktore

Programi za predavače se dijele na dvije cjeline, i to:

- a) Programi za stjecanje pedagoško-andragoških znanja i naobrazbe i praćenje novina iz te oblasti. Ovi programi moraju imati permanentan karakter, a verifikaciju sposobnosti po ovim pitanjima obavljaju pedagoški fakulteti u Sarajevu i Mostaru;
- b) Programi informativnog značaja po kojim se predavači pripremaju za izvođenje konkretnih tematskih oblasti. Kroz realiziranje ovih programa osiguravaju se uvjeti za jednoobraznost u pristupu i realizaciji planiranih sadržaja obuke. Ovi programi se realiziraju u Federalnom centru za određene oblasti, koji su po ugovoru angažirani kao stručnjaci za pripremu predavača po planovima obuke za zaštitu i spašavanje.

3. Provjeravanje uspješnosti obuke (evaluacija)

Provjeravanje uspješnosti obuke je složen proces koji podrazumijeva procjenu cjelokupnog andragoškog ciklusa i u našim uvjetima podrazumijeva sljedeće:

- uvodna testiranja svih polaznika, prije početka nekog od oblika obučavanja i osposobljavanja, s ciljem sagledavanja razine znanja s koje treba otpočeti obuku,

- testiranja i praktična provjera usvajanja znanja u tijeku obuke prikupljanje mišljenja i sugestija polaznika obuke,
- završna testiranja i praktično rješavanje konkretnih zadataka i
- vježbe.

Osposobljenost se utvrđuje provjerom znanja koje priprema predavač kroz odgovarajuće testove i druge oblike praktične provjere u izvršavanju konkretnih zadataka.

Mišljenja polaznika obuke i drugih osoba uključenih u ovaj proces obuke dobiju se temeljem anketnih pitanja koja priprema menadžment Federalne uprave civilne zaštite.

Sposobnosti praktičnog rješavanja problema, utvrđuju se vježbama i analizama u tijeku demonstracija u izvršavanju određenih konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju. Nositelji i organizatori vježbi su obvezni upoznati Općinsku službu za civilnu zaštitu s ostvarenim rezultatima i pripremiti cjelovitu analizu s prijedlozima i sugestijama za buduće vježbe iz određenih oblasti zaštite i spašavanja. U tim analizama se obvezno naglašavaju ona znanja i spretnosti koje polaznici nisu usvojili u potrebnoj mjeri, s konkretnim razlozima.

Zbog složenosti i težine kvalitetne provjere znanja polaznika obuke, potrebno je timsko sastavljanje testova i elaborata za vježbe, uz uključivanje najeminentnijih stručnjaka iz određenih oblasti zaštite i spašavanja i znanstvenih djelatnika sa sveučilišta i drugih nastavno-znanstvenih ustanova.

3.1. Stimulativne mjere

Radi dodatnog interesiranja i razvijanja natjecateljskog duha u izvršavanju zadataka, zaštite i spašavanja, a temeljem Uredbe Vlade Federacije BiH o vrsti, kriterijima i postupku za dodjelu priznanja i nagrada civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04) potrebno je, nakon svake značajnije obuke ili vježbe izabrati najistaknutije pojedince ili skupine kojima na prigodan način uručiti odgovarajuća priznanja i nagrade.

4. Planiranje

Općinska služba civilne zaštite donosit će godišnje planove izvođenja obuke i osposobljavanja po mjerama zaštite i spašavanja, temeljem kojih će se pripremiti i realizirati operativni planovi obuke i vježbi, uvažavajući elemente navedene u Programu razvoja, utvrđene kao obveza provedbe u Politici razvoja, Strateškim pravcima sa akcijskim planovima i zaključcima iz Procjene ugroženosti.

Pored navedenoga, Općinska služba civilne zaštite će propisati programe uvodnog, osnovnog i dopunskog osposobljavanja svih pripadnika u zaštiti i spašavanju, prema specijalnostima. U suradnji s nevladinim organizacijama, gospodarskim društvima, udrugama i drugim organizacijama propisuje uvodno i dopunsko osposobljavanje službi i drugih operativnih sastava, koje po ugovoru s nadležnim tijelima osnivaju ove organizacije, a od značaja su za zaštitu i spašavanje.

5. Nastavna sredstva

Prilikom pripreme planova i programa obučavanja i osposobljavanja, planira se nabavka potrebnih očiglednih nastavnih sredstava, ukoliko klasična nastavna sredstva ne mogu zadovoljiti sve specifične potrebe za obuku u zaštiti i spašavanju. Federalna uprava civilne zaštite će u okviru vlastitog Federalnog centra i u suradnji s eminentnim stručnjacima iz određenih oblasti organizirati pripremu i tiskanje potrebnih priručnika, skripta, publikacija i drugih specifičnih sredstava nastave (makete, presjeke, modele i slično) po određenim mjerama zaštite i spašavanja, kao i iznaći najpovoljnije mogućnosti u ovom planskom razdoblju, za uređenje i opremanje poligona za praktičnu obuku po svim mjerama zaštite i spašavanja.

IV - Organiziranje i izvođenje

1. Organizacija

Obuku i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje organizira Federalna uprava civilne zaštite, uprave civilne zaštite na razini županije, službe civilne zaštite općina, udruga i drugih nevladinih organizacija, gospodarskih društava i druge organizacije.

Uvodno i osnovno obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje, prema nadležnosti organiziraju: Federalna uprava civilne zaštite, županijske uprave civilne zaštite i Služba za civilnu zaštitu općine, prema vlastitim operativnim planovima i programima, koji moraju biti u skladu sa Zajedničkim osnovama koje utvrđuje Federalna uprava civilne zaštite.

Dopunsko i specijalističko obučavanje i osposobljavanje, posebno kadrova koji upravljaju akcijama zaštite i spašavanja vrši se u Federalnom centru.

Udruge i druge nevladine organizacije, u okvirima svoje redovite djelatnosti, obučavanje za zaštitu i spašavanje realiziraju samostalno ili uz pomoć Federalnog centra.

Za osposobljavanje pripadnika postrojbi civilne zaštite opće namjene odgovorne su službe za civilnu zaštitu općina.

2. Izvođenje

Programi obuke i osposobljavanja se izvode u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim propisima iz djelokruga Općinskih službi koje su nadležne za određene poslove zaštite i spašavanja, kao i normativno-pravnih akata udruga i nevladinih organizacija, čije djelovanje je u funkciji zaštite i spašavanja.

Centralna institucija za planiranje, organizaciju i izvođenje obuke i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje u Federaciji BiH je Federalni centar.

Opremljenost Federalnog centra, trenutno je na razini zadovoljenja potreba za općom teorijskom obukom bez mogućnosti cjelodnevnog smještaja polaznika, te nedostatka poligona-vježbališta i potrebnih sredstava za praktičnu obuku, što će se osigurati u razdoblju provedbe Programa razvoja.

V - Oblici osposobljavanja

Oblici osposobljavanja za zaštitu i spašavanje će biti:

1. Uvodno osposobljavanje,
  2. Temeljno osposobljavanje,
  3. Dopunsko osposobljavanje i
  4. Vježbe (samostalne, komandno-štabne pokazne i združene i sl.).
1. Uvodno osposobljavanje je obvezno za sve organizirane strukture zaštite i spašavanja i obuhvaća opća znanja iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća s težištem na organiziranje i djelovanje svih struktura zaštite i spašavanja, prava i obveze pripadnika civilne zaštite i njihovih zadataka na svim razinama organiziranja. Planira se i realizira u obujmu od dva do četiri nastavna sata u sklopu osnovnog ili dopunskog osposobljavanja.
  2. Kroz temeljno obučavanje i osposobljavanje sudionici stječu stručno-teorijska i praktična znanja koja osiguravaju stručno izvršavanje zadaća svakog pojedinca, djelovanje stožera civilne zaštite, postrojbe, službe ili drugog operativnog sastava, pravilnu i racionalnu upotrebu tehničkih i drugih sredstava za zaštitu i spašavanje. Osnovno osposobljavanje se planira i provodi sa svim strukturama zaštite i spašavanja prema planovima upotrebe, najmanje jednom u pet godina u trajanju od osam do dvanaest sati.
  3. Dopunsko obučavanje i osposobljavanje ima zadatak dopunjavanja, obnavljanja i modernizacije već postojećih znanja, stečenih kroz uvodno i osnovno obučavanje i osposobljavanje, uz poštivanje principa kontinuiteta. Za pripadnike iste postrojbe, službe ili drugog operativnog sastava, dopunsko osposobljavanje se izvodi u određenim vremenskim intervalima. Razlozi za dopunsko osposobljavanje su: procjena temeljem konkretnih djelovanja postrojbi ili pojedinaca u zaštiti i spašavanju, nabavka nove opreme i drugih tehničkih sredstava, naučene lekcije (vlastite i tuđe) u zaštiti i spašavanju, te novi zadaci i obveze postrojbe, službe ili drugog operativnog sastava.

4. Vježbe su jedan od oblika dopunskog osposobljavanja i namijenjene su kako za osposobljavanje tako i za provjere stupnja obučenosti i osposobljenosti u organiziranju i izvršavanju konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju, odnosno u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja. Njihov značaj je u tome da sudionici rješavaju konkretne probleme i to metodom igranja uloga. U tom procesu moraju pravilno koristiti već stečena znanja i vještine u operativnom smislu.

Uvježbavanjem se pripadnici osposobljavaju za komunikacije i suradnju s različitim skupinama stručnjaka po mjerama zaštite i spašavanja, što nije slučaj s ostalim oblicima osposobljavanja.

Navedeni oblici će se realizirati kroz:

- Radionice – seminare,
- Tečajeve po specijalnostima,
- Okrugle stolove - tematske rasprave i analize,
- Predavanja s težištem na praktičnoj prezentaciji upotrebe snaga i sredstava u provođenju mjera zaštite i spašavanja,
- Metodsko-pokazne vježbe, po mjerama zaštite i spašavanja,
- Združene vježbe uz sudjelovanje struktura izvan civilne zaštite (Oružanih snaga BiH, policije, međunarodne organizacije, humanitarne organizacije, nevladine organizacije, gospodarska društva i drugi), i
- Putem medija: prikazivanje nastavnih filmova, video zapisa, TV spotova, pisanih tekstova i drugih oblika prilagođenih posebno za obuku stanovništva.

Organizacija i izvođenje vježbi, vršit će se prema posebnom Naputku o vježbama u zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH, kojega će donijeti Federalna uprava civilne zaštite.

Prije isteka razdoblja provedbe Programa razvoja, potrebno je planirati i izvesti veliku združenu vježbu zaštite i spašavanja, radi provjere ukupnog stanja zaštite i spašavanja uz sudjelovanje organiziranih snaga civilne zaštite (službi kao i stožera civilne zaštite), službi i postrojbi civilne zaštite (organiziranih na teritoriju Općine), policije, i drugih tijela, udruga, nevladinih organizacija i slično.

Predavači-instruktori zaštite i spašavanja

Za predavače-instruktoze zaštite i spašavanja angažirati certificirane instruktore civilne zaštite, istaknute stručnjake iz određenih oblasti, koji pored stručnog znanja iz oblasti zaštite i spašavanja posjeduju osnovna znanja iz andragogije i andragoške didaktike. Prije uključivanja u proces obuke struktura zaštite i spašavanja potrebno je isplanirati i realizirati obuku, pripremu predavača-instruktoza.

Pored toga, za predavače angažirati i vanjske suradnike sa sveučilišta, a osobito one koji su angažirani na izradi znanstveno-istraživačkih projekata iz zaštite i spašavanja.

VI - Financiranje

Financijska sredstva za obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje osigurava Federacija BiH, Županija, Općina, udruge i druge nevladine organizacije, gospodarska društva i druge organizacije. Svaki od navedenih subjekata planira i osigurava sredstva za obuku onih postrojbi i službi čiji su osnivači.

Općina osigurava financijska sredstva za obučavanje i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja, iz proračuna i u skladu s člankom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Udruge i druge nevladine organizacije, organizirane kao službe zaštite i spašavanja svih razina vlasti planiraju troškove izvođenja osnovnog osposobljavanja za svoje postrojbe i službe, a sredstva za uvodno i dopunsko obučavanje i osposobljavanje osigurava Federalna, županijske uprave i Služba za civilnu zaštitu Općine, prema razinama organiziranja odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, temeljem posebnih ugovora o sudjelovanju ovih struktura u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Gospodarska društva i druge organizacije pokrivaju troškove izvođenja obuke i osposobljavanja za postrojbe i službe, koje su dužne osnivati po Zakonu o zaštiti i spašavanju i Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

VII - Zaključci o buci i osposobljavanju

Temeljem procjena potreba za obučavanjem i osposobljavanjem za zaštitu i spašavanje, Federalna uprava civilne zaštite će izraditi fleksibilne i prihvatljive nastavne planove i programe obučavanja i osposobljavanja snaga civilne zaštite i drugih struktura zaštite i spašavanja i civilnog stanovništva, metodologiju ocjenjivanja obuke (u svrhu procjene uspješnosti obuke) kako slijedi:

- Federalna uprava civilne zaštite i Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti, na osnovu mišljenja tijela uprave županija nadležnih za obrazovanje, utvrdit će programske sadržaje i fond sati za obučavanje za zaštitu i spašavanje u osnovnim i srednjim školama i na fakultetima;

- U svrhu pune kapacitiranosti za realizaciju Zakonom utvrđenih obveza obučavanja i osposobljavanja provesti procedure kod Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti, certificiranje Federalnog centra za obuku i osposobljavanje kadrova za zaštitu i spašavanje, a preko njega za profiliranje posebnih kadrova u zaštiti i spašavanju takozvani „tehničar-spasilac“ za određene mjere zaštite i spašavanja. Provesti i osigurati da se ovaj certifikat priznaje kao V-stupanj obrazovanja;
- U suradnji s Univerzitetom u Sarajevu i drugim sveučilištima u Bosni i Hercegovini, uspostaviti dugoročnu suradnju na teorijsko-praktičnom educiranju i osposobljavanju kadrova civilne zaštite i istraživanja iz drugih specifičnih oblasti zaštite i spašavanja, kroz srodne nastavne predmete na fakultetima i drugim višim školama;
- U svrhu razvoja znanstveno-istraživačkog rada i izdavaštva, organizirati znanstveno-stručne skupove iz oblasti zaštite i spašavanja, uključivati u procese obuke i osposobljavanja unutar strukture Federalne uprave civilne zaštite i drugih subjekata sustava zaštite i spašavanja i znanstveno-stručne radnike iz visokoškolskih ustanova za različite oblasti zaštite i spašavanja, bilo da se skupovi organiziraju u zemlji i inozemstvu. Također, u svrhu poboljšanja materijalne osnove obuke u sklopu Federalnog centra razviti stručnu biblioteku, koja će sadržavati stručne knjige i ostalu stručnu literaturu (i u formi pisanih medija), a koje je Federalna uprava civilne zaštite priredila na osnovu realizacije Programa Delegacije Europske komisije (Program spremnost, sprječavanje i resursi za katastrofu), ali i na druge načine;
- U svrhu praktičnog obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje poduzeti potrebne mjere i radnje i osigurati investicije izvršnih tijela vlasti i donatora za uređenje odgovarajućeg poligona za praktičnu obuku za osposobljavanje u vođenju akcija zaštite i spašavanja po različitim mjerama zaštite i spašavanja;
- Federalna uprava civilne zaštite treba promovirati aktivnosti i rezultate u zaštiti i spašavanju, putem domaće mreže informativnih kuća i sustava masovnog i institucionalnog komuniciranja o oblasti cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja, kako bi se izgradila i razvila svijest stanovništva i institucija vlasti o potrebi organiziranijeg pristupanja pripremanja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara u slučaju prirodnih i drugih nesreća.

6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

I - Uvod

Ubrzani razvoj znanstvenih istraživanja i dostignuća, tehnoloških unaprjeđenja i komunikoloških globalizacijskih procesa, s jedne strane i kontinuiranog porasta opasnosti po živote ljudi, materijalna i kulturna dobra, s druge strane, nameću potrebu planiranja, provođenja i primjene znanstvenih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a osobito radi poduzimanja preventivnih mjera zaštite i spašavanja.

II - Osnove donošenja smjernica

Sustav zaštite i spašavanja je interdisciplinaran i zahtjeva vrlo stručan i naučan pristup, korištenje dosadašnjih znanstveno-istraživačkih projekata u zemlji i van nje u sustavu zaštite i spašavanja, kao i primjenu dosadašnjih iskustava u borbi protiv prirodnih i drugih nesreća u zemlji i svijetu.

Osnove za donošenje ovih smjernica sadržane su u:

1. Zakonu o zaštiti i spašavanju;
2. Procjeni ugroženosti:
  - a) opći zaključci iz Procjene ugroženosti,
  - b) posebni zaključci po obrađenim opasnostima;
3. Politici razvoja:
  - a) vizija i ciljevi Politike razvoja,
  - b) temeljna načela i opredjeljenja Politike razvoja,
4. Strategiji razvoja.

III - Pristup rezultatima istraživanja i metodologija

a) *Pristup rezultatima istraživanja*

Opredjeljenja za potrebu planiranja, provođenja i primjene znanstvenih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju nameće sveobuhvatan pristup rezultatima istraživanja i podrazumijeva:

- znanstvenu analizu svjetskih dostignuća i iskustava u pogledu dogradnje sustava zaštite i spašavanja, a osobito prevencije;
- planiranje i provođenje vlastitih istraživanja u zaštiti i spašavanju;
- primjena vlastitih iskustava i spoznaja u zaštiti i spašavanju;

- međunarodnu suradnju u multidisciplinarnim istraživanjima, razmjenu stručnog i znanstvenog potencijala, te znanstvenu, komunikacijsku i druge vrste transparentnosti;
- zakonsku i opće-pravnu regulativu, koja će omogućiti višeznačna znanstvena istraživanja, te obvezu znanstvenih i drugih ustanova i institucija, pojedinaca, da rezultate svojih istraživanja učine dostupnim subjektima civilne zaštite, u cilju unaprjeđenja sustava, odnosno spašavanja ljudi i materijalnih dobara;
- znanstveni, stručni, inspekcijski i drugi nadzor nad građevinskim objektima u tijeku i poslije njihove gradnje, čije rušenje i druga vrsta njihove dis-funkcionalnosti može dovesti do značajnog ugrožavanja ljudi i drugih materijalnih dobara;
- znanstvene, zdravstvene, ekološke standarde prihvaćene od strane regionalnih i drugih međunarodnih institucija koje nas politički, pravno i na druge načine obvezuju;
- obučavanje na različitim razinama za zaštitu i spašavanje, koje je zasnovano na znanstvenim i drugim istraživanjima i dostignućima.

b) Obveza nositelja planiranja

Obveza je svih državnih tijela, pravnih osoba i nevladinih organizacija i udruuga, da istraživanja za svoje potrebe, djelatnost i gradnju za opće dobro, prilagode tako da uvažavaju znanstvene nalaze koji upućuju na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od svih oblika ugrožavanja.

Tehnološki i materijalni napredak po svaku cijenu, osobito onaj koji do krajnjih granica ne računa na živote i zdravlje ljudi, poguban je.

Svi nositelji znanstvenih i drugih istraživanja koja, pored svoga glavnog općedruštvenoga i znanstvenoga cilja, imaju zadaću uvažiti kriterije i potrebe zaštite i spašavanja. Državna, federalna, županijska, općinska i druga resorna tijela mogu, u skladu s potrebama i mogućnostima, naručiti određena istraživanja, kojima će osnovni cilj biti: povećanje stupnja prevencije u zaštiti i spašavanju od pojedinih oblika ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara, povećan stupanj spremnosti na izazove i odgovor na prirodnu i drugu nesreću, kao i naznake temeljnih smjernica za postupke u provođenju mjera obnove nakon prestanka djelovanja prirodne i druge nesreće.

c) Metodologija

Pored zakonskih i drugih pravnih normi po kojima će se istraživanja za potrebe zaštite i spašavanja provoditi, ta istraživanja moraju, od osnovne ideje do konačnih rezultata, uvažiti općevažecu znanstvenu rigorozu i proceduru. Ukratko, jedinstvena metodologija podrazumijeva:

- izradu idejne skice istraživanja;
- projekt sa svim elementima za potrebe znanstvenog istraživanja;
- ciljeve;
- prostor, objekt i pojavu koja se istražuje;
- hipoteze, varijable i indikatore;
- znanstvene metode i postupke;
- kadrovske istraživačke potencijale i njihove reference;
- vremensko određenje istraživanja;
- prezentaciju i znanstvenu verifikaciju rezultata istraživanja i mogućnost njihove provedbe.

Projekte i znanstvena istraživanja, jednodimenzionalnog i multidisciplinarnog karaktera, za potrebe zaštite i spašavanja, moći će izvoditi verificirane znanstvene institucije samostalno ili više njih, što će zavisiti od naručitelja i obostranog sporazuma o tim istraživanjima, sukladno zakonskim propisima o transparentnosti i uzusima preuzimanja pravnih i znanstvenih obveza.

IV - Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti

Strateški pravci, odnosno nazivi projekata istraživačke i razvojne djelatnosti u Programu razvoja proizašli su isključivo iz pojedinačnih i općih zaključaka u Procjeni ugroženosti, koji bi trebali znatno doprinijeti razvoju sustava zaštite i spašavanja u planskom razdoblju i bili bi temelj za daljnja programiranja razvoja. Nazivi projekata mogu doživjeti prilagodbu znanstvenoj i drugoj formulaciji, ali one u suštini moraju pokrivati utvrđene oblasti, koje su od šireg značaja za razvoj zaštite i spašavanja.

Izabrani projekti istraživanja predstavljaju prioritet za vremensko razdoblje do 2016. godine sukladno Programu razvoja.

Vremenski okviri istraživanja s potrebnim financijskim sredstvima sadržani su u Strategiji razvoja sa akcijskim planovima nositelja planiranja, godišnjim financijskim planovima, kao i opredjeljenjima danim u dokumentu Programa razvoja, pod nazivom „Osnovni ciljevi, zadaci i načini ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja“.

a) Projekti prema općim zaključcima Procjene ugroženosti

- 1) Sustav zaštite i spašavanja u Općini – dio strategije sigurnosti u Općini. Pravni i drugi okvir općinskog dimenzioniranja zaštite i spašavanja, kao dio konsolidacije i razvoja općinske strukture.

- 2) Stručna procjena resursa u vlasništvu pravnih osoba i udruga, vladinih i nevladinih organizacija, osobito proglašanih ili potencijalnih službi zaštite i spašavanja u Općini, koji mogu biti korišteni u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.
- 3) Stručna primjena istraživanja u zaštiti šuma od požara, potreba pošumljavanja, izgradnje i redovitog održavanja protupožarnih prosjeka i druge mjere.
- 4) Operacionalizacija „naučenih lekcija“ za žurnu potrebu uspostavljanja operativnih centara civilne zaštite, te osposobljavanje redovitih i alternativnih komunikacija preko operativnog centra.
- 5) Iz oblasti zaštite okoliša izvršiti prikupljanje i analizu podataka o veličini prostora i stupnju ugroženosti od kontaminiranosti opasnim otpadom i izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište i mjere koje treba poduzimati. Izraditi podprojekt RKB i industrijski otpad kao specifični industrijski otpadi.
- 6) Iniciranje od strane federalnih tijela i njihova koordinacija istraživanja o ugroženosti od potresa na mikro-lokalitetima, prije svega, urbanim sredinama. Sagledati aspekt donošenja urbanističkih i prostornih planova, te izgradnje po tim planovima, stupnja otpornosti već izgrađenih objekata (prema starosti objekta, primjene tehničkih standarda i dr.) s prijedlozima mjera osiguranja od rušenja.
- 7) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažiranja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju sukladno misiji Oružanih snaga i općenacionalne sigurnosti Bosne i Hercegovine.
- 8) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažiranja policijskih snaga i resursa u zaštiti i spašavanju.
- 9) Izrada i operacionalizacija programa osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi, kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće.
- 10) Stručna procjena resursa i operacionalizacija procedura traženja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju, odnosno kada se desi prirodna i druga nesreća, te utvrđivanje procedura davanja pomoći, preko Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, po zahtjevu drugih država.
- 11) Istraživanje i procjena mogućnosti nevladinih organizacija i udruga i fondacija (domaćih i stranih u Bosni i Hercegovini), koje mogu doprinijeti zaštiti i spašavanju u različitim prirodnim i drugim nesrećama.

- 12) Studija o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama.

b) Projekti po posebnim zaključcima iz Procjene ugroženosti

- 1) Inicirati kod federalnih tijela istraživanja „Opasnosti od odrona tla na mikro-razinama uz primjenu dosadašnjih znanstvenih istraživanja, s koordinacijom utvrđenih jedinstvenih urbanističko-tehničkih mjera, u Općini.
- 2) Prikupljanje, sistematizacija i proučavanje provedenih međunarodnih i domaćih znanstvenih i stručnih istraživanja o vrstama i rasprostranjenosti epizootija, s prijedlogom mjera koje treba poduzeti u prevenciji i po pojavi.
- 3) Iniciranje federalnih tijela, uz njihovu koordinaciju, za uspostavljanje i osiguranje katastra izvorišta vode za piće po županijama i u Općini (na mikro-lokalitetima), za potrebe zaštite i spašavanja.

7. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINACIRANJA

I – Uvod

Procjena ugroženosti je ocijenila potrebu da se u proračunu Općine predviđaju proračunska sredstva za financiranje zaštite i spašavanja prema posebnim razinama i ona trebaju biti najviše trošena u preventivnim mjerama, odnosno u realizaciji strateških pravaca razvoja.

U Zakonu o zaštiti i spašavanju u poglavlju financiranje, točno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava.

Sredstva za zaštitu i spašavanje su strogo namjenska sredstva, koja zahtijevaju potpunu transparentnost u trošenju i mogu se koristiti isključivo za namjene utvrđene u Zakonu o zaštiti i spašavanju, Programu razvoja i kroz godišnje financijske planove.

II – Izvori financiranja

Sredstva potrebna za realizaciju Zakona o zaštiti i spašavanju, Programa razvoja i donesenih godišnjih planova, te realizacije projekata definiranih u strateškim pravcima razvoja i u odgovarajućim akcijskim planovima, osigurat će se iz:

- proračunskih sredstava, u okviru redovitog planiranja proračuna za potrebe redovite djelatnosti, u načelu kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće,
- sredstava pravnih osoba, iz osiguranja, dragovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima,
- po osnovu posebne naknade na neto plaće 0,5%, iz sredstava koja pripadaju Općini, na temelju godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadaća utvrđenih u Programu razvoja, u načelu naročito za osiguranje materijalnih resursa – opremanje, te osposobljenosti za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću,
- prema zaključcima iz Procjene ugroženosti, za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je izdvojiti 1% godišnjeg iz Proračuna općine.

Principi u stvaranju uvjeta i prikupljanju sredstava, kao i trošenje sredstava za potrebe zaštite i spašavanja jedinstveni su za cijeli prostor Federacije BiH i primjenjivat će se od Općine do Federacije BiH.

Kako je stanje opremljenosti snaga civilne zaštite za izvršenje namjenskih zadataka nedopustivo loše, potrebno je donijeti političke odluke na svim razinama njene organiziranosti da se realizira Program dodatnog opremanja struktura civilne zaštite, donesen od strane Vlade Federacije BiH, a koji je bio i temelj za razradu konkretnih programa i projekata.

Prvi sustavni odgovor financiranja sustava zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH sadržan je u Zakonu o zaštiti i spašavanju koji navodi izvore i uvođenje posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5% od osnovice koju čine isplaćene neto plaće uposlenika u radnom odnosu i svih osoba angažiranih po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova i po ugovoru o djelu. Zakon je utvrdio i način raspodjele tih sredstava između Federacije BiH, Županije i općina u kojima su ta sredstva ostvarena, i to:

- **15 %** pripada Federaciji BiH i služi isključivo za namjene iz članka 182. točka 2. do 5. Zakona o zaštiti i spašavanju,

- **25 %** pripada Županiji i služi isključivo za namjene iz članka 183. točka 2. do 6. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- **60%** pripada općini u kojoj su ta sredstva ostvarena i služe isključivo za namjene iz članka 184. točka 2. do 7. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Sredstva prikupljena sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju i raspodijeljena na navedeni način ne gase se istekom kalendarske godine već se akumuliraju sa sredstvima koja se prikupljaju u tijeku naredne godine.

Sredstva ostvarena temeljem članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobro, nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava po članku 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja kao objedinjena, obvezno voditi na pod-računu posebnog računa Službe za financije općine.

Upravljanje raspoloživim financijskim i materijalnim resursima uputno je i jedino izvodljivo izradom proračuna Općine.

III – Očekivani troškovi

1. Program razvitka prije svega akcent daje na osnivanju službi zaštite i spašavanja u Općini, a u nemogućnosti organiziranja službi zaštite i spašavanja, osnivaju se odgovarajuće postrojbe specijalne namjene iz članka 131. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Program razvitka ni na jednoj razini organiziranja ne daje jamstva da će se osigurati odgovarajuća materijalno-tehnička sredstva za opremanje postrojbi civilne zaštite pa iz tog razloga akcent treba dati na dodatno opremanje službi zaštite i spašavanja.

Raznovrsni poslovni interesi kompatibilni interesima zaštite i spašavanja mogu biti oblik sufinanciranja ove djelatnosti, posebno ukoliko promiču razvijanje svjesnosti o općenacionalnim vrijednostima u Bosni i Hercegovini, zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i okoliša. Pored oblasti financiranja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, sredstva za sufinanciranje, također podrazumijevaju ulaganja u:

- postojeće službe hitne pomoći, profesionalne vatrogasne postrojbe i dragovoljna vatrogasna društva, specijalne policijske snage i drugo,

- kapacitete javnih i drugih poduzeća, institucije, zavode i druge pravne osobe, koji se proglase službama zaštite i spašavanja, odlukama nadležnih tijela općine,
- znanstvene i istraživačke projekte zaštite i spašavanja,
- obučavanje za potrebe zaštite i spašavanja,
- zaštitu poljoprivrednih dobara,
- zaštita vodnih resursa,
- zaštita šumskih resursa,
- izgradnju kontroliranog sustava upravljanja opasnim otpadom,
- postojeće kapacitete civilne zaštite za razminiranje i druge specijalnosti važne za zaštitu i spašavanje,
- nevladine i organizacije civilnog društva, zbog raznolikosti sadržaja djelovanja su od posebnog značaja za upotpunjavanje sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja, koje budu imale tretman službi zaštite i spašavanja.

Sve vrste ulaganja moraju biti razrađena u godišnjim financijskim planovima svih nositelja planiranja, a realizacija tih planova mora biti predmet informiranja i verificiranja kod nadležnih tijela.

Financiranje očekivanih troškova podrazumijeva da zajednica neće biti pogođena prirodnim i drugim nesrećama velikih razmjera, jer u takvim situacijama dolazi do revizije i proračuna i drugih izvora sredstava, koja se ulažu u odgovor ili u oporavak na nastalu prirodnu ili drugu nesreću, jer praksa pokazuje da svaka država koja bude pogođena prirodnom i drugom nesrećom (katastrofom) odmah pristupa radikalnoj izmjeni proračuna, kada postojeća planirana i osigurana sredstva nisu dovoljna za trenutni odgovor ili sanaciju stanja, odnosno rehabilitaciju u fazi oporavka.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKO VIJEĆE -

P R E D S J E D N I K ,

Broj: 01-02-306/12-6
Široki Brijeg, 25.7.2012. godine

Nedjeljko Bokšić, v. r.

384

Na temelju članka 65. Zakona o proračunima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 19/06, 76/08 i 5/09), članka 19. Zakona o lokalnoj samoupravi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Županije Zapadnohercegovačke“, broj: 3/09 i 18/11) i članka 42. stavka 2. točka 10. Statuta općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg, broj: 4/80), Općinski načelnik je Općinskom vijeću na 50. sjednici održanoj dana 25.7.2012. godine p o d n i o

I Z V J E Š Ć E
OPĆINE ŠIROKI BRIJEG ZA RAZDOBLJE
OD 01.1.2012. DO 31.3.2012. GODINE

Članak 1.

OPĆI DIO

Proračun općine Široki Brijeg za 2012. i izvršenje 01.1. do 31.3.2012. godine sastoji se od:

	O P I S	PRORAČUN ZA 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks d/c
a	b	c	d	e
I	PRIHODI, PRIMICI I FINANCIRANJE	8.883.000,00	2.075.457,25	23,36
II	PRIHODI I PRIMICI	8.622.300,00	1.941.316,35	22,52
III	RASHODI I IZDACI	8.883.000,00	2.075.457,25	23,36
IV	DEFICIT	260.700,00	134.140,90	51,45
V	FINANCIRANJE	260.700,00	134.140,90	51,45
	Primici od domaćeg zaduživanja			
	Primici od domaćeg pozajmljivanja	260.700,00	134.140,90	51,45

Članak 2.

Prihodi i rashodi proračuna po grupama i podgrupama za 2012. godinu i izvršenje od 01.1.2012. do 31.3.2012. godine prikazani su kako slijedi:

KONTO			NAZIV PRIHODA	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
700000			JAVNI IZVORNI PRIHODI	7.954.300,00	1.913.556,35	24,06
710000			a) PRIHODI OD POREZA	5.573.600,00	1.325.482,35	23,78
	711000		Porez na dobit pojedinaca i poduzeća	32.700,00	3.340,67	10,22
		711111	Porez na dobit gospodarske i profesionalne djelatnosti	7.400,00	285,40	3,86
		711112	Porez na dobit od poljoprivrede	2.300,00	0,00	0,00
		711113	Porez od autorskih prava, patenata tehn. unapređ.	3.000,00	31,25	1,04
		711115	Porez na prihod od imovine i imovinskih prava	20.000,00	3.024,02	15,12
	712000		Doprinos za socijalnu skrb	100,00	0,00	0,00
		712111	Povrat sredstava od zdravstvenog doprinosa	100,00	0,00	0,00
	713000		Porezi na plaću i radnu snagu	20.000,00	5.047,93	25,24
		713111	Porez na plaće i druga osobna primanja	10.000,00	558,44	5,58
		713113	Porez na dodatna primanja	10.000,00	4.489,49	44,89
	714000		Porez na imovinu	438.000,00	190.645,13	43,53
		714111	Porez na imovinu od fizičkih osoba	310.000,00	132.114,52	42,62
		714112	Porez na imovinu od pravnih osoba	20.000,00	45.039,71	225,20
		714121	Porez na naslijeđe i darove	8.000,00	650,00	8,13
		714131	Porez na promet nekretnina od fizičkih osoba	90.000,00	12.840,90	14,27
		714132	Porez na promet nekretnina od pravnih osoba	10.000,00	0,00	0,00
	715000		Domaći porezi na dobra i usluge	42.700,00	4.422,16	10,36
		715131	Porez na promet proizvoda iz tarifnog broja 1.	1.000,00	0,00	0,00
		715132	Porez na promet proizvoda iz tarifnog broja 2.	500,00	0,00	0,00
		715141	Porez na promet usluga	1.000,00	34,62	3,46

KONTO			NAZIV PRIHODA	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
		715143	Porez na potrošnju u ugostiteljstvu	10.000,00	0,00	0,00
		715144	Porez na potrošnju u ugost. fizičkih osoba	15.000,00	0,00	0,00
		715211	Porez na dobitke od igara na sreću	15.000,00	4.387,54	29,25
		715914	Porez na promet proizv. poljopriv., ribar. tar. 2.	100,00	0,00	0,00
		715915	Porez na promet proizv. građevinarstva tar. 2.	100,00	0,00	0,00
	716000		Porez na dohodak	2.100.000,00	512.673,91	24,41
		716111	Porez na dohodak fiz. os. nesamost. djelatnosti	1.550.000,00	348.225,22	22,47
		716112	Porez na dohodak fiz. os. samost. djelatnosti	40.000,00	6.706,30	16,77
		716113	Porez na dohodak od imov. i imov. prava	15.000,00	4.030,33	26,87
		716114	Porez na dohodak fiz. osoba od ulag. kapitala	15.000,00	3.977,60	26,52
		716115	Porez na dohodak fiz. osoba od igara na sreću	50.000,00	29.571,43	59,14
		716116	Porez na dohodak samost. djel. po čl. 12. stav 4.	350.000,00	91.765,64	26,22
		716117	Porez na dohodak po konačnom obračunu	80.000,00	28.397,39	35,50
	717000		Prihodi od indirektnih poreza	2.810.000,00	584.791,10	20,81
		717131	Sredstva od raspodjele PDV-a za ceste	260.000,00	54.772,62	21,07
		717141	Sredstva od raspodjele PDV-a lok. samoupravu	2.550.000,00	530.018,48	20,79
	719000		Ostali porezi	130.100,00	24.561,45	18,88
		719111	Ostali porezi	12.000,00	200,00	1,67
		719114	Poseban porez zaštite od prirod. i dr. nesreća	23.000,00	2.561,53	11,14
		719115	Poseban porez za zaštitu prirod. nesr. ug. djelu	100,00	675,50	675,50
		719116	Poseban porez na potroš. u ugost. fizičkih osoba	40.000,00	6.798,22	17,00
		719117	Poseban porez na potroš. u ugost. pravnih osoba	55.000,00	14.326,20	26,05

KONTO			NAZIV PRIHODA	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
720000			b) NEPOREZNI PRIHODI	2.380.700,00	588.074,00	24,70
	721000		<i>Prihodi od poduz. akt. i imov. i teč. razl.</i>	258.500,00	108.446,53	41,95
		721112	Prihod od dav. prava na ekspl. pr. res. paten. aut. pr.	2.500,00	728,45	29,14
		721119	Prihod od koncesija	30.000,00	0,00	0,00
		721121	Prihod od zakupnina općinskog zemljišta	40.000,00	2.600,00	6,50
		721122	Prihod od zemljišne rente	5.000,00	4.800,00	96,00
		721211	Prihodi od kamata za depozite u banci	1.000,00	18,08	1,81
		721615	Prihodi od prodaje općinskog zemljišta	180.000,00	100.300,00	55,72
	722000		<i>Naknade i pristojb. od pruž. jav. usluga</i>	2.121.200,00	479.627,47	22,61
		722121	Općinske administrativne takse	175.000,00	14.014,00	8,01
		722131	Općinske pristojbe i naknade	75.000,00	30.507,00	40,68
		722122	Općinske pristojbe i naknade	700,00	0,00	0,00
		722322	Porez na tvrtku	650.000,00	282.027,77	43,39
		722400	Prihodi od tendera	1.000,00	0,00	0,00
		722413	Sredstva Države BiH za izbore	20.000,00	0,00	0,00
		722431	Općinske nakn. za pregl. posl. prost.	15.000,00	3.132,00	20,88
		722432	Naknada za osiguranje od požara dir. na proračun	500,00		0,00
		722435	Renta	5.000,00		0,00
		722436	Naknada za zauzimanje javnih površina	1.000,00	1.445,00	144,50
		722437	Naknada za postupak legalizacije građevina	12.000,00	29.383,20	244,86
		722443	Nak. za hidro. akumul. objekte za potopljena područ.	700.000,00	0,00	0,00
		722451	Naknada za korištenje šuma	10.000,00	0,00	0,00
		722515	Naknada za izmjeru katastra nekretnina	5.000,00	1.119,30	22,39
		722516	Općinske naknade za usluge katastra	45.000,00	9.485,00	21,08
		722518	Naknada po osn. tehn. pregleda građevina	9.000,00	0,00	0,00
		722531	Naknada za upor. cesta za vozila pravnih osoba	108.000,00	21.236,64	19,66

KONTO			NAZIV PRIHODA	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
		722532	Naknada za upor. cesta za vozila građana	110.000,00	30.041,13	27,31
		722539	Prihodi od indir. poreza direkc. cesta iz pret. god.	1.000,00	147,46	14,75
		722581	Pos. nakn. za zaštitu od pr. nesr. osn. zbir. neto pl.	135.000,00	52.624,14	38,98
		722582	Pos. nakn. zašt. od pr. nesr. osn. zbir. neto sam. povr.	12.000,00	1.490,03	12,42
		722583	Nakn. za vatrogasne jedinice iz premije osigur.	5.000,00	380,80	7,62
		722584	Nakn. iz funkc. premije osig. mot. voz. za vatr. j.	10.000,00	2.394,00	23,94
		722719	Ostali povrati	15.000,00	0,00	0,00
		722791	Ostale neplanir. uplate	1.000,00	200,00	20,00
	723000		<i>Novčane kazne (neporeske prirode)</i>	1.000,00	0,00	0,00
		723131	Novčane kazne po općinskim propisima	1.000,00	0,00	0,00
			UKUPNI PRIHODI:	7.954.300,00	1.913.556,35	24,06
			PRIMICI			
	732000		POTPORE	618.000,00	27.760,00	4,49
		732112	Primljeni grantovi od Federacije	300.000,00		0,00
		732114	Potpota ŽZH	270.000,00	15.000,00	5,56
		732122	Ostale potpore	20.000,00	0,00	0,00
		732132	Sredstva ŽZH za zapošljavanje	28.000,00	12.760,00	45,57
	812000		e) KAPITALNI PRIMICI	50.000,00	0,00	0,00
		812210	Kapitalni grantovi od ostalih razina vlasti	50.000,00	0,00	0,00
			UKUPNI PRIMICI	668.000,00	27.760,00	4,16
			UKUPNI PRIHODI I PRIMICI:	8.622.300,00	1.941.316,35	22,52

B/ RASHODI

sintetički prikaz

glavna grupa	pod grupa		<i>R A S H O D I</i>	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
611100			BRUTO PLAĆE I NAKNADE	1.497.900,00	391.278,52	26,12
611200			NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	483.600,00	114.915,08	23,76
611240			NAKNADE VIJEĆNICIMA	153.500,00	0,00	0,00
612100			DOPRINOSI POSLODAVCA	156.300,00	41.855,15	26,78
613000			MATERIJALNI TROŠKOVI I USLUGE	617.000,00	158.688,37	25,72
614100			GRANTOVI DRUGIM RAZINAMA	475.000,00	101.817,38	21,44
614121			GRANTOVI ZA KULTURU I ZNANOST	200.000,00	48.650,74	24,33
614122			GRANTOVI ZA ŠPORT	250.000,00	81.571,50	32,63
614200			GRANTOVI POJEDINCIMA	200.000,00	60.646,40	30,32
614300			GRANTOVI NEPROFIT. ORGANIZACIJAMA	148.000,00	31.379,00	21,20
614312			GRANTOVI ZA OBRAZOVANJE	1.045.000,00	260.760,99	24,95
614316			GRANTOVI ZA ZDRAVSTVO	51.000,00	0,00	0,00
614400			SUBVENCIJE JAVNIM PODUZEĆIMA	523.000,00	132.546,47	25,34
614900			OSTALI GRANTOVI ZA OBRAZOVANJE	90.000,00	16.500,00	18,33
681000			DOZNAKE NIŽIM POTROŠAČKIM JEDINIC.	438.000,00	119.012,29	27,17
681620			KAMATE NA STRANO POZAJMLJIVANJE	126.700,00	31.032,55	24,49
681630			KAMATE NA DOMAĆE POZAJMLJIVANJE	30.000,00	16.018,25	53,39
820000			KAPITALNA ULAGANJA	595.000,00	22.729,86	3,82
823200			OTPLATE VANJSKOG ZADUŽIVANJA	390.900,00	144.617,53	37,00
823300			OTPLATE DOMAĆEG ZADUŽIVANJA	1.333.100,00	301.437,16	22,61
531120			SREDSTVA PRORAČUNSKE PRIČUVE	79.000,00	0,00	0,00
			UKUPNI RASHODI:	8.883.000,00	2.075.457,25	

POSEBNI DIO**analitički prikaz**

Planski iznosi u Proračunu za 2012. godinu i izvršenje od 01.1. do 31.3.2012. godine raspoređeni su po nositeljima, korisnicima i posebnim namjenama u posebnom dijelu, kako slijedi:

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	<i>N A M J E N A</i>	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
			0140 PLAĆE I NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	2.137.800,00	548.048,76	25,64
BROJ DJELATNIKA - 86						
611100			BRUTO PLAĆE I NAKNADE	1.497.900,00	391.278,52	26,12
	611110		Neto plaće i naknade	1.005.700,00	255.180,86	25,37
		611111	Neto plaće	1.005.700,00	255.180,86	25,37
		611112	Neto naknade			
	611120		Porezi na plaće	50.200,00	12.495,74	24,89
		611121	Porezi na plaće i naknade	45.000,00	12.495,74	27,77
		611123	Poseban porez na plaće za prirod. i dr. nesreće	5.200,00		
	611130		Doprinosi na teret zaposlenih	442.000,00	123.601,92	27,96
		611131	Doprinos za MIO iz plaće	240.000,00	68.638,10	28,60
		611132	Doprinos za zdravstveno osig. iz plaće	180.000,00	49.074,93	27,26
		611133	Doprinos za zapošljavanje iz plaće	22.000,00	5.888,89	26,77
611200			NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	483.600,00	114.915,08	23,76
	611210	611211	Naknade za prijevoz sa posla i na posao	88.000,00	24.131,20	27,42
		611212	Naknada za korišt. osobn. vozila	2.500,00		0,00
	611220		Ostale naknade	393.100,00	90.783,88	23,09
		611221	Naknade za topli obrok	305.000,00	84.783,88	27,80
		611222	Naknade za terenski rad	24.000,00	6.000,00	25,00
		611224	Regres za godišnji odmor	26.100,00	0,00	0,00
		611225	Otpremnina za odlazak u mirovinu	15.000,00	0,00	0,00
		611226	Naknade iz radnog odnosa, za blag. i ostal. nakn.	18.000,00	0,00	0,00

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	<i>N A M J E N A</i>	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
		611227	Naknade za slučaj smrti ili teže invalidnosti	5.000,00	0,00	0,00
612100			DOPRINOSI POSLODAVCA	156.300,00	41.855,16	26,78
	612110		Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	156.300,00	41.855,16	26,78
		612111	Doprinos za MIO na plaće	87.000,00	24.188,36	27,80
		612112	Doprinos za zdravstveno osig. na plaće	57.000,00	15.704,13	27,55
		612113	Doprinos za zapošljavanje na plaće	7.100,00	1.962,67	27,64
		612219	Opća vodna naknada	5.200,00	0,00	0,00
	611240		NAKNADE VIJEĆNICIMA	153.500,00	0,00	0,00
		613974	Naknade odborima i komisijama OV	20.000,00	0,00	0,00
		613975	Naknade vijećnicima OV	105.000,00	0,00	0,00
		613986	Zdravs. doprin. na vječ. nakn. i komisije OV	5.800,00	0,00	0,00
		613987	MIO na vijećničke naknade i komisije OV	8.700,00	0,00	0,00
		613988	Porez na vijećničke naknade i komisije OV	14.000,00	0,00	0,00
613000			IZDACI ZA MATERIJAL I USLUGE	617.000,00	158.688,37	25,72
	613100		PUTNI TROŠKOVI	18.000,00	3.326,06	18,48
		613110	Putni troškovi u zemlji	6.000,00	1.243,00	20,72
		613120	Putni troškovi u inozemstvu	12.000,00	2.083,05	17,36
	613211		IZDACI ZA EL. ENERGIJU UPRA.	71.000,00	7.809,56	11,00
	613213		IZDACI ZA ENERGENTE UPRAVE	53.000,00	20.752,10	39,15
	613300		IZDACI ZA KOMUNALNE USLUGE	48.400,00	9.889,72	20,43
	613400		IZD. ZA ADMINISTR. MATERIJAL UPRAVE	120.000,00	27.965,39	23,30
	613500		IZDACI ZA ODRŽAVANJE VOZILA UPRAVE	70.000,00	28.255,80	40,37
	613600		UNAJMLJIVANJE IMOVINE I OPREME	8.600,00	5.080,91	59,08

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	N A M J E N A	PRORACUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
	613700		TEKUĆE ODRŽAVANJE OPREME I UREĐ.	70.000,00	33.973,46	48,53
		613810	TROŠKOVI OSIGURANJA	4.000,00	702,00	17,55
		613820	TROŠKOVI PLATNOG PROMETA	7.000,00	835,02	11,93
	613900		UGOVORENE I DR. POSEBNE USLUGE	147.000,00	20.098,36	13,67
		613910	IZDACI ZA INFOIRMIANJE	70.000,00	8.622,90	12,32
		613920	USLUGE STRUČNOG USAVRŠAVANJA	20.000,00	2.050,00	10,25
		613960	ZATEZNE KAMATE I TROŠKOVI SPORA	20.000,00	40,00	0,20
		613971	UGOVORI O DJELU	25.000,00	4.781,97	19,13
		613981	POREZI I DOPRIN. NA UGOV. O DJELU	7.000,00	1.079,24	15,42
		613990	OSTALE STRUČNE USLUGE (studije, procjene,	5.000,00	3.524,25	70,49

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	N A M J E N A	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
614000			02 TEKUĆI GRANTOVI	675.000,00	162.463,78	24,07
	614100		GRANTOVI DRUGIM RAZINAMA VLADE	475.000,00	101.817,38	21,44
		614117	Grantovi mjesnim zajednicama	100.000,00	22.470,61	22,47
		614124	Grantovi Općinskom izbornom povjerenstvu	28.500,00	0,00	0,00
		614124	Grantovi biračkim odborima	24.500,00	0,00	0,00
		614127	Grantovi klubovima zastupnika Vijeća	50.000,00	2.620,00	5,24
		681320	Grantovi za javnu rasvjetu općine	200.000,00	66.625,05	33,31
		681330	Troškovi komunalnih usluga za grad	20.000,00		0,00
		614241	Sredstva za elementarne nepogode	52.000,00	10.101,72	19,43
	614200		GRANTOVI POJEDINCIMA	200.000,00	60.646,40	30,32
		614220	Grantovi pojedincima (neuposleni, soc. ugrož.)	80.000,00	31.116,40	40,15
		614232	Grantovi voj. inval. ranjen. i obit. pogin. DR	62.000,00	7.830,00	12,63
		614234	Isplate stipendija	58.000,00	20.700,00	35,69
		614121	SREDSTVA ZA KULTURU I ZNANOST	200.000,00	48.650,74	24,33
		614122	SREDSTVA ZA ŠPORT	250.000,00	81.571,50	32,63
	614300		GRANTOVI NEPROF. ORGANIZACIJAMA	148.000,00	31.379,00	21,20
		614311	c- Crveni križ	7.200,00	1.200,00	16,67
		614311	e- Športski savez Široki Brijeg	20.000,00	5.010,00	25,05
		614324	2- Udruga obitelji poginulih branitelja DR	19.200,00	4.800,00	25,00
		614324	3- HVIDR-a	19.200,00	4.800,00	25,00
		614324	4- Udruga dragovoljaca i veterana DR	20.400,00	5.100,00	25,00
		614324	5- Udruga maloljetnih dragovoljaca DR	10.000,00	3.000,00	30,00
		614324	6- Udruga PTSP	12.000,00	3.000,00	25,00
		614324	7- Grantovi za projekte mladih ŠB	10.000,00	0,00	0,00
		614324	B- Ostale udruge	20.000,00	4.469,00	22,35
		614319	Grantovi za vjerske udruge	10.000,00	0,00	0,00

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	N A M J E N A	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
		614310	TROŠKOVI OBRAZOVANJA	1.045.000,00	260.760,99	24,95
		614310	1- Troškovi električne energije u školama	50.000,00	13.107,68	26,22
		614310	2- Troškovi energenata u školama	150.000,00	81.689,57	54,46
		614310	3- Troškovi opreme u školama	65.000,00	9.313,44	14,33
		614310	4- Ostali materijalni troškovi škola	40.000,00	3.979,48	9,95
		614310	6- Administrativni materijal škola	100.000,00	9.569,12	9,57
		614310	5- Troškovi prijevoza učenika	600.000,00	141.847,06	23,64
		614310	7- Troškovi usluga informiranja za škole	40.000,00	1.254,64	3,14
		614120	GRANTOVI ZA ZDRAVSTVO	51.000,00	0,00	0,00
		614123	Subvencioniranje hitne pomoći	36.000,00	0,00	0,00
		614133	Sredstva za imunizaciju pučanstva	15.000,00	0,00	0,00
	614400		SUBVENCIJE JAVNIM PODUZEĆIMA	523.000,00	132.546,47	25,34
		614411	g- Hrvatski kulturni dom	65.000,00	23.916,20	36,79
		614411	b- Subvencije Dječjem vrtiću „Pčelica“ Široki Brijeg	72.000,00	32.522,60	45,17
		614411	a- Subvencije JP Hrvatski radio Široki Brijeg	36.000,00	9.000,00	25,00
		614411	c- Subvencije JP „Čistoća“ za održ. javnih površina	60.000,00	11.700,00	19,50
		614411	h- Subvencije za zbrinjavanje komunalnog otpada	250.000,00	46.407,67	18,56
		614411	i- Subvencije Veterinarskoj stanici Široki Brijeg	12.000,00	1.000,00	8,33
		614433	Sredstva za zapošljavanje pripravnika	28.000,00	8.000,00	28,57
	614900		OSTALI TRANSFERI U RAZVOJU OBRAZOV.	90.000,00	16.500,00	18,33
		614911	Narodna knjižnica Široki Brijeg	66.000,00	16.500,00	25,00
		614911	Dom za djecu ometenu u razvoju	24.000,00	0,00	0,00

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	N A M J E N A	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
	681620		03 KAMATE NA STRANO POZAJMLJIVANJE	126.700,00	31.032,55	24,49
		681621	Kamata Svjetskoj banci za vodov. Lijeva obala	3.500,00	2.832,86	80,94
		681623	Kamata Svjetskoj banci za vodov. Desna obala	90.000,00	11.729,81	13,03
		681624	Kamata Razvojne banke FBiH	33.200,00	16.469,88	49,61
	681630		04 KAMATE NA DOMAĆE POZAJMLJIVANJE	30.000,00	16.018,25	53,39
			Kamate za direktno pozajmljivanje	30.000,00	16.018,25	53,39
		681631	Kamate na pozajmlj. domać. davatelj. kredita	30.000,00	16.018,25	53,39
681000			05 DOZNAKE NIŽIM POTROŠ. JEDINICAMA	438.000,00	119.012,29	27,17
			CENTAR ZA SOCIJALNI RAD	215.000,00	60.746,74	28,25
	681100		Sredstva za plaće i naknade	190.000,00	53.446,74	28,13
	681300		Sredstva za materijalne troškove	25.000,00	7.300,00	29,20
			VATROGASNO DRUŠTVO	223.000,00	58.265,55	26,13
	681100		Sredstva za plaće i naknade	198.000,00	49.500,00	25,00
	681300		Sredstva za materijalne troškove	25.000,00	8.765,55	35,06
820000			06 KAPITALNA ULAGANJA	595.000,00	22.729,86	3,82
	821100	821111	Nabavke zemljišta – eksproprijacije po potrebi	50.000,00	0,00	0,00
	821300		Nabavka opreme	20.000,00	0,00	0,00
			Investicije I-faza strategije razvitka			
	821400		Investicija za komun. infrastr. i projekte	200.000,00	2.160,00	1,08
	821400		Invest. sred. FBiH za putnu infrastrukturu	300.000,00	20.569,86	6,86
	821400		Udruga za očuvanje autohtonih vrsta	10.000,00	0,00	0,00
	821400		Investicija za izgradnju igrališta „Brižine“	15.000,00	0,00	0,00

glavna grupa	pod grupa	analit. konto	<i>N A M J E N A</i>	PRORAČUN 2012.	IZVRŠENJE ZA I-III/2012.	Indeks f/e
a	b	c	d	e	f	
	823200		07 OTPLATE VANJSKOG ZADUŽIVANJA	390.900,00	144.617,53	37,00
		823111	Kredit Svjetske banke za vodovod Lijeva obala	9.000,00	8.310,91	92,34
		823112	Kredit Svjetske banke za vodovod Desna obala	200.000,00	75.698,62	37,85
		823113	Kredit Razvojne banke FBiH	181.900,00	60.608,00	33,32
	823400		08 OTPLATE DOMAĆEG ZADUŽIVANJA	1.333.100,00	301.437,16	22,61
		8234111	Otplate unutarnjeg duga prema zaposlenim	500.000,00	0,00	0,00
		8234112	Otplate unutarnjeg duga prema vijećnicima	65.000,00	18.300,00	28,15
		823412	Otplate kredita UniCredit banci za prijev. učenika	220.000,00	68.422,90	31,10
		823412	Otplate domaćeg zaduživanja	518.100,00	214.714,26	41,44
		614815	Otplate po sudskim ovršnim rješenjima	30.000,00	0,00	0,00
531120			09 SREDSTVA PRORAČUNSKE PRIČUVE	79.000,00	0,00	0,00
	531121		Sredstva proračunske pričuve	79.000,00	0,00	0,00
			UKUPNI RASHODI:	8.883.000,00	20.075.457,25	23,36

Akti Općinskog načelnika**13**

Na temelju članka 129. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06), članka 18., 19 i 20. Odluke o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 9/11) i članka 124. Statuta Općine Široki Brijeg („Službeni glasnik općine Široki Brijeg“, broj: 4/08), Općinski načelnik općine Široki Brijeg, na prijedlog Općinske službe za civilnu zaštitu, d o n o s i

P R A V I L N I K**O FORMIRANJU I ORGANIZIRANJU JEDINICA CIVILNE ZAŠTITE
OPĆE NAMJENE OPĆINE ŠIROKI BRIJEG****I. OSNOVNE ODREDBE****Članak 1.**

Ovim Pravilnikom o formiranju i organiziranju jedinica civilne zaštite opće namjene Općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Pravilnik) organiziraju se općinske jedinice civilne zaštite opće namjene (u daljnjem tekstu: jedinice opće namjene) i utvrđuju njihovi zadatci, područje djelovanja, način popune ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima, obučavanje i osposobljavanje, financiranje i druga pitanja značajna za organizaciju i funkcioniranje ovih jedinica opće namjene, o kojima se neposredno stara Služba za civilnu zaštitu općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Služba za civilnu zaštitu), sukladno ovom Pravilniku.

Članak 2.

Jedinice opće namjene na području općine Široki Brijeg organiziraju se, opremaju i obučavaju za izvršenje zadataka na pružanju podrške: o provođenju mjera prve medicinske pomoći, za gašenje početnih i manjih požara, zaštiti od poplava, spašavanju ugroženih iz ruševina, izgradnji skloništa i zaklona, provođenju mjera RHB zaštite, evakuaciji i zbrinjavanju ugroženih i stradalih, transportu i snabdijevanju osnovnim sredstvima za ishranu, smještaju i zdravlju ugroženog stanovništva te zaštiti životinja, i te zadatke izvršavaju na području općine Široki Brijeg na način predviđen ovim Pravilnikom.

Jedinice opće namjene mogu se upotrijebiti kao ispomoć i van područja gdje su osnovane, o čemu odlučuje Općinski stožer civilne zaštite.

II. FORMIRANJE, ORGANIZIRANJE I ZADACI JEDINICA OPĆE NAMJENE

Članak 3.

U općini Široki Brijeg formiraju se jedinice opće namjene na načelima teritorijalne popunjenosti kao vodovi, odjeljenja i timovi po mjesnim zajednicama.

Vodovi, odjeljenja i timovi se organiziraju, opremaju i obučavaju za izvršavanje zadataka na području gdje su osnovani.

Pri organiziranju jedinica iz stava 1. ovog članka polazi se od potreba i uvjeta koji su utvrđeni u Procjeni ugroženosti općine Široki Brijeg od prirodnih i drugih nesreća, broj: 03-11/12 od 09.1.2012. godine.

Članak 4.

Organiziranje jedinica opće namjene Služba za civilnu zaštitu će vršiti po fazama, kada se stvore odgovarajući kadrovski i materijalni uvjeti neophodni da se može formirati odgovarajuća jedinica.

Članak 5.

Jedinice opće namjene angažiraju se, u pravilu, na pružanju pomoći u radu određenih službi zaštite i spašavanja, a mogu se angažirati i na vršenju raznih zadataka u akcijama zaštite i spašavanja ugroženih i nastradalih ljudi od prirodne ili druge nesreće za čije obavljanje nije potrebno posebno stručno znanje niti se koriste posebna tehnička i druga sredstva rada na izvršavanju tih zadataka.

U skladu sa odredbama člana 129. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nepogoda i drugih nesreća u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), jedinice opće namjene poslove iz svoje nadležnosti vrše tako što se angažiraju kao podrška i pomoć u radu sljedećih službi zaštite i spašavanja, odnosno jedinica specijalizirane namjene, i to :

- 1) na pružanju prve medicinske pomoći, koju provode službe za medicinsku pomoć ili jedinice specijalizirane namjene za medicinsku pomoć,
- 2) na gašenju početnih i manjih požara, koje provode službe za zaštitu od požara ili jedinice specijalizirane namjene za gašenje požara,

- 3) na provođenju mjera zaštite od poplava, koje provode službe za spašavanje na vodi i pod vodom ili jedinice specijalizirane namjene za spašavanje na vodi i pod vodom,
- 4) na provođenju mjera spašavanja ugroženih ljudi u ruševinama, koje provode službe za zaštitu i spašavanje iz ruševina ili jedinice specijalizirane namjene za zaštitu i spašavanje iz ruševina,
- 5) na provođenju mjera RHB zaštite, koje provode službe za RHB zaštitu ili jedinice specijalizirane namjene za RHB zaštitu,
- 6) na provođenju mjera koje se odnose na evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih i stradalih ljudi, transport i snabdijevanje osnovnim sredstvima za ishranu, smještaj i zdravlje ugroženog stanovništva, koje organiziraju i provode službe za snabdijevanje i službe za medicinsku pomoć,
- 7) na provođenju mjera na zaštiti i spašavanju ugroženih životinja koje provode službe za zaštitu i spašavanje životinja ili jedinice specijalizirane namjene za spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla i
- 8) na izgradnji i održavanju skloništa i zaklona.

III. OSOBNA I MATERIJALNA FORMACIJA JEDINICA OPĆE NAMJENE

Članak 6.

Sastav jedinica opće namjene utvrđuje se osobnom i materijalnom formacijom, koje donosi Općinski načelnik.

Osobna formacija jedinica opće namjene, sadrži ukupan broj ljudstva potreban za jedinicu, godine rođenja, vrstu stručne spreme i druge uvjete koje pripadnici jedinice moraju ispunjavati, a materijalna formacija tih jedinica sadrži vrstu i količine materijalno-tehničkih sredstava i opreme koja je potrebna za izvršavanje zadataka iz nadležnosti tih jedinica. Te formacije se utvrđuju u skladu s Okvirnim osobnim i materijalnim formacijama stožera, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, od svibnja 2007. godine, koje je donio direktor Federalne uprave civilne zaštite.

Broj pripadnika jedinice osobne namjene u osobnoj formaciji, određuje se prema vrsti i obimu poslova koje su za te jedinice utvrđeni u članku 5. ovog Pravilnika.

**IV. POPUNA LJUDSTVOM I OPREMANJE
MATERIJALNO-TEHNIČKIM SREDSTVIMA****Članak 7.**

Popuna jedinica opće namjene potrebnim ljudstvom vrši se prema njihovim osobnim formacijama, i to prema stručnoj spremi i drugim uvjetima koji su određeni osobnom formacijom.

Članak 8.

Služba za civilnu zaštitu vrši popunu jedinica opće namjene potrebnim ljudstvom putem zaključivanja sporazuma između Službe za civilnu zaštitu s nadležnim rukovoditeljem pravnih lica i udruženja iz kojih bude izvršena popuna tih jedinica, a s angažiranim licima Služba za civilnu zaštitu zaključuje ugovor o njihovim pravima i obavezama, dok su angažirana u toj jedinici, po potrebi, može se angažirati i fizičko lice sa kojim Služba za civilnu zaštitu zaključi ugovor o njegovom angažiranju u ovoj jedinici.

Članak 9.

Opremanje jedinica opće namjene vrši se namjenskom opremom i sredstvima kojima raspolaže Služba za civilnu zaštitu.

Oprema i sredstva koja nedostaju, a utvrđena su u materijalnim formacijama za te jedinice prema članku 6. ovoga Pravilnika, osiguravaju se putem nabavke koju vrši Služba za civilnu zaštitu.

Nabavka namjenske opreme i sredstava iz stavka 2. ovog članka vršit će se prema godišnjim planovima opremanja, koje donosi Služba za civilnu zaštitu, uz pribavljeno mišljenje Stožera civilne zaštite općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Općinski stožer).

Izuzetno, do osiguranja dodatne namjenske opreme i sredstava iz stavka 2. ovog članka, u početnom periodu rada i djelovanja jedinice opće namjene koristit će opremu i sredstva kojom raspolažu Općinsko tijelo uprave, upravne organizacije, pravne osobe i udruženja, koja se mogu koristiti za potrebe ovih jedinica, što se vrši putem izuzimanja na način utvrđen u Uredbi o načinu davanja i vraćanja materijalnih sredstava uzetih za potrebe civilne zaštite ("Službene novine F BiH", broj : 23/04 i 38/06).

V. PODRUČJE DJELOVANJA JEDINICA OPĆE NAMJENE I NJIHOVO ANGAŽIRANJE

Članak 10.

Jedinice opće namjene poslove i zadatke iz svoje nadležnosti obavljaju na području mjesne zajednice za koju su organizirane.

Jedinica opće namjene jedne mjesne zajednice, prema potrebi, može biti angažirana kao pomoć radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području drugih mjesnih zajednica Općine.

Članak 11.

O angažiranju jedinica opće namjene na zaštiti i spašavanju odlučuje Općinski stožer.

Izuzetno, u slučaju potrebe hitnog angažiranja jedinice opće namjene, ako Općinski stožer nije u mogućnosti da se odmah sastane, tada angažiranje jedinica naređuje zapovjednik Općinskog stožera. U slučaju da je zapovjednik Općinskog stožera odsutan ili iz drugih razloga spriječen da obavlja posao zapovjednika, angažiranje odgovarajuće jedinice opće namjene naređuje načelnik Općinskog stožera.

O angažiranju jedinice opće namjene, prema stavku 2. ovog članka, zapovjednik, odnosno načelnik Općinskog stožera dužni su, na prvoj narednoj sjednici, upoznati Općinski stožer o razlozima angažiranja jedinice opće namjene, mjestu i vremenu angažiranja .

Naredba o angažiranju jedinice opće namjene sadrži: naziv jedinice koja se angažira, područje na kojem će djelovati, vrijeme angažiranja i obaveze Službe civilne zaštite u vezi sa realizacijom naredbe Općinskog stožera.

Služba za civilnu zaštitu je dužna pripremiti odgovarajuće akte i druge podatke potrebne za odlučivanje Općinskog stožera.

Služba za civilnu zaštitu je dužna redovno informirati Općinskog načelnika o angažiranju jedinica opće namjene na zaštiti i spašavanju, o vremenu i mjestu angažiranja i ostvarenim rezultatima.

Članak 12.

Kada se naredi angažiranje jedinice opće namjene, ona se priključuje službi zaštite i spašavanja ili jedinici specijalizirane namjene kojoj pripada i izvršava one poslove na zaštiti i spašavanju koje naredi rukovoditelj te službe, zapovjednik specijalizirane jedinice.

Članak 13.

Zapovijedanje jedinicom opće namjene u svim operativnim situacijama njenog angažiranja, po naredbi Općinskog stožera, vrši zapovjednik te jedinice, a zapovijedanje nižim organizacionim dijelovima jedinice (ekipama i timovima) vrše vođe ekipa, odnosno timova predviđenih osobnom formacijom tih jedinica.

U slučajevima kada je na području Općine proglašeno stanje prirodne i druge nesreće, angažirane jedinice opće namjene izvršavaju zadatke iz svoje nadležnosti na području koje odredi Općinski stožer koji na tom području rukovodi akcijama zaštite i spašavanja i postupa po naredbama tog stožera.

VI. NADLEŽNOSTI SLUŽBE ZA CIVILNU ZAŠTITU

Članak 14.

Služba za civilnu zaštitu, u odnosu na jedinice opće namjene iz članka 3. ovog Pravilnika, vrši sljedeće poslove:

- 1) predlaže osobnu i materijalnu formaciju jedinica opće namjene,
- 2) vrši popunu jedinica opće namjene ljudstvom, materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, u skladu sa osobnom i materijalnom formacijom,
- 3) organizira i provodi obučavanje i osposobljavanje pripadnika jedinica opće namjene na način predviđen u članu 16. ovog Pravilnika,
- 4) izrađuje plan osiguranja prijevoznih sredstava koja će se moći koristiti za prijevoz pripadnika jedinica opće namjene i sredstva i opreme koje te jedinice moraju koristiti u svom radu do mjesta njihovog angažiranja po naredbi Općinskog stožera,
- 5) organizira i vrši sve poslove da se jedinica opće namjene blagovremeno preveze do mjesta na kojem će vršiti spašavanje ugroženih ljudi po naredbi Općinskog stožera,
- 6) vrši i sve druge poslove koji se odnose na organiziranje, pripremanje i upotrebu jedinice opće namjene.

Služba za civilnu zaštitu će zaključiti sporazume sa rukovoditeljima pravnih osoba i udruženja građana iz kojih bude izvršena popuna tih jedinica u svezi s popunom jedinica opće namjene, a s angažiranim licima Služba za civilnu zaštitu zaključuje ugovor o njihovim pravima i obvezama, dok su angažirana u toj jedinici.

Članak 15.

Služba za civilnu zaštitu vrši sljedeće poslove:

- 1) planira i nabavlja opremu i sredstva potrebnih za rad jedinica opće namjene;
- 2) planira i osigurava financijska sredstva potrebna za naknade i druge troškove kada jedinica opće namjene bude angažirana na vršenju zadataka iz člana 5. ovog Pravilnika;
- 3) vrši i druge poslove koji se odnose na organiziranje, pripremanje, obuku i upotrebu jedinica opće namjene.

VII. OBUČAVANJE I OSPOSOBLJAVANJE JEDINICA
OPĆE NAMJENE

Članak 16.

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika jedinica opće namjene za vršenje poslova iz njihove nadležnosti koji su utvrđeni u članku 5. ovog Pravilnika, vrši se nastavnim planovima i programima koje donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite .

Planovi i programi iz stava 1. ovog člana sadrže materiju koja se odnosi na poslove iz nadležnosti jedinice, način izvođenja obuke (teoretski dio, vježbe, testiranja i sl.), vrijeme potrebno za izvođenje obuke, mjesto izvođenja obuke, uvjete za izvođače obuke i materijalno-tehnička i financijska sredstva potrebna za izvođenje obuke .

Članak 17.

Služba za civilnu zaštitu organizira i provodi obuku i osposobljavanje pripadnika jedinica opće namjene formiranih sukladno članku 3. ovog Pravilnika.

VIII. FINANCIRANJE JEDINICA OPĆE NAMJENE

Članak 18.

Financijska sredstva potrebna za obavljanje poslova iz nadležnosti jedinica opće namjene kao i nabavku opreme i drugih tehničkih sredstava potrebnih za rad tih jedinica, te za financiranje zadataka iz članaka 14. i 15. ovog Pravilnika planiraju se i osiguravaju u Proračun općine Široki Brijeg, a dio iz sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje, koja se ostvaruju po članu 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Financijska sredstva iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, za potrebe financiranja jedinica opće namjene, planiraju se u skladu sa Odlukom o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenim po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine FBiH", broj: 46/05 i 61/07).

Članak 19.

Financijska sredstva iz člana 18. ovog Pravilnika planiraju se i osiguravaju za sljedeće namjene:

- 1) za nabavku sredstava i opreme za rad jedinica opće namjene koja su utvrđena njihovim materijalnim formacijama,
- 2) za troškove provođenja stručnog obučavanja i osposobljavanja pripadnika jedinica opće namjene prema planovima i programima te obuke,
- 3) za troškove prijevoza pripadnika jedinica opće namjene do mjesta njihovog angažiranja u zaštiti i spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara od prirodne ili druge nesreće u skladu sa odredbama člana 12. ovog Pravilnika, kao i za troškove koji nastanu u toku djelovanja jedinica na spašavanju ljudi i materijalnih dobara (smještaj, ishrana, naknade plaća i druge naknade pripadnicima jedinice i druge troškove) iz člana 22. ovog Pravilnika.

Članak 20.

Služba za civilnu zaštitu predlaže visinu sredstava koja treba osigurati u Proračunu Općine, kao i visinu sredstava koja se osiguravaju iz posebne naknade po članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, za namjene iz člana 19. ovog Pravilnika.

Financijska sredstva osigurana prema stavu 1. ovog člana koriste se u skladu s godišnjim financijskim planom tih sredstava, koji donosi Služba za civilnu zaštitu, uz prethodno pribavljeno mišljenje Općinskog stožera.

Članak 21.

Ako sredstva osigurana na način utvrđen u članku 20. ovog Pravilnika nisu dovoljna za opremanje jedinica opće namjene, nabavka specijalne i druge opreme vrši se na temelju posebnih odluka koje donosi Općinsko vijeće na prijedlog Općinskog načelnika, uz prethodno pribavljeno mišljenje Općinskog stožera.

Članak 22.

Pripadnicima jedinica opće namjene, kada se po naredbi Općinskog stožera angažiraju na spašavanju ljudi iz svoje nadležnosti, za vrijeme angažiranja na tim zadacima, pripada pravo na naknadu i druga prava utvrđena u članku 18. stavak 1. i člancima 19., 20. i 21. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Obračun i isplatu naknada i troškova iz stava 1. ovog člana vrši Služba za civilnu zaštitu.

Visina naknada za osobe koje se temeljem ugovora iz članka 8. stavka 3. ovog Pravilnika angažiraju u jedinicu opće namjene za vrijeme pripravnosti, obuke i vršenja poslova u jedinici opće namjene može mjesečno iznositi do 30 % od prosječne plaće u Federaciji BiH, prema posljednjem zvaničnom objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 23.

Dinamika i realizacija zadataka utvrđenih ovim Pravilnikom vršit će se u skladu s dinamikom utvrđenom Programom razvoja i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini Široki Brijeg i prema prioritetima koji proizlaze iz Procjene ugroženosti Općine Široki Brijeg od prirodnih i drugih nesreća.

Prioritete u realizaciji pojedinih zadataka utvrđuje Služba za civilnu zaštitu, uz pribavljeno mišljenje Općinskog stožera.

Članak 24.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se „Službenom glasniku Općine Široki Brijeg“.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKI NAČELNIK -

OPĆINSKI NAČELNIK,

Broj: 03-29/12
Široki Brijeg, 20.1.2012. godine

Miro Kraljević, v. r.

14

Na temelju članka 32., 122., i 123. stavak 3. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03 i 22/06), Općinski načelnik općine Široki Brijeg, na prijedlog Općinske službe civilne zaštite d o n o s i

**P R A V I L N I K
O ORGANIZIRANJU SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
OPĆINE ŠIROKI BRIJEG**

I - TEMELJNA ODREDBA

Članak 1.

Ovim Pravilnikom određuju se pravne osobe i udruge građana u kojima se organiziraju službe zaštite i spašavanja, koje će djelovati na području Općine Široki Brijeg (u daljnjem tekstu: Općina), utvrđuju zadatci tih službi i uređuju druga pitanja od značaja za organizaciju i rad tih službi.

Članak 2.

U cilju stvaranja uvjeta da se u svim slučajevima nastanka prirodne ili druge nesreće na bilo kojem dijelu područja Općine može osigurati odgovarajuća zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara, formiraju se određene službe zaštite i spašavanja na razini Općine koje će djelovati na području cijele Općine.

Sukladno ciljevima iz stavka 1. ovog članka, a prema Procjeni ugroženosti Općine Široki Brijeg od prirodnih i drugih nesreća, koja je usvojena od strane Općinskog načelnika u daljnjem tekstu: (Procjena ugroženosti Općine).

Službe zaštite i spašavanja iz stavka 1. ovoga članka formiraju se u pravnim osobama i u udrugama građana koje ispunjavaju sljedeće uvjete:

- 1) da njihova djelatnost ili dio djelatnosti takve vrste koja je od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća,
- 2) da imaju stručne kadrove i odgovarajuću opremu, tehnička i druga sredstva koja omogućavaju vršenje poslova iz nadležnosti službe zaštite i spašavanja.

Članak 3.

Službe zaštite i spašavanja predviđene ovom uredbom namijenjene su da djeluju na području cijele Općine, a sukladno zapovijedima Općinskog stožera civilne zaštite (u daljnjem tekstu: Općinski stožer).

II – PRAVNE OSOBE I UDRUGE GRAĐANA U KOJIMA SE ORGANIZIRAJU SLUŽBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Članak 4.

Polazeći od kriterija iz članka 2. ovog Pravilnika, službe zaštite i spašavanja, na razini Općine, organiziraju se u sljedećim pravnim osobama i udrugama građana i to:

1) Služba za medicinsku pomoć formira se u Domu zdravlja Široki Brijeg. Služba obavlja operativne mjere zaštite i spašavanja koji se odnose na zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i oboljelih ljudi na pogođenom području i to:

a) u fazi spašavanja:

- vrši medicinsku trijažu za određivanje težine povreda ili oboljenja i utvrđivanje reda žurnosti za pružanje prve medicinske pomoći;
- vrši sanitetsku evakuaciju, pronalaženje, izvlačenje i iznošenje povrijeđenih i oboljelih, njihovo prevoženje ili prenošenje do odgovarajućih zdravstvenih ustanova radi zdravstvenog zbrinjavanja;
- vrši medicinsku evakuaciju putem vertikalnog transporta (helikopterima i drugim zrakoplovima)
- pruža opće medicinsku pomoć koja se odnosi na: provjeru i dopunu postupaka prve pomoći, privremeno zaustavljanje krvarenja sredstvima i postupcima koji se koriste prilikom ukazivanja prve pomoći, opće mjere reanimacije, davanje antibiotika, analgetika, seruma i vakcina, održavanje prohodnosti disajnih putova, sukciju, kateterizaciju i punkcije mokraćne bešike, stavljanje adekvatnih zavoja, opću njegu i druge mjere koje doprinose zbrinjavanju oboljelih i povrijeđenih ljudi,
- prema ukazanoj pomoći, poslove iz prethodne alineje, obavlja neposredno na terenu kao pokretna bolnica (poljska bolnica) na kojem se nalazi veći broj povrijeđenih ili oboljelih ljudi i za te potrebe razvija pokretne ekipe sa potrebnim tehničkim i drugim sredstvima i opremom.

b) u fazi otklanjanja posljedica:

- poduzima mjere na angažiranju stručnih timova zdravstvene zaštite na otklanjanju posljedica;

- vrši zbrinjavanje povrijeđenih do najbližih zdravstvenih ustanova i identifikaciju umrlih i poginulih ljudi;
- vrši dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju na pogođenom području;
- vrši neprekidnu kontrolu zdravstvenog stanja ljudi na pogođenom području zbog sprečavanja pojave zaraznih bolesti.

Pod pogođenim područjem, podrazumijeva se situacija koju karakterizira direktno djelovanje (prisustvo) prirodne ili druge nesreće na određenom području.

2) Služba za zaštitu od požara formira se u Vatrogasnom društvu Široki Brijeg. Ova služba vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koji se odnose na zaštitu šuma i usjeva i stambenih i drugih objekata i druge imovine na pogođenom prostoru i to:

- a) U fazi spašavanja:
  - organizira dojavu i izvješćivanje o mjestima gdje je došlo do pojave požara;
  - utvrđuje pravac kretanja požara i određuje snage i sredstva potrebna za gašenje nastalog (uočenog) požara;
  - određuje najpogodnije pravce kretanja protupožarnih (vatrogasnih jedinica) do požarišta (mjesta požara);
  - vrši evakuaciju – izmještanje strojeva i uređaja, kao i tovarnih životinja, koji se u tom trenutku nalaze na ugroženim području;
  - prema vlastitim mogućnostima vrše gašenje požara;
  - u tijeku gašenja požara, surađuju sa drugim snagama angažiranim na gašenju požara;
  - vrši nadzor i organiziranje gašenja požara svih snaga angažiranih na gašenju požara;
  - vrše sprečavanje prenošenja vatre na okolne objekte;
  - vrši spašavanje ljudi iz zadimljenih i zapaljenih prostorija i evakuira ljude iz objekata koji se nalaze ispred fronte požara;
  - u vršenju narečenih poslova ostvaruje suradnju s vatrogasnim postrojbama koje djeluju na području požara.

- b) Faza otklanjanja posljedica:
  - u suradnji s odgovarajućim povjerenstvima za procjenu šteta, utvrđuje veličinu nastalih šteta na području koje je zahvaćeno požarom;
  - osigurava prostor na kojem je bio požar, nakon gašenja požara i sudjeluje u otklanjanju uništenog raslinja na području koje je zahvaćeno požarom.

3) Služba za zaštitu i spašavanje životinja (veterinarska služba) formira se u Javnom poduzeću Veterinarska stanica d.o.o Široki Brijeg i obavlja operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje životinja na pogođenom području i to:

- a) u fazi spašavanja:
- pruža prvu pomoć povrijeđenim i oboljelim životinjama;
  - provodi mjere za suzbijanje i iskorjenjivanje zaraznih bolesti, parazitskih, uzgojnih i drugih masovnih bolesti životinja;
  - vrše liječenje životinja;
  - provodi internističke, kirurške, porodiljske i druge intervencije na životinjama;
  - vrši klanje i kontrolira korištenje teže povrijeđenih životinja, sirovina i proizvoda životinjskog porijekla
  - provodi asanaciju terena i druge operativne mjere i postupke u oblasti veterinarstva na pogođenom području.

- b) u fazi otklanjanja posljedica:
- vrši angažiranje stručnih timova veterinarske struke na otklanjanju posljedica;
  - vrši zbrinjavanje povrijeđenih i uginulih životinja;
  - vrši izmiještanje životinja na sigurnija područja;
  - vrši dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju na pogođenom području;
  - vrši neprekidnu kontrolu zdravstvenog stanja životinja na pogođenom području zbog mogućnosti pojave zaraznih bolesti.

4) Služba za čistoću formira se u Javnom poduzeću Čistoća d.o.o Široki Brijeg. Ova služba vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na održavanje čistoće na pogođenom području i to:

- a) u fazi spašavanja:
- obavlja čišćenje javnih površina od otpada i šuta koji je nastao rušenjem ili oštećenjem objekata od djelovanja prirodne ili druge nesreće,
  - uređuje prostore za odlaganje smeća i održavanje takvih prostora,
  - obavješćuje pučanstvo o načinu odlaganja i selekcije otpada (biogenih otpaci, staklo, metal, papir) i drugi načini odlaganja,
  - obavješćuje pučanstvo o svim drugim pitanjima važnim za redovno održavanje kanalizacije i čistoće okoliša.
- b) u fazi otklanjanja posljedica:
- obavlja angažiranje komunalnih službi na provođenju higijensko-epidemioloških mjera zaštite i obavlja druge poslove koji se odnose na čistoću na pogođenom području.

5) Služba za spašavanje iz ruševina formira se u građevinskom poduzeću koje se bavi niskogradnjom i visokogradnjom, a koje ima odgovarajuću opremu za spašavanje iz ruševina (gredere, utovarivače, rovokopače, dizalice i drugu specijalnu građevinsku opremu, a koje će biti određeno posebnim ugovorom. Ta služba obavlja operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na sprečavanje rušenja, odnosno spašavanje ljudi i materijalnih dobara koja su ugrožena srušenim ili oštećenim stambenim zgradama i drugim objektima na pogođenom području.

a) u fazi spašavanja:

- organizira spašavanje ljudi zatrpanih u ruševinama i obavlja raščišćavanje ruševina;
- obavlja vizualnu i tehničku kontrolu oštećenih i porušenih objekata;
- poduzima mjere da se izvrši podupiranje, razupiranje i osiguranje pomjerenih i oštećenih konstrukcija i objekata.
- organizira kontrolirano rušenje objekata koji se ne mogu sanirati;
- poduzima mjere na prevoženju i deponiranje građevinskog šuta i raščišćavanje i osposobljavanje prometnica do objekata;
- obavlja kategorizaciju objekata u odnosu na obim oštećenja i utvrđuje neophodne sanacijske radove u cilju sprječavanja rušenja oštećenih objekata od njihovog naknadnog rušenja;
- obavlja djelomično saniranje oštećenih stambenih i drugih objekata;
- organizira izgradnju privremenih objekata za smještaj i zaštitu ugroženog i nastradalog stanovništva, zaklona i skloništa, usjeka, šahtova i tunela i protupožarnih prepreka.

b) u fazi otklanjanja posljedica:

- organizira aktivnosti na stvaranju smještajnih, stambenih i drugih uvjeta za život ljudi na pogođenom području;
- obavlja prikupljanje podataka i utvrđivanje obujma posljedica koje su nastale djelovanjem prirodne ili druge nesreće na stambene i druge zgrade i objekte na pogođenom području.

Članak 5.

Pored službi iz članka 4. ovog Pravilnika, Općinska Služba za civilnu zaštitu određuje udruge građana i nevladine organizacije čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje i s tim udrugama i organizacijama može zaključiti sporazum o načinu i uvjetima njihovog angažiranja na zadacima zaštite i spašavanja na području Općine koje time imaju status službe zaštite i spašavanja.

U sporazumu iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se prava i obveze o međusobnim odnosima u angažiranju tih udruga i nevladinih organizacija na zadacima zaštite i spašavanja, kao i obveze Općinske Službe za civilne zaštite prema tim udrugama i organizacijama koje se odnose na osiguranje određenih financijskih sredstava za nabavku opreme i drugih sredstava rada koja je potrebna za rad tih udruga i organizacija na zadacima zaštite i spašavanja.

III – ZADACI NA ORGANIZIRANJU, OPREMANJU, POPUNI I UPORABI SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA**Članak 6.**

Rukovoditelji pravnih osoba, odnosno udruga građana iz članka 4. ovog Pravilnika, u kojima se organiziraju predviđene službe zaštite i spašavanja, u suradnji s Općinskom Službom za civilnu zaštitu obavljaju sljedeće poslove:

- 1) da svojim aktom formiraju službu, određuju rukovoditelja službe i broj pripadnika službe;
- 2) da popunu službe vrše zaposlenicima koji se nalaze na radu u pravnoj osobi, odnosno članovima udruge građana koji su obučeni i osposobljeni za obavljanje poslova iz nadležnosti službe;
- 3) da utvrde potrebe u opremi, tehničkim i drugim sredstvima rada koja su potrebna za rad službe zaštite i spašavanja i da poduzimaju mjere za osiguranje te opreme i sredstava,
- 4) da organiziraju i provode obučavanje pripadnika službe za uspješno obavljanje poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti službe,
- 5) da u roku od šest mjeseci od potpisivanja ugovora iz članka 10. ovog Pravilnika izradi vlastite procedure rada za proces djelovanja u slučaju angažiranja na zadacima zaštite i spašavanja iz nadležnosti službe.

Članak 7.

Službe zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, poslove iz svoje nadležnosti vrše u fazi nastanka prirodne ili druge nesreće i u fazi otklanjanja i saniranja nastalih posljedica, a zadatke koji se odnose na preventivnu zaštitu ostvaruju u okviru obavljanja redovite djelatnosti u pravnoj osobi, odnosno udrugama građana u kojima su formirane.

Članak 8.

U cilju stvaranja uvjeta da službe zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, mogu obavljati poslove zaštite i spašavanja predviđene ovim Pravilnikom, Općinska Služba za civilnu zaštitu će planirati odgovarajuća sredstva u Proračunu općine, kao i dio sredstava iz posebne naknade za zaštitu i spašavanje koja pripadaju Općini prema članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, koja će se koristiti za nabavku opreme, tehničkih i drugih sredstava koja su potrebna za rad tih službi i za obučavanje i osposobljavanje njihovih članova koji obavljaju poslove iz nadležnosti službe zaštite i spašavanja.

Financijska sredstva iz stavka 1. ovoga članka osiguravaju se samo za financiranje onoga dijela aktivnosti službi zaštite i spašavanja koje će one vršiti kao dio dodatne djelatnosti koja se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, koji su ovim Pravilnikom i ugovorom iz članka 10. ovog Pravilnika, stavljeni u nadležnost tih službi.

Raspodjelu sredstava iz stavka 1. ovoga članka, na pojedine službe zaštite i spašavanja, sa podacima o vrsti i količini sredstava koja treba nabaviti, vrši Općinska Služba za civilnu zaštitu na zahtjev tijela i pravnih osoba iz članka 4. ovog Pravilnika, a u okviru zadataka iz stavka 2. ovoga članka i sukladno godišnjim planom razvitka, godišnjim financijskim planom i godišnjim programima rada tih službi.

Članak 9.

Pravne osobe i udruge građana iz članka 4. ovog Pravilnika u kojima se formiraju službe zaštite i spašavanja, opremu i tehnička sredstva nabavljena iz sredstava članka 8. ovog Pravilnika mogu koristiti za vršenje svoje redovite djelatnosti s tim da su dužne osigurati učinkovito funkcioniranje službi zaštite i spašavanja kada se zapovjedi njihovo angažiranje što se bliže uređuje ugovorom iz članka 10. ovog Pravilnika.

Članak 10.

Općinska Služba za civilnu zaštitu će s pravnim osobama i udrugama građana iz članka 4. ovog Pravilnika, zaključiti ugovor o međusobnim pravima i obvezama i utvrditi konkretne zadatke službi u pitanjima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i način djelovanja službi kada Općinski stožer donese zapovijed o njihovom angažiranju na zadacima zaštite i spašavanja na području općine.

Zaključivanje ugovora iz stavka 1. ovoga članka vrši se onda kada Općinska služba utvrdi da je pravna osoba, odnosno udruga građana ispunila uvjete iz članka 6. ovog Pravilnika, a pravna osoba i udruga građana koje ne ispune te uvjete nema status službe zaštite i spašavanja.

Članak 11.

Upotrebu službi zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, na zadacima zaštite i spašavanja, u uvjetima iz članka 7. ovog Pravilnika, u vrijeme i mjesto za njihovo djelovanje na području Općine, zapovijeda Općinski stožer, samoinicijativno ili na prijedlog Općinske Službe za civilnu zaštitu.

Kada stožer iz stavka 1. ovoga članka, zapovjedi angažiranje službi zaštite i spašavanja, rukovoditelji pravnih osoba i udruga građana iz članka 4. ovog Pravilnika, u kojima su formirane službe zaštite i spašavanja, dužni su poduzeti sve potrebne mjere kojima će osigurati da službe pravovremeno dođu na mjesto određeno zapovjedi Općinskog stožera i da mogu vršiti zadatke iz svoje nadležnosti.

Izuzetno, u hitnim slučajevima kada ne postoji mogućnost da se u što kraćem roku održi sjednica Općinskog stožera, angažiranje službi zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, može da zapovjedi zapovjednik, odnosno načelnik Općinskog stožera, ako je zapovjednik odsutan o čemu je dužan pravodobno izvijestiti zapovjednika stožera.

Službe zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, angažiraju se onda kada Općinski načelnik proglasi nastanak prirodne ili druge nesreće na području Općine, a izuzetno, angažiranje tih službi može se izvršiti i prije proglašenja prirodne ili druge nesreće, u slučaju kada prijeti neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće u cilju poduzimanja odgovarajućih mjera na sprečavanju nastanka te opasnosti ili nesreće ili ublažavanja njihovog djelovanja.

Članak 12.

Općinska Služba za civilnu zaštitu će poduzimati odgovarajuće aktivnosti na formiranju službi zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika, njihovoj popuni ljudstvom i materijalno-tehničkom sredstvima, obučavanju i stručnom osposobljavanju i u tim pitanjima pružati odgovarajuću stručnu i drugu pomoć i starati se da službe budu osposobljene za obavljanje zadataka za koje su formirane, a pravne osobe i udruga građana iz članka 4. ovog Pravilnika, dužne postupati po zahtjevima Općinske Službe za civilnu zaštitu.

IV – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 13.

Službe zaštite i spašavanja iz članka 4. ovog Pravilnika organizirat će se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

Članak 14.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku Općine Široki Brijeg".

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVČKA
OPĆINA ŠIROKI BRIJEG

- OPĆINSKI NAČELNIK -

OPĆINSKI NAČELNIK,

Broj: 03-186/12
Široki Brijeg, 15.6.2012. godine

Miro Kraljević, v. r.

IZDAJE I TISKA: OPĆINSKO VIJEĆE ŠIROKI BRIJEG
Ul. fra Didaka Buntića 11.
88 220 – ŠIROKI BRIJEG

Telefon: 039/702-825 ili 039/702-805

E-mail: opcinsko.vijece@sirokibrijeg.ba

www.sirokibrijeg.ba

SLUŽBENI GLASNIK OPĆINE ŠIROKI BRIJEG
IZLAZI PO POTREBI

Godišnja pretplata iznosi 100 KM (Slovima: sto konvertibilnih maraka), a uplaćuje se na žiro-račun broj: 3382202200120303 vrsta računa – transakcijski - PRORAČUN – OPĆINSKO VIJEĆE ŠIROKI BRIJEG uplate se vrše preko UniCredit Zagrebačke banke BiH d.d. Mostar